

ПОЛИТИКИН

ЗАБАВНИК

23. 7. 2004. • ИЗЛАЗИ ПЕТКОМ • ГОДИНА LXVI • ЦЕНА 60 ДИНАРА
БРОЈ 2737 •

Шведска 28.00 SEK
USA 3.50 USD
Македонија 65.00 DEN
БиХ 2.00 KM
Црна Гора 1.00 EUR
Хрватска 8.00 KN

ISSN 0032-339-x

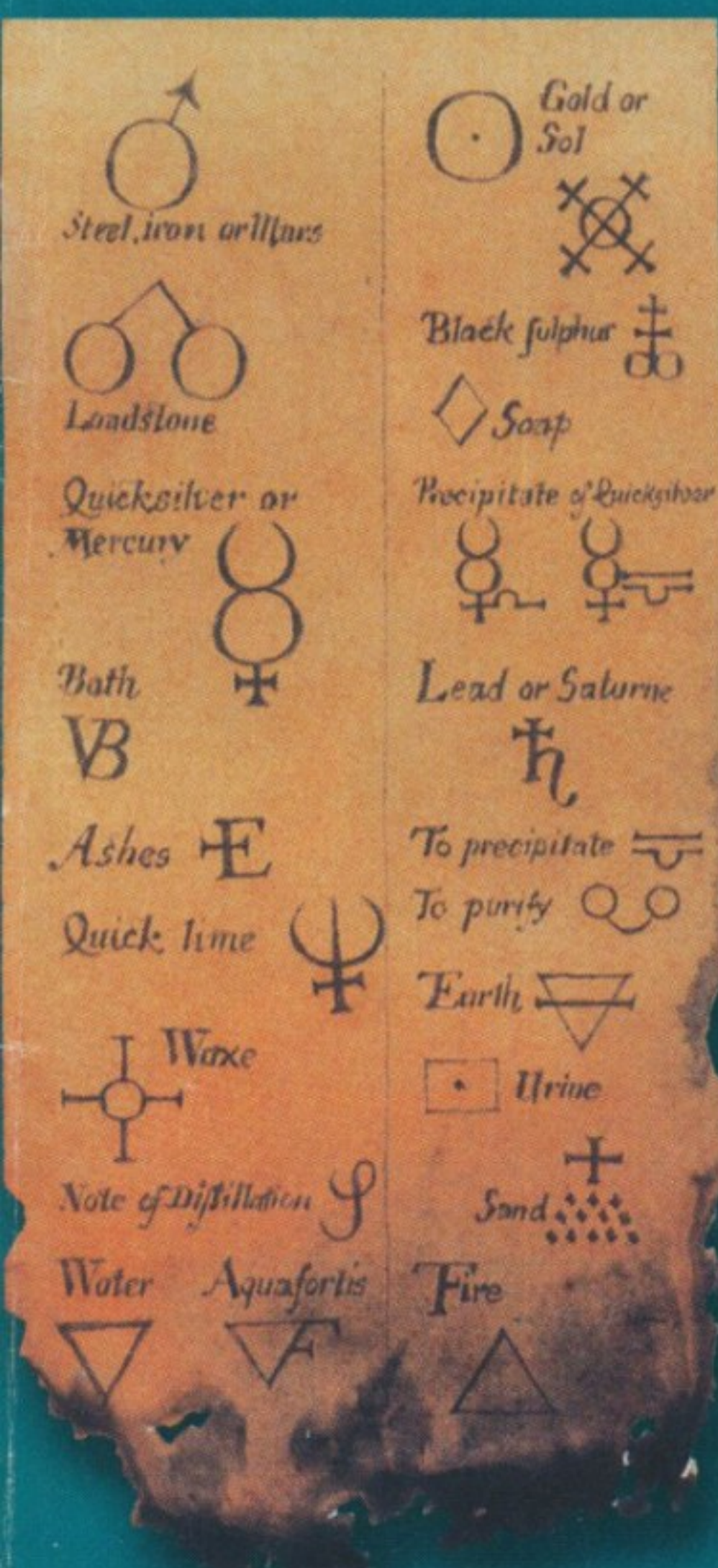

9 770032 339010

СТРИП ЦЕРЕМАЈА У ЕПИЗОДИ ПЛАЊЕНИЦИ

За све од 7 до 107!

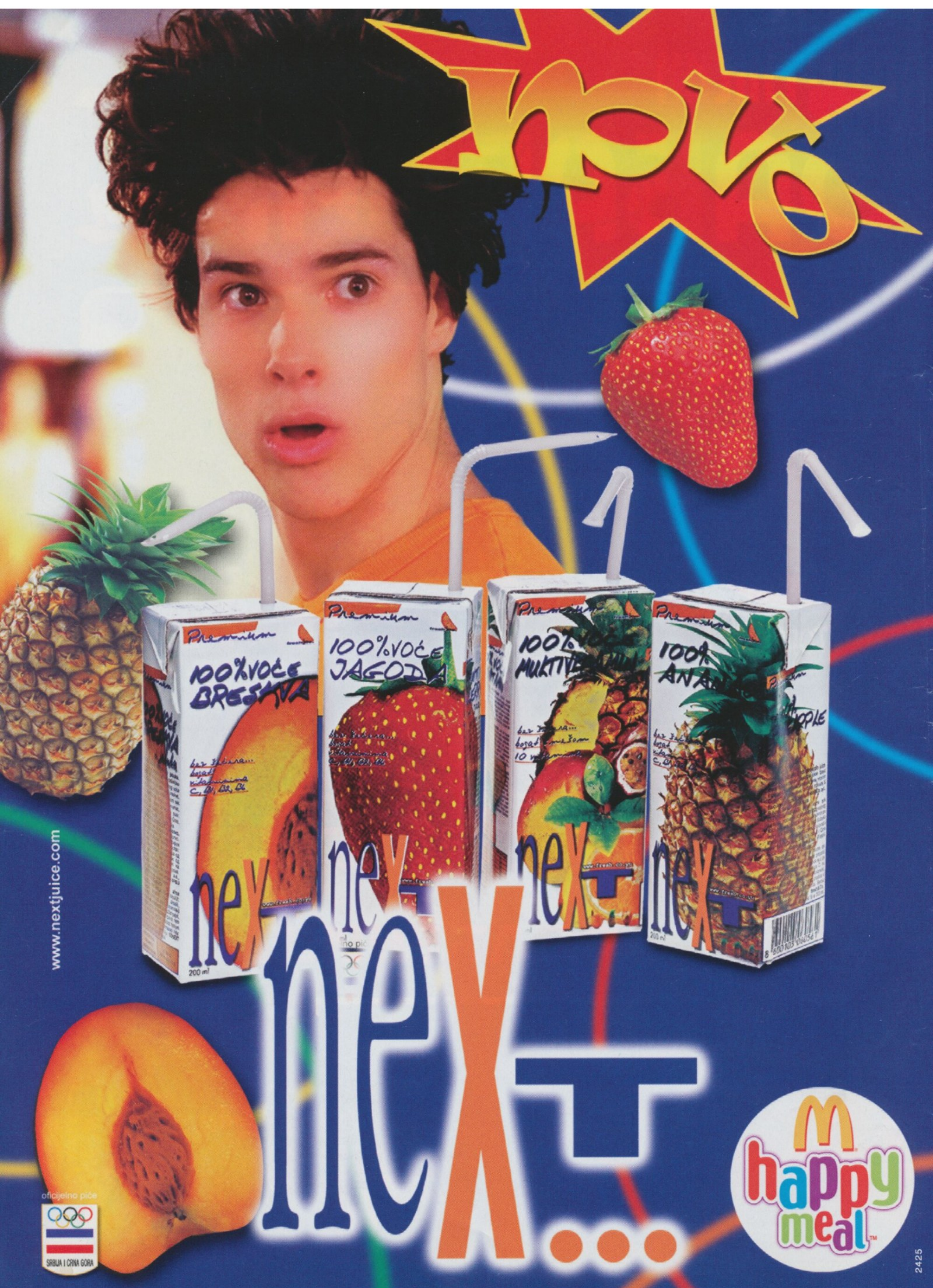
КИСЕОНИК

ВОДА
ШТО НЕ ВЛАЖИ
ДЛАНОВЕ

ТРК
У БУДУЋНОСТ

Mojo

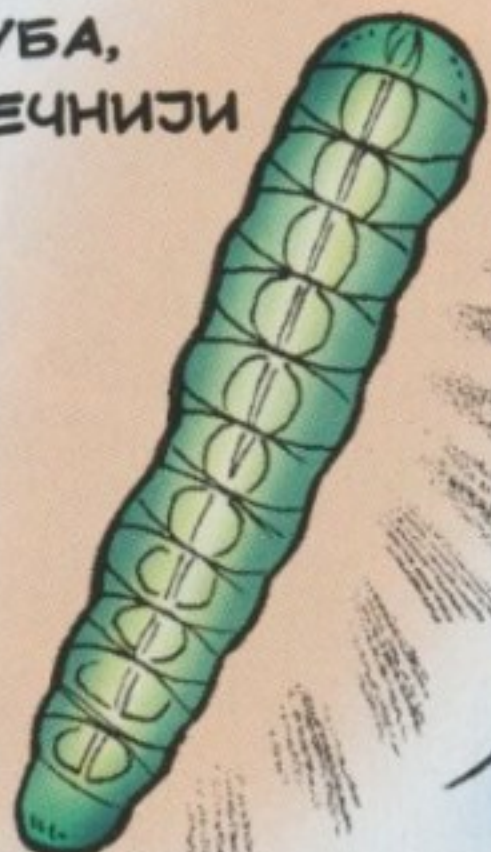

www.nextjuice.com

oficijelno piće

47 ГОДИНА
У СТАЊУ ЛАРВЕ
МОЖЕ ДА ЖИВИ
СЈАЈНА БУБА,
НАЈДУГОВЕЧНИЈИ
ЖИВИ
ИНСЕКТ.

МОТОРНИМ САНКАМА
41.537 КИЛОМЕТАРА
ЗА 60 ДАНА

ПРЕШАО ЈЕ ТОНИ
ЛЕНЗИНИ ИЗ
ДУЛУТА У
МИНЕСОТИ.

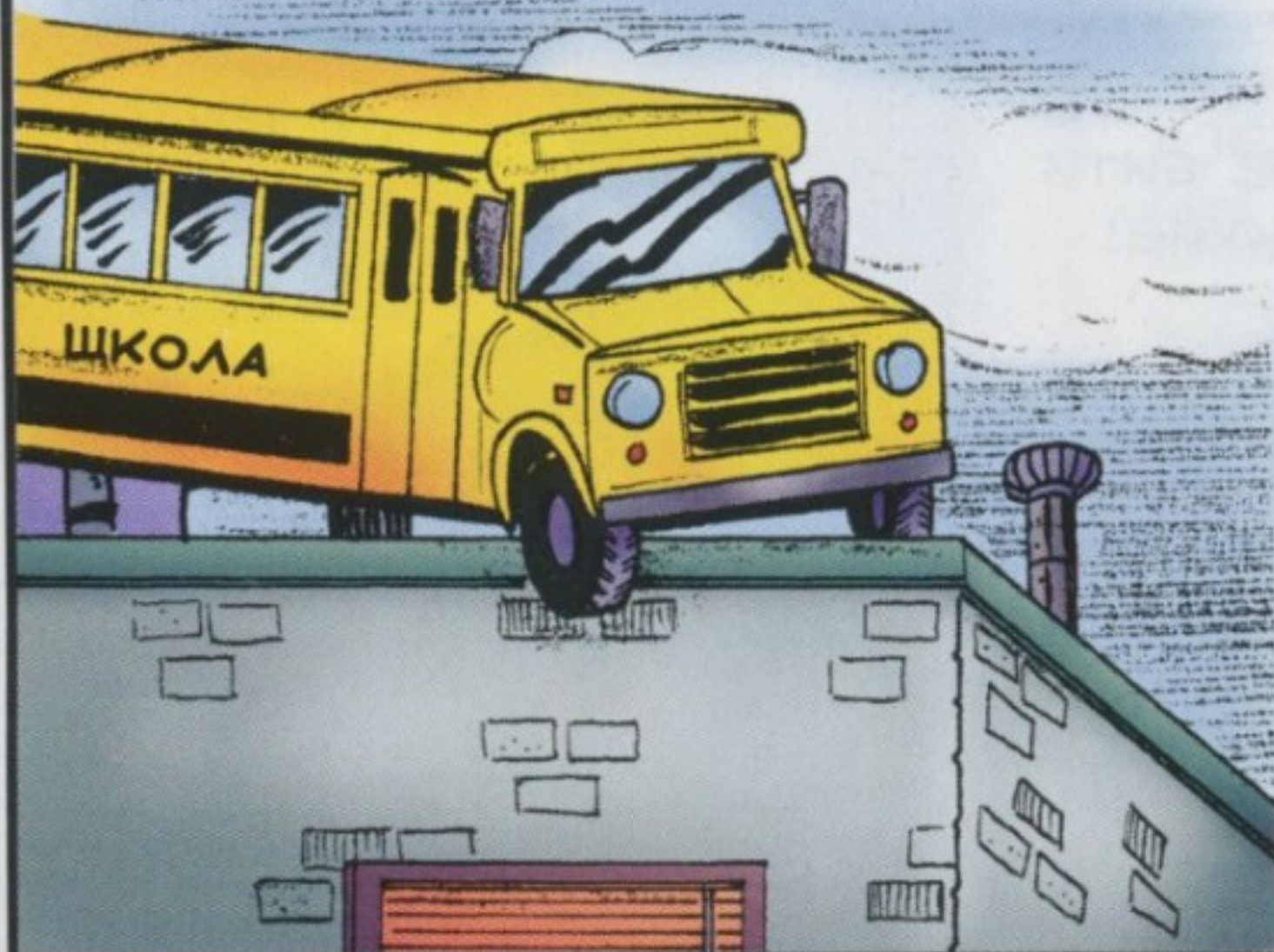

ТАКМИЧЕЊЕ У ПЛУВАЊУ УДАЉ
ОДРЖАВА СЕ У РОЛИЈУ, ДРЖАВА МИСИСИПИ.

ПУУУ!

МАЧКА ПРЕЖИВЕЛА
22 ДАНА БЕЗ ХРАНЕ
ЗАТВОРЕНА У
САНДУКУ РЕБЕКЕ
ХЕМПТОН ИЗ
ЊУПОРТА,
РОД АЈЛЕНД.

ВЕТАР
БАЦИО
ШКОЛСКИ
АУТОБУС
НА КРОВ
ШКОЛЕ
У КСЕНИЈИ,
ОХАЈО,
1974. ГОДИНЕ.

ДВЕ КУЋЕ
ЗАПАЉЕНЕ МУЊОМ
МАЈА 1951. ГОДИНЕ
У МЕРИЈЕНУ,
ФЛОРИДА,
НАЛАЗИЛЕ СУ
СЕ У ДВЕ
РАЗЛИЧИТЕ
УЛИЦЕ, А ОБА
ВЛАСНИКА ИМАЛА СУ
ПРЕЗИМЕНА Ц. Х. ХОРН.

ЈЕСТЕ ли већ чули да...

●●● Краљевско зоолошко друштво Велике Британије укључило је на стотине добровољаца спремних да на послу користе покрете шимпанзе. Циљ опита је да се види колико се говор тела ових човеколиких мајмуна разликује од људског ■

●●● нека места имају само једну уместо две плиме у току дана. Ова појава уочена је у теснацу Нортон, јужно од полуострва Севард на Аљасци, и у неким деловима Мексичког залива ■

●●● храст лужњак стар више од седам векова, у Луњевици, код Горњег Милановца, по многима је најстарије живо дрво у Србији. Познат је као Трифунчићев храст ■

●●● најбржи сувоземни пуж је обични баштенски пуж који достиже брзину од 58 центиметара на сат ■

●●● приликом жвакања притисак мишића вилице на кутњаке износи 72 килограма, а на секутиће до 20. За жвакање хлеба потребан је притисак од 25, а за печену телетину од 15 килограма ■

●●● прве новине које су могле да се купе и понесу са собом појавиле су се у Кини 700 година пре наше ере. У Европи се то догодило тек 1609. године. Новине су излазиле једном недељно у француском граду Стразбуру ■

●●● унутрашња површина плућа човека износи око 35 квадратних метара и двадесет пута је већа од површине коже на телу ■

●●● корнет за сладолед први пут се појавио 1904. године на Светском сајму у Сент Луису, САД. Једном продавцу сладоледа понестало је стаклених чаша па се обратио за помоћ Ернесту Хамвију, путујућем продавцу обланди који је још вруће обланде савио у облик купе и добио први корнет ■

●●● најбрже покрете мишића прави мушица двокрилац из породице Cera-torogoni das: у једном минути може да замахне крилцима 133.000 пута, што је око стотину пута брже него што човек може да трепне очима ■

●●● само половина мозга птице спава док друга остаје у приправности због опасности од грабљивица. Због тога, вероватно, неке птице спавају држећи једно око отворено ■

DIK
BROWNE

ХОГАР СТРАШНИ

СВИ СВЕТОГОРСКИ МАНАСТИРИ

МАГЛОВИТА ТУТА СЕДИХ МАСЛИНА

„СВЕТА ГОРА ЈЕ ЦАРСТВО БЕЗ КРУНЕ,
ДРЖАВА БЕЗ ВОЈСКЕ, ЗЕМЉА БЕЗ ЖЕНА,
БОГАТСТВО БЕЗ НОВЦА, МУДРОСТ БЕЗ
ШКОЛЕ, КУХИЊА БЕЗ МЕСА, МОЛИТВА
БЕЗ ПРЕСТАНКА, ВЕЗА С НЕБЕСИМА
БЕЗ ПРЕКИДА, СЛАВОПОЈ ХРИСТУ
БЕЗ УМОРА, СМРТ БЕЗ ЖАЉЕЊА“

(ЕПИСКОП НИКОЛАЈ ВЕЛИМИРОВИЋ)

Некад је у овом „Богородичином врту“ обитавало и до 300 манастира. Данас их је тачно 20 и ово је, у слици и речи, кратка повест о њима...

Попут морских таласа, Свету Гору заплускују бројне легенде и предања ота чудесним, неки кажу и чудотворним, маглама које су измрежиле време за на-

*Кровови Хиландара:
у првом плану црква краља
Милутина а у позадини
конаци који су пролећос
изгорели*

ма. Једна од њих вели да је овде подигнуто онолико манастира колико је Богородичиних суза накvasило ову свету земљу. Да се она овде својевремено баш исплакала, сведочи и стародревни запис који каже да је „бивало богоугодно доба“ кад је на Атосу постојало око 300 манастира. Данас их је само двадесет: 17 грчких и по један руски, бугарски и српски. Ту је још дванаест скитова и на стотине келија и испосница. Цела једна држава са свим установама неопходним за нормалан живот и рад.

Иначе, Света Гора је самосталну управу добила још у 9. веку а, после столећа византијске и турске надлежности, аутономија јој је призната 10. септембра 1926. Годину дана касније убележена је у 105. члан Устава хеленске државе, као аутономна република монаха, али и суверена територија Грчке, а под канонском управом васељенског патријарха, што је и била за сва прохујала столећа. Сви њени монаси, а процењује се да их има око 2600

– од тога трећина с универзитетском дипломом – без обзира на народност, грчки су држављани.

ЈЕРИСОСКИ ЗАЛИВ

ЈЕРИСОС

НЕА РОДА

Капила у Уранополису,
граница с монашком
државом, с обе стране,
лево је светогорска

УРАНОПОЛИС

ХИЛАНДАРСКА АРСАНА

ХИЛАНДАР

ЗОГРАФ

ЗОГРАФСКА АРСАНА

КОНСТ

ДОХИЈАР

ИСЕНОФОН

СВ. ЛАНТ

СВЕТОГОРСКИ

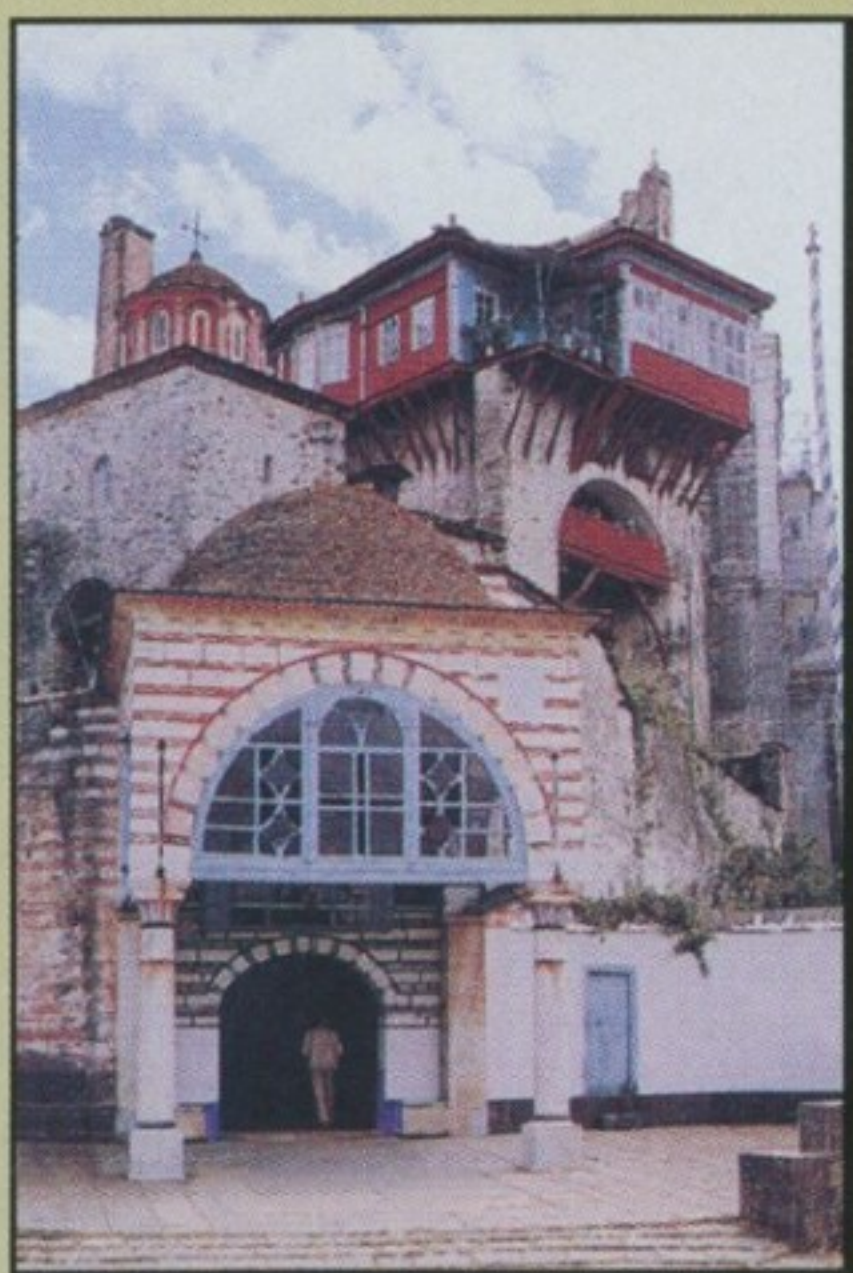
ΙΕΡΑ ΕΠΙΣΤΑΣΙΑ
ΑΓΙΟΥ ΟΡΟΥΣ
ΛΕΩΣ

Уз надзор државних (грчких) власти, Светом Гором управља 20 самосталних манастира чији представници творе Свештену општину – Киотис – и бирају се на годину дана. На њеном челу је Протос (Први) кога на годину дана дају најугледнији светогорски манастири: Лавра светог Атанасија, Ватопед, Ивиرون, Хиландар и Дионисијат. Манастири и њихове келије ослобођени су свих пореза и дажбина, а светогорска имовина је неутуђива. Седиште и управно средиште је у Кареји где се налази и деветнаест конака у којима боравае изабрани представници манастира. Једино манастир Кутлумуш овде нема коначиште из сасвим практичног разлога – налази се у непосредној близини.

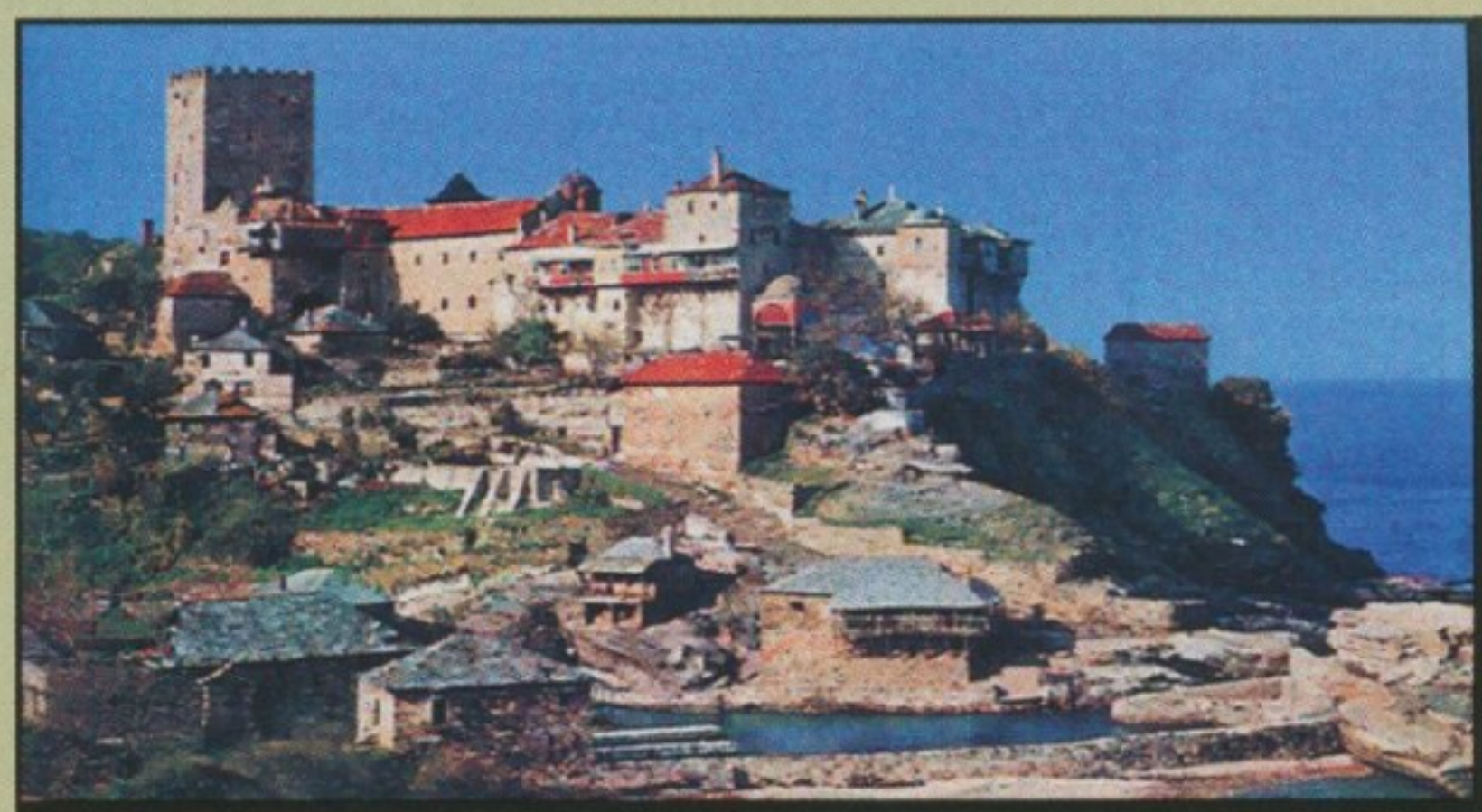
Свакодневне случајеве решава Свети савет – Епистасија – са три саветника и врховним саветником, шефом административне власти која, као и свака пристojна држава, има и сопствену полицију. Ту је и седиште администратора кога поставља грчко Министарство за унутрашње послове. За духовне, теолошке спорове надлежан је црквени суд – Протат.

Иначе, најстарију познату привилегију Светогорци су добили 883. године од византијског цара Васиља Првог, која је „у име монашког мира“ забранила упаде државних чиновника и навалу локалних сточара који су покушавали да напасају стада на полуострву. Затим је 941. године владар Романос Први одлучио да сваком калуђеру годишње даје један златник, што је у држави већ било на снази за остале центре духовника. А званично уређење односа, које неким одредбама опстојава до данас, свакако је Други типик цара Константина Деветог Мономаха, кад је први пут службено наведен назив Света Гора. Њиме су детаљно уређени послови манастира.

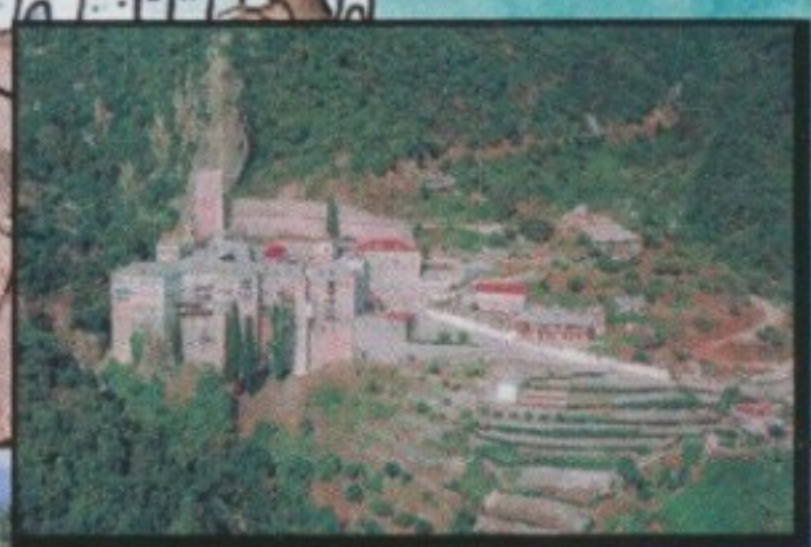
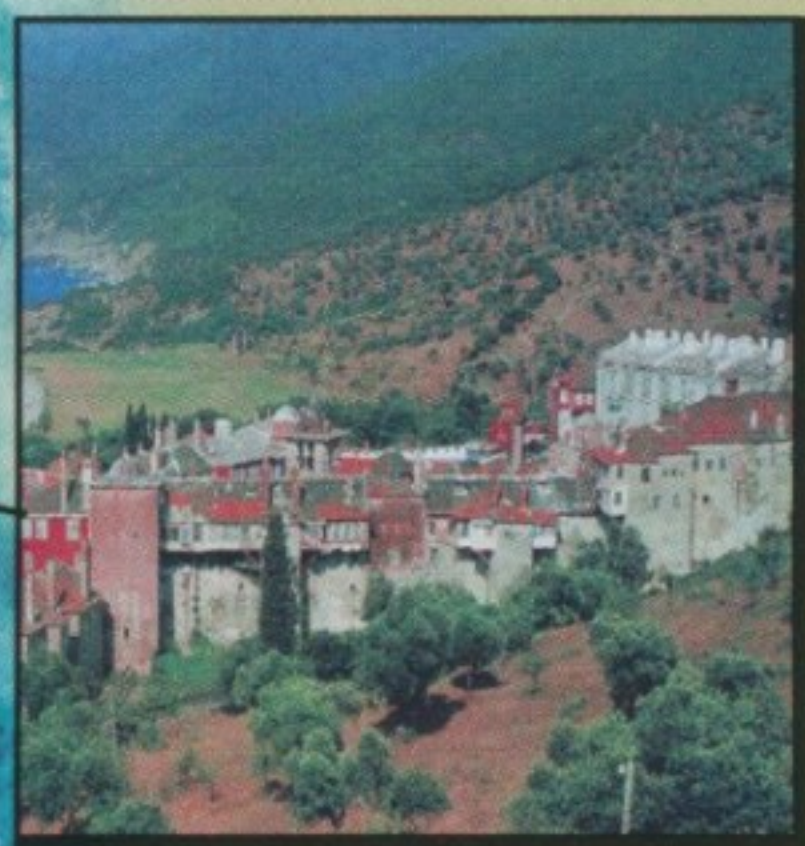
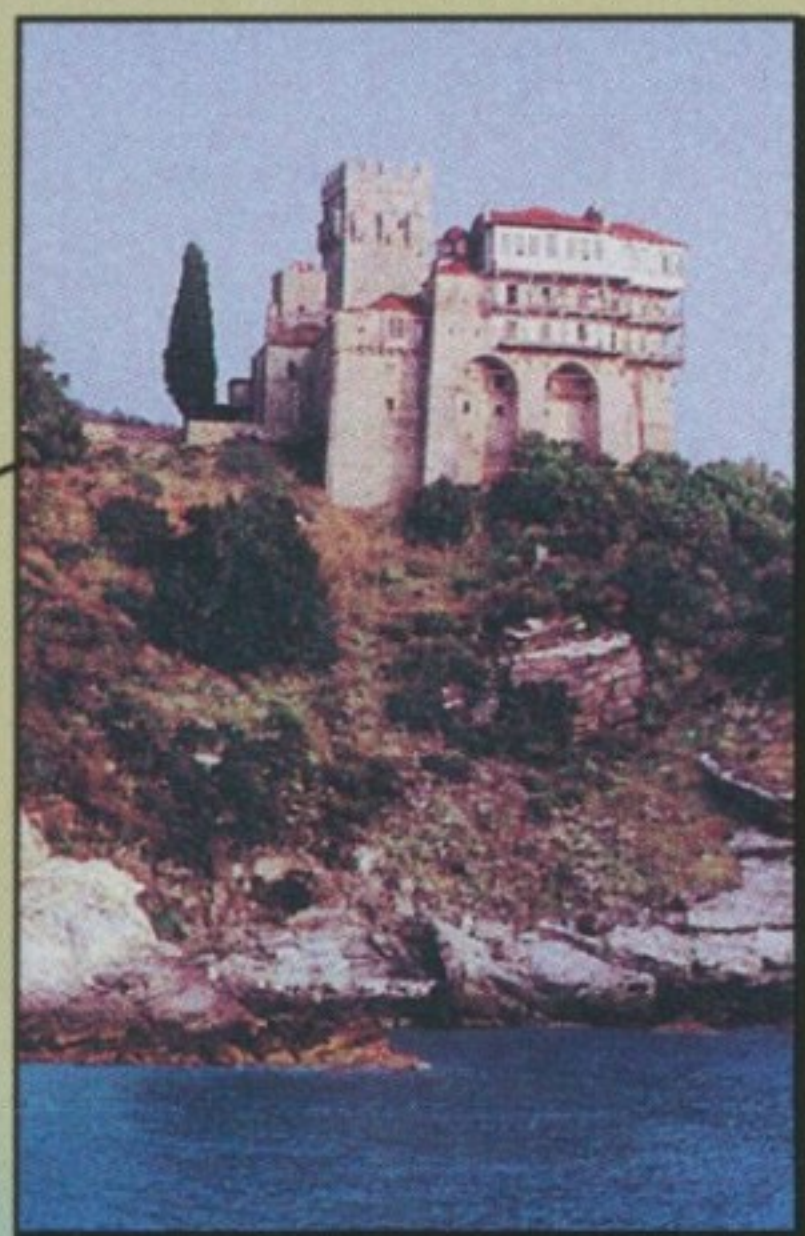
А девет година по оснивању најстаријег великог манастира, Лавре светог Анастасија или, једноставно, Велике Лавре, Света Гора 972. добија и устав, најстарији написани и сачувани спис те врсте у свету. Сачињен

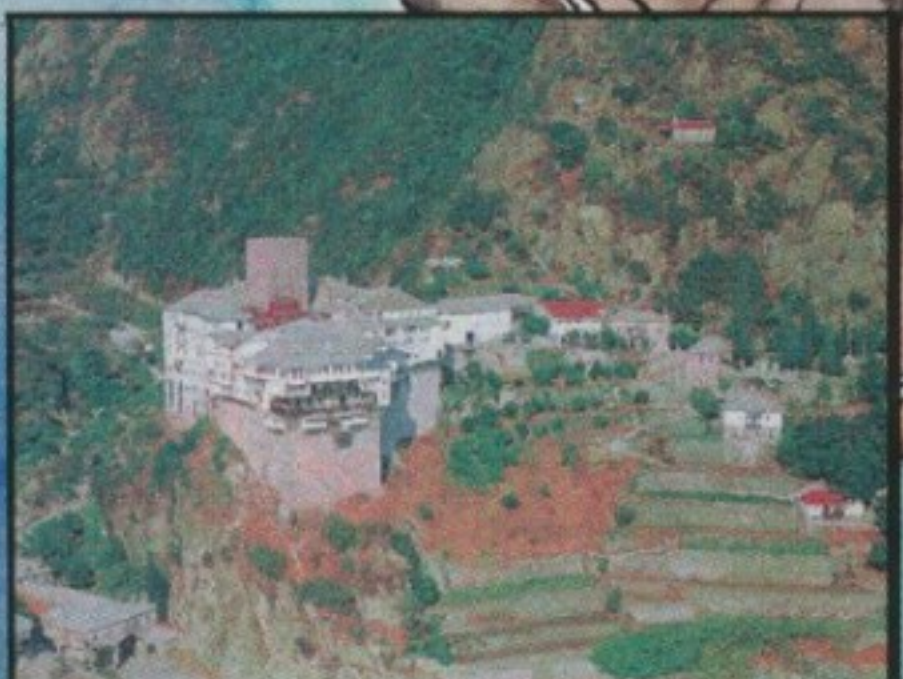
СВЕТА ГОРА

Илустровала Силва Вујовић

седам

 у 28 тачака – а с потписима 57 лица, од којих 42 игумана што сведочи о броју манастира у то време – исписан је на јарећој кожи, па отуд и назив Трагос („јарац“). Чува се у карејском Протату (суду) и својерсни је темељ прве и једине монашке државе у свету...

Света Гора, полуострво које због горостасне планине високе 2033 метра зову Атос, угнездила се на источном од три прстолика крака полуострва Халкидики. Дугачка шездесетак а широка између седам и шеснаест километара, сред таласа Егејског мора уграбила је чврсто тло површине 392 квадратна километра и, умногоме, зауставила време. Овде оно као да већ вековима стоји о чему је, не много давно, Александар Дероко оставио овакав запис:

„...Исте чворновате и већ сасвим седе маслине, ево већ хиљаду година гледају око себе скоро исти живот. Исте су физиономије људи који зидају једне манастире, гасе пожаре на другим, обнављају треће и настављају свој вечно исти живот у њима... Све исто или скоро исто. На исти се начин живи, моли и умире као пре хиљаду година...“

И данас се, упркос многим менама које су векови изнедрили, време на Светој Гори рачуна у сагласју с природом. Уобичајени монашки дан који је седам пуних сати посвећен богослужењу, у ствари почиње од поноћи, молитвом. Ручак је у 10 часова пре подне, вечера у пет после подне а чим се на небу укажу прве звезде, монаси одлазе на заслужен починак. И тако укруг, столећима. Уз молитвено тиховање и обавезно послушаније, свакодневан рад у и око манастира. Јер, како је својевремено својим ученицима говорио отац Григорије, Грк из Кападокије који је годинама у строгом испосништву живео у келији цара Константина и царице Јелене надомак манастира Пантократора:

„Усахните своју говорљивост, јер се на време треба припремити: тишина је језик будућих векова!“

Свету Гору, јединствену монашку републику, од мирског света, оног који живи у договору са свакодневним новотаријама, природно раздваја планина Мегала вигла. Ту је и зид као нека врта физичке границе између два света. Униформисани полицајац, испод грчке и византијске заставе (званични стег монашке државе с двоглавим орлом на жутом платну), проверава пропуснице за улазак у прошлост која овде траје и данас. Дневно се, бар тако гласи упутство с надлежног места, може издати само 120 дозвола. Забрањен је приступ „било којој жени или женки животињске врсте, дечацима или евнусима, било коме ко је голобрад“. Улази се из Уранополиса или Јерисоса, два некадашња рибарска села, која су данас несвакидашњи погранични градови. А ако који женски створ ипак успе да се провуче и запази је присутни монах, следи терање граном уз повике „Агапи сатанис“ („Бежи, ђаволе“) и хитро кађење оскрнављеног места. Ово правило увео је још 1045. године цар Константин Велики и данас се, упркос мноштву прича-легенди, најстроже поштује. Уосталом, казна за покушај дама да кроче на територију Свете Горе износи од 4 до 12 месеци затвора. Наравно, ван простора монашке републике...

А на мапи монашке републике данас, већ смо рекли, обитава двадесет манастира. Кренимо од Хиландара, не само што је наш него што се добронамерник, кренувши од Јерисоса или Уранополиса, водом или копном, прво среће с њим. Ради бољег сналажења, манастире ћемо обележавати бројевима те тако Хиландару припада број 1. (Други картографи би, можда, другачије кренули!)

Хиландар (1)

Један од малобројних светогорских манастира који је невидљив са мора. Налази се на 250 метара надморске висине међу бујном вегетацијом што је у време кад је подизан, од 1198. до 1199. године, значило сигурност од гусара и осталих пљачкаша, али и од ветрова. Извор његовом имену тражен је у склоповима речи које на српском значе „хиљаду магли“, односно „хиљаду људи“. Мисли се, ипак, да је овај манастир назван по византијском теретном броду и то зато што га је основао монах који је у световном животу имао неке везе с таквим бродовима па су га звали хе-

ландар. Столећима је имао највеће и најбоље земљишне поседе у „перивоју пресвете Богородице“. Данас му припада око 10.000 хектара светогорске шуме и око 1500 хектара четинарског и листопадног растиња изван монашке државе, на метоху Каково, недалеко од Јерисоса. Пожар у марту ове године је, по грубом прорачуну, уни-

шти више od polovine manastirskih zdanja. Od 10.500 kvadratnih metara korisne površine u objektima uništeno je približno 5700 metara ili oko 54 odsto. O Hilandaru je, povodom osamstogodišnjeg tražanja, „Zabavnik“ pisao u četiri nastavka, od 4. decembra 1998. godine...

Есфигмен (2)

Налази се на североисточном делу Свете Горе, на самој морској обали. Од Хиландара је удаљен мање од сата хода. Према неким изворима, у 5. веку основао га је цар Теодосије са својом сестром Пулхеријом, а данашње здање потиче из 10. столећа. Данас је најпознатији по томе што његови монаси, бројка се креће између 105 и 117, већ тридесет година не признају васељенског патријарха због његових веза с врховима римокатоличке цркве. Патријарх Вартоломеј и његов Синод прогласили су их јеретичима и наредили њихово исељење што је Државни савет Грчке одложио до октобра. Зову их зилотима и припадају најрадикалнијој струји у православном свету. Њихова парола је „Православље или смрт“ и то су видно означили окачивши на манастирској кули, пиргу, црну заставу с мртвачком главом спуштену на пола копља. Већ годинама не уче ствјуу у светогорској заједници, али зато не одустају од судског спора с Хиландаром око граница неких пашњака а који, с прекидима, траје 400 година и, по свој прилици, најдужи је имовински спор у историји човечанства. Иначе, у богатој манастирској библиотеци чува се и повеља деспота Ђурђа Бранковића. Позната је као Есфигменска повеља, а издата је у Жичи 1492. године..

Зограф (3)

Овај бугарски манастир удаљен је од Хиландара два и по сата хода и такође се налази далеко од мора. По предању, основала су га браћа Мојсије, Арон и Јован у 9. веку. Уништен је четири столећа доцније, а обновио га је цар Михаило VII Палеолог. Потом су га спалили шпански најамници, а наново изградио молдавски војвода Стефан. У библиотеци се чувају драгоцени словенски и грчки рукописи...

Ватопед (4)

Грчки манастир који се такође налази на североисточној страни Атоса уз морску обалу, три сата хода од Хиландара. Један је од најстаријих најбогатијих и највећих на Светој Гори. Према предању, основао га је цар Константин Велики још у првој половини 4. века. У време настанка Хиландара братија овог манастира трудила се свим силама, мада је Свети Сава извесно време боравио у њему, да онемогући изградњу српске лавре без обзира што су остали светогорски манастири били за. Његова саборна црква једна је од највећих на Атосу и подигнута је два века пре него што ће почети зидање Хиландара. Међу манастирским светињама у његовој ризници (пored делова животног Крста Господњег и огртача Христовог) чува се и јединствена светиња на читавој Светој Гори – Богородичин појас!

Пантократор (5)

Израђен у 14. веку на висини од око 30 метара изнад мора, овај манастир препознатљив је по свом маузолеју у ком су сахрањени његови оснивачи Алексије и Јован. Горео је, као и већина овдашњих богомоља, неколико пута, али је изнова обнављан. У библиотеци се чувају рукописи на пергаменту и око 4000 књига...

Ставроникита (6)

До овог манастира основаног у 10. веку из Кареје, главног града Атоса, стиже се за сат и десет минута пешачења, морем од Јерисоса је много дуже. По легенди, своје име дугује монаху Никифору Ставреникити, оснивачу манастира. Манастирску цркву Светог Николе живописали су монах Теофан и његов син Симеон и прави је драгуљ чувене критске школе фреско-сликарства. Овде се налази и чудотворна икона-мозаик Светог Николе као сакупљача шкољки из 14. века...

КАКО СТИЋИ СВЕМОЋНИ ДИАМОНТРИОН

**Како је наш сарадник први пут у октобру
лета Господњег 2003. походио манастир Хи-
ландар и поклонио се колевци светосавске
духовности...**

...Да бисмо сџишли на Свећу Гору, прво смо морали да добијемо блајослов ијумана архимандритиа Хиландара оца Мојсија. На телефон број 9930-377-237-97 јављају се оишац Методије или оишац Макарије и после десетшак дана факсом од ијумана сџиже ијражени блајослов да можемо ијоходишши манастир. Баиша, Бобан и ја од раној јуишра чекамо за визе исијред ирчке амбасаде. С блајословом на ијайиру без ијешкоћа добијамо визу и одмах крећемо за Солун...

У самом центру Солуна, у Улици Ипација број 109, у малој просторији високих зидова, окречених у бело, па је све чисто и светло, два службеника „амбасаде“ Светле Горе (АѠион Орос) издају нам **дијамонѠирион**, документ за боравак и ходање по Светој Гори. То је пасош Светле Горе и с Ѡим документом монаси свакој од двадесет манастира Ѡимиће вас на конак. Обавезно је да га носите са собом.

Добили смо дозволу да идемо преко Уранонолиса, некад рибарској насеља а сада туристичкој месџа које се, заједно с Јерисосом, налази на граничној линији са Светом Гором, стоишинак километара од Солуна. Стижемо увече и морамо да преноћимо. Десет евра по особи. Собе мале и чисте. Ујутро устајемо и одлазимо да куймо карше за брод. Показујемо диамонтирионе и шектад добијамо карше. На улазу у брод, власништво Оназисових који вози до луке Дафне на Светој Гори, обавезан је прејлед ствари. Темељан. Да случајно не носимо видео или филмске камере јер је њихово коришћење забрањено. Појреко ледају нашу фото-опрему, али без примедби.

Два сата иловигде по мирном мору, дан сунчан и тојао. Јесен у Грчкој никада није јозна. Светићорски залив широк и бескрајне јлав. После ситајања у малој арсани (луци) бућарској манастира Зоџаф, сџижемо и прџиштајемо у хиландарску арсану Јованица. Поред малој дока чека нас зелени цини, „мерцедесов“, у који се смешта нас десетак џушника за Хиландар. Мада Светићорци смаштају да благодети савремене цивилизације морају да остана с ону сџирану јланине Мали Виџе (Велика сџиража), џред самим враћџима монашке државе, овакав начин џрево-за за многе је неоџходан.

Док се возимо узбрдо тих 11 километара макадама, с безброј окука и неколико сћајања – увек да се јрими неко ко иде јешице или неко ко нејде жели да сиће – слушамо причу да је овај црп својевремено, јо наређењу и клешви проишмана и духовника хиландар-

Ивирон (7)

И овај манастир, на сат и по хода од Кареје, угнездио се на обали мора. Основао га је 980. године властелин Јован Иверијски (Грузијски), али је четири века касније постао грчки. Остао је запис да је последњи монах Иверијац (Грузин) умро 1955. године. Иначе, овде се налази обиље црквеног блага међу којим се истиче „Вратарница“ с чудотворном иконом Богородице. Ту се, још, чува и 2000 рукописа и 15.000 докумената...

Кутлумуш (8)

На десет минута лаганог хода од Кареје сме-стио се овај манастир, те отуд и нема свој конак у „престоници“ Свете Горе. По предању, осно-ван је пре 988. године и касније страдао. Крајем 13. века поново га је изградио Констанције из

породице Кутлумуш откад постаје изузетно ду-ховно средиште. Од драгоцености које чува нај-познатија је „Величанствена заштитница“ с је-динственом иконом Богородице...

Филотеј (9)

Завучен у брда 300 метара изнад мора, овај манастир основао је у 10. веку замонашени вла-стелин Филотеј. Касније, током столећа, догра-ђује се, али и страда у тада врло честим пожари-ма и пљачкама. Уз мноштво драгоцености, у Филотеју се чувају изузетне иконе, међу којима и чудотворна икона Богородице именована као „Слатко целивање – Гликофилус“...

Каракал (10)

На тридесетак минута пешачења од Филоте-ја, двеста метара изнад мора, сместио се овај манастир изграђен у 11. веку у време цара Ан-дроника II Палеолога. У 16. веку гусари су га спалили, али га је врло брзо обновио молдавски властелин Петар и одмах се у њему и замона-шио. Његова библиотека надалеко је позната...

Велика Лавра (11)

На стеновитој заравни, 160 метара над пену-шавим таласима Егејског мора, налази се нај-старији светогорски манастир и данас један ме-ђу пет најугледнијих. Основао га је 963. године знаменити реформатор монашког живота све-ти Атанасије Атонски, уз обилату помоћ владар-а Никифора Фоке и касније Јована Цимијског. Као и многи овдашњи манастири, мењао је на-чин живота, од општежића (киновије) до особе-ножића (идиоритмије) па опет до заједништва. Од 1980. године вратио се општежићу које су данас као начин живота прихватили сви свето-горски манастири. Иначе, овде је право благо од драгог камења, јеванђеља, икона у мозаику, светих чаша и светих оклопа, чудесних дрворе-за и одора. У библиотеци се чува 2050 рукописа, од којих су 470 списи, а 50 повези у пергаменту. Са још 10.000 старих рукописа ово је убедљиво најбогатија библиотека на Атосу...

Свети Павле (12)

Ово је данас један од најнеприступачнијих манастира на Светој Гори смештен на оброн-цима горопадног Атоса. Од најближег Диони-сијата води стрм и узан пут и намернику ваља сат времена доброг хода. Лакше је стићи мо-торном бродицом до манастирског пристани-шта (арсане) и онда си горе за непуних пола са-та. По писаним траговима, основао га је Павле Ксиропотамски у 10. веку, и то на рушевинама богомоље из 337. године. Често је страдао од пљачкаша, а обнављали су га и српски владар-и. Данас је познат по изузетној библиотеци с мноштвом драгоцених списа и готово 15.000 књига...

Дионисијат (13)

Осамдесет метара над самим морем, овај ма-настир изграђен је 1374. године уз помоћ пото-њег свеца Дионисија. Као и остале манастире, византијски владари и овај су издашно помагали. А када је 1533. изгорео до темеља, наново га је изградио молдавски властелин Петар. У ма-настирској цркви сачуване су изванредне фре-ске из 1542. године. Богата и уредна библиоте-ка садржи отприлике 8000 томова књига, доста списа и неколико повеза....

Григоријат (14)

И овај манастир је над самим морем, и то двадесетак метара. Изградио га је почетком 14. века свети Григорије Синајски са својим ученицима. Крајем 15. столећа је уништен, а 1500. године потпуно га је обновио влашки вој-вода Стефан. Онда је средином 18. века изго-рео, али је поново изграђен. Као посебна дра-гоценост овде се издвајају иконе Богородице и светог Николе...

Симонопетра (15)

Као да су га орлови градили за своје стани-ште, на стенама високим 230 метара овај ма-настир лебди ни на небу ни на земљи. Подиг-

нут је средином 14. века уз помоћ каснијег све-ца Симеона, те отуд и Симонопетра – Симео-нов камен. За његов настанак везана је једна од најчудеснијих светогорских легенди. А она каже да су зидари, кад су видели где треба да засучу рукаве, једноставно одбили понуђени посао. Тада их је Симеон окупио за трпезом међу стенама. За време јела један од монаха се, служећи вино, оклизнуо са стене у понор држећи у једној руци врч а у другој пуну чашу вина. Зидари су се разбежали, а Симеон се по-молио Богородици, заштитници Свете Горе. И гле, пред запањеним зидарима из провалије се неповређен појавио монах држећи у једној руци врч, а у другој чашу из које се није про-лила ни кап вина. Ускоро су зидари засукали рукаве и, по завршетку посла, већина се замо-нашила управо овде.

Ксиропотам (16)

Стотинак метара над обалама Светогорског залива сместио се манастир за који предање ка-же да га је 424. године основала Пулхерија, се-стра Теодосија Малог. Писани извори, пак, као оснивача наводе Павла Ксиропотамског, и то 960. године. Сем мноштво блага и иконостаса у дрвету, овде се чувају 432 рукописа и више од 5000 докумената.

Свети Пантелејмон (17)

Данас једини руски манастир на Светој Гори основан је почетком 12. века. И њега је похо-дила ватра, али је обновљен уз помоћ Палео-лога и српских владара. Године 1765. на самој обали изграђено је величанствено здање са 3000 келија, а 110 година доцније овде је први пут изабран руски игуман, кад се с особеножи-ћа прешло на општежиће. У Светом Пантелеј-мону чува се и друго по величини звоно у це-лом свету тешко 13.000 килограма. Руска по-сла, рекли би неки, знајући да је и најтеже зво-но на планети, Цар-звоно, такође дело руских звоноливаца. И библиотека је изузетна с мно-штвом рукописа и више од 30.000 докумената. Прича, истина непроверена, вели још да је Пантелејмон остао руски захваљујући Никити Хрушчову, шездесетих година првом човеку СССР-а. Наиме, кад се број монаха толико смањило да више није могао да одржава бого-мољу, манастир је требало да пређе у грчке ру-ке. И кад су ови стигли да преузму Свети Пан-телејмон, с прозора конака појавило се педесетак глава монаха који су се претходне ноћи искрцали из – подморнице...

Ксенофонт (18)

Писани извори кажују да је манастир у 10. ве-ку основао грчки велможа Ксенофонт, а да га је 1078. обновио монах Стефан. У 16. и 17. веку о њему су бринули владари Влашке, а почетком 19. столећа нову цркву изградио је епископ Фи-лотеј, оснивач истоименог манастира. У старој цркви посебну пажњу завређују прелепе фре-ске живописца Антонија из средине 16. века...

Дохијар (19)

На обали мора, овај манастир основан је у 11. веку уз помоћ монаха Јефимија, чувара Велике Лавре. Његов добротвор био је цар Михаил VI Дука, а реформатор монах Неофит, те је у то време био десети од 180 манастира колико их је тада било на Атосу. Касније су га уништили пи-рати и поново је изграђен 1578. године...

Констамонит (20)

Смештен у густој шуми, подаље од непред-видљивих опасности које су вребале с мора, овај манастир је, према предању, основао Констанције, син Константина Великог. У 13. веку спалили су га Латини, али је обновљен уз помоћ византијских царева и принчева. С кра-ја 18. века запао је у велике дугове и умало да га Турци преузму кад је монах Јосиф 1853. го-дине успео да сакупи новац и ослободи мана-стир дугова. Од манастирског блага издвајају се иконе Богородице „Знамење“ и светог Стефана... ■

Петар Милашовић

— девет

ској, мудрој сћарца оца Никанора, био ухаш-шен и затворен у једну шупу, иза девет бра-ва, чашавих – пет година! У неко доба, док сви са својим мислима и молитвама пазимо и на своје бубреге како јод „мерца“ наиђе на ру-пу, неко узвикну: „Ено Хиландара!“ И за-сћа, манасћир, наш Хиландар, бели се у јори зеленој. Сћварно су свети оци, и Сава и Не-мања, изабрали бојомдано место да би по-дигли манасћир после свој боравак у грчком Ватопејду. Ушухкан од ветрова и бура, ни-је одмах на оку, сћјоји постојано!

Сћјжемо пред манасћирску кашују. Ту, испред, сћјоји ошћ Методије. Блајосиља нас и јошово невољно присћјаје да му целивамо руку. Прекрћисмо се. Љубим древни зид ма-насћирски. Позива нас у јосћојримницу на чашицу хладне лозе, кафу и воду с најукусни-јим раћлуком у коме се налази цео орах.

Ту почињу формалности око боравак. Поново је шћу диамонћрион који предајемо на увид и саошћјавамо колико бисмо желе-ли да ошћанемо у манасћиру, а колико на Светој Гори... и као шћо се у часу смрћи с гланова бришу линије живошћ, шћако се ула-ском у манасћир Хиландар време брише, јер почиње боравак у вечности...

Душан М. Глушац (из дневника у рукопису „Док овде не дођеш, не знаш где си“)

ОВО МОЖДА НИСТЕ ЗНАЛИ

Шеба са зеленим крзном

ЗЕЛЕНИ СЕ БЕЛИ МЕДВЕД

е ради се о необичној оптичкој варци. Поларни медвед на слици заиста је зелен. То је медведица Шеба из зоолошког врта у Сингапуру, а позеленела је изненада пре три месеца. Ветеринари су утврдили да су се на њеном крзну развиле алге. Директор зоолошког врта Винсент Тан каже да су се ове безопасне биљчице настаниле на Шеби услед тропске климе, вреле и влажне, у Сингапуру.

Да би се медведица, која ипак треба да буде бела како деца не би помислила да су поларни медведи зелени, ослободила алги, добро је изрибана водом обогаћеном кисеоником, то јест, водоник-пероксидом. Шеба је лепо побелела, а „козметички третман“ нимало јој није шкодио ■

Лопта и играчи или навијачи на пећинском зиду

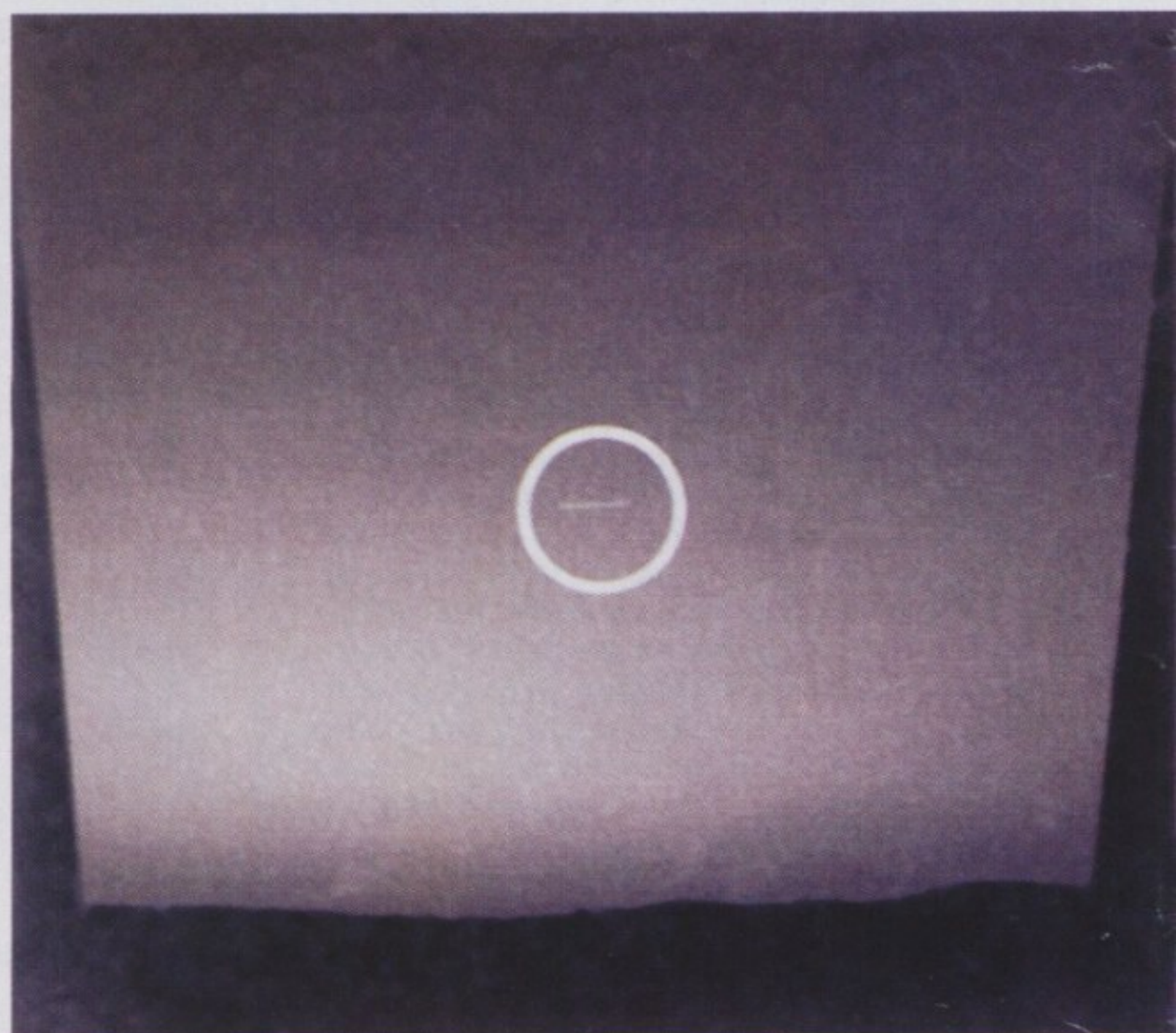
КО ЈЕ ИЗМИСЛИО ФУДБАЛ?

енглези мисле да су они, и то средином 19. века. Италијани се хвале фудбалом који се играо у Фиренци још у 16. веку. И можда и једни и други греше: изгледа да је игра с лоптом измишљена пре бар 20.000 година! Француз Амеде Боли нашао је у једној пећини код Марсеја слике урађене руком кромањонаца (европског *Homo sapiens*) које приказују, како он мисли, фудбалску утакмицу.

Докази? Осим лопте, која се јасно види, и људи који као да трче за њом или се око ње боре, Боли тврди да је игра заиста древна. Према неким записима, врсту фудбала играли су Кинези 2600. године пре наше ере, истовремено када и Јапанци, а Олмеки у Мексику у 2. миленијуму такође пре наше ере. И због чега онда страст према фудбалу није могла да постоји и пре 20.000 година? ■

десет

КО ПРВИ НА ПЛАНЕТУ

није. Сонде које је Наса послала на Марс или искрцавање људске посаде на Месец 1969. године нису Сједињеним Америчким Државама дали никакво право на посед ових небеских тела. При свајање планета и коришћење њиховог рудног или другог богатства забрањени су уговором Уједињених нација из 1967. године чији је назив Outer Space Treaty што би, отприлике, значило Уговор о свемиру.

Овај уговор предвиђа за васиону исти поступак као за Антарктик над чијом територијом од 1959. године ниједна држава, осим оних које су то урадиле раније, не може да има суверенитет. Уједињене нације руководиле су се намером да се тиме подстакне међународна сарадња.

Али, у Уговору о свемиру нема ни речи о могућности да се приватно, како се каже, физичко лице, домогне богатстава неког небеског тела, па су десетине обичних, спретних људи, као што смо ми и ви, поднели уредне захтеве за власништво над одређеним свемирским областима. Међу њима је и занимљиви Американац Денис Хоуп, трбухозборац без посла и оснивач Лунарне амбасаде (Месечеве амбасаде), који је преко свог Интернет сајта продао земљишта на Месецу, Марсу и Венери зарадивши шест милиона евра. Ако је неко купац, његова адреса је:

www.lunarembassy.com

= ЊЕГОВА ЈЕ!

Савремени голубови

ЛЕТЕЋЕ МУШТЕРИЈЕ

Голубови, зна се, имају изванредан сми-сао за оријентацију заснован, између осталог, на некој врсти урођеног „компаса“ који се управља према Земљином магнетном пољу. Не једном послужили су уместо поштар. Али, ове птице као да су се данас улећиле па, да би нашле пут кући, користе аутопутеве намењене моторним возилима.

Ово је, након десет година проучавања, утврдила група научника из Оксфордског универзитета у Енглеској. Голубови су, на први поглед, летели насумце, без икаквог реда, често у цик-цак и то је постало сумњиво. И тек када су њихове маршруте упоређене с мрежом аутопутева, тајна је откривена: голубови лете тачно следећи аутопутеве, чак и тамо где они заокрећу или мењају правац.

Правац голуба који следи аутопут

„Нисмо знали да имамо и летеће муштерије“, изјавила је Ребека Риз, портпарол управе британских путева ■

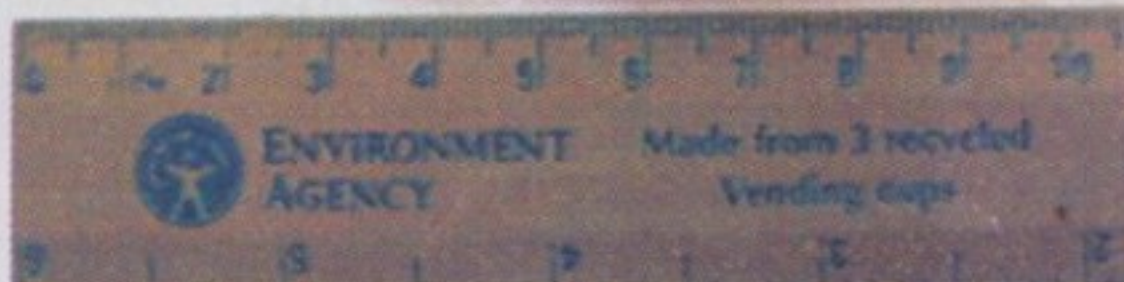

НАЈСТАРИЈА ПЛАНЕТА У СВЕМИРУ

Ова је безимена јер су јој астрономи, захваљујући осматрањима телескопа Хабл, тек недавно рашчистили порекло и природу. Ради се о гасовитом диву, масе 2,5 пута веће од Јупитерове, насталом пре око 13 милијарди година, само коју милијарду након рођења васионе.

Налази се на 5600 светлосних година од Земље у сазвежђу Шкорпије, тако рећи усред јата од око 100.000 звезда, а креће се по орбити око пара звезда – једног умирућег белог патуљка и једног мртвог пулсара.

Откриће овог небеског тела значајно је као доказ да су планете почеле да настају веома рано у развоју свемира и да може да их има далеко више него што се досад претпостављало ■

ПИРАНА УПЕЦАНА У ТЕМЗИ

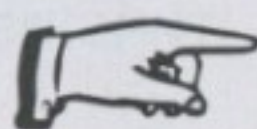
Где је оваква пирана тражила у хладној води реке Темзе у Лондону, на хиљаде километара од свог природног станишта? Чињеница да је Темза, пре двадесетак година проглашена „мртвом“ реком услед загађења, темељно очишћена и насељена бројним рибама из 119 разних врста не објашњава како се у њој нашла крволочна јужноамеричка риба. Сигурно је да ту није допливала да би запањила јавност и збунила научнике.

Највероватнија је претпоставка да је пирана завршила у Темзи само зато што је неки власник акваријума одлучио да се ослободи опасног љубимца. Лондонска пирана, дугачка десетак центиметара, уинула је од рана задобијених од галеба који ју је упецао, па испустио. Она, како кажу људи који се у то разумеју, ионако не би преживела у хладној води Темзе ■

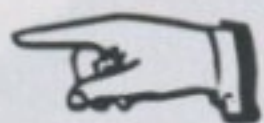
ОТКУД ПИЦИ ИМЕ МАРГЕРИТА?

Године 1889. италијански краљ Умберто I Савојски и његова супруга краљица Маргерита боравили су у Напуљу у краљевском дворцу Каподимонте. Да би им показали напoлитанску кухињу у пуном сјају, позвани су и чувени мајстори за пицу Роза Бранди и њен муж Рафаеле Еспозито. Они су краљевском пару направили неколико пица међу којима је једна била с парадајзом, моцарелом и босиљком, али у три боје италијанске заставе. И баш та пица веома се допала краљици, па су јој је посветили давши јој њено име Маргерита које се заувек задржало ■

Пицерија Бранди још постоји у Напуљу. Припадала је Рози Бранди.

једанаест

Аутопут на Јужном полу биће од сабијеног снега, без трунке асфалта

АУТОСТРАДА СНЕГА И ЛЕДА

О је најхладнији аутопут на кугли земаљској. Гради се на Јужном полу да би се поларним станицама намирнице и остале потрепштине допремале бродом, па копном уместо, као досад, авионом. Шесторица Американаца за воланима три огромна возила на гусеницама већ две године праве тај аутопут крпећи пукотине у леду и сабијајући снег. Досад је завршено око 700 километара од 1600 који ће повезивати обалу јужно од Новог Зеланда са америчком поларном базом Амундсен-Скот. И када буде завршен, предвиђа се негде 2006. године, овај аутопут може да изазива незгоде: поларни лед се помера отварајући нове пукотине, а постоји и оправдан страх од навале туриста ■

Бела капа или марама значе да је онај ко их носи у жалости

ВЕНЧАЊЕ ЦРВЕНО, ПОГРЕБ БЕО...

Неки кинески обичаји нама изгледају готово невероватно. И боје код њих имају сасвим другачије значење него код нас у Европи. Боја венчанице обавезно је црвена, на радост, а та боја носи се и у свим другим веселим и срећним приликама. Боја жалости је бела и носи се на погребима и у осталим тужним приликама. Јаркожута боја припадала је цару, док га је Кина имала, плава и тиркизна обележје су свега што је природно и одговарајуће, црна изражава поштење и морал. А зелена је, ко зна зашто, намењена превареним мужевима.

Кинези за поздрав имају само „добро јутро“ и „добру ноћ“ и ништа друго за остала доба дана. Обавезан поздрав око подне им је „Да ли си (сте) већ јели?“ и то је фраза која потиче из доба када је у Кини владала велика глад. Никада

немојте да одговорите да још нисте јели – то се тумачи као непристојан начин да се самопозовете на ручак. Кинези никада не кажу „Не“ ако се од њих тражи и нешто што никако не могу да ураде или испуне. Таква су им правила понашања. И нико од њих никада неће признати да је у нечему добар, макар био и геније, већ ће, у знак одговора, бескрајно хвалити ваше особине и таленте без обзира да ли их имате. Ако вам кажу да добро говорите кинески, не верујте им – они то уопште не мисле, само су учтиви. А уколико кинески говорите савршено, одговорите им на похвале на њихов начин, лажном скромношћу, и обавезно кажите да је ваш кинески очајан ■

Торта од крема на 14 спратова

ЧЕЗНЕМ ЗА ТОРТИЦОМ

Највећа свадбена торта на свету, направљена 2003. године у студију Универзал у Орланду, Сједињене Америчке Државе, за филм „Шрек“, имала је 2419 килограма и висину од 6 метара. Сечена је уз помоћ крана. Највећа торта од пи-

ринча, источњачки специјалитет, звана „оо-кагами-мочи“ (што значи: „округла торта дарована боговима Нове године“), умешена је 2002. године у Нигати, у Јапану. Била је тешка 2097 килограма, направљена је за 3,5 сати, а 87 сати чекало се да се стегне.

Најдужа торта на свету припремљена је 1996. године на молу у Дубаију, Уједињени Арапски Емирати. Имала је укус банане, била је дугачка 2,5308 километара, а месило ју је 28 врхунских посластичара. У „Гинисовој књизи рекорда“ забележено је да је једна торта направљена 2003. године имала 12.432 свећице које су, у редовима, поређали скаути из Синсинатија, у Сједињеним Америчким Државама. Године 2002. у Џамији у Техерану, а у част неког шиитског свеца, направљена је крем-торта на 14 спратова тешка 2,7 тона.

Непревазиђена је, кажу, најтежа торта на свету, тешка 58,08 тона, умешена 1989. године у Форт Пејну ■

ДА ЛИ ЈЕ ВИСИНА МОРА СВУДА ИСТА?

Громне масе воде мора и океана, које заузимају већи део површине наше планете, на Земљи „држи“ Земљина гравитациона сила. И та сила није подједнако распоређена услед разли-

Панама: висинска разлика два океана износи 24 центиметра

читог састава и густине Земљине унутрашњости. Због тога, мада све висине рачунамо од површине мора, она није свуда иста и није савршена лопта, што није ни сама Земља, јер се прилагођава Земљином гравитационом пољу. У неким областима, око Исланда, на пример, као и јужно од Мадагаскара, ниво мора виши је од идеалне просечне површине Земље. У другим областима, као што је Индијски океан, ниво мора је нижи. Друге разлике у висини површине мора изазивају плиме и осеке као и пораст и пад температуре, пошто топлота изазива ширење, током различитих годишњих доба ■

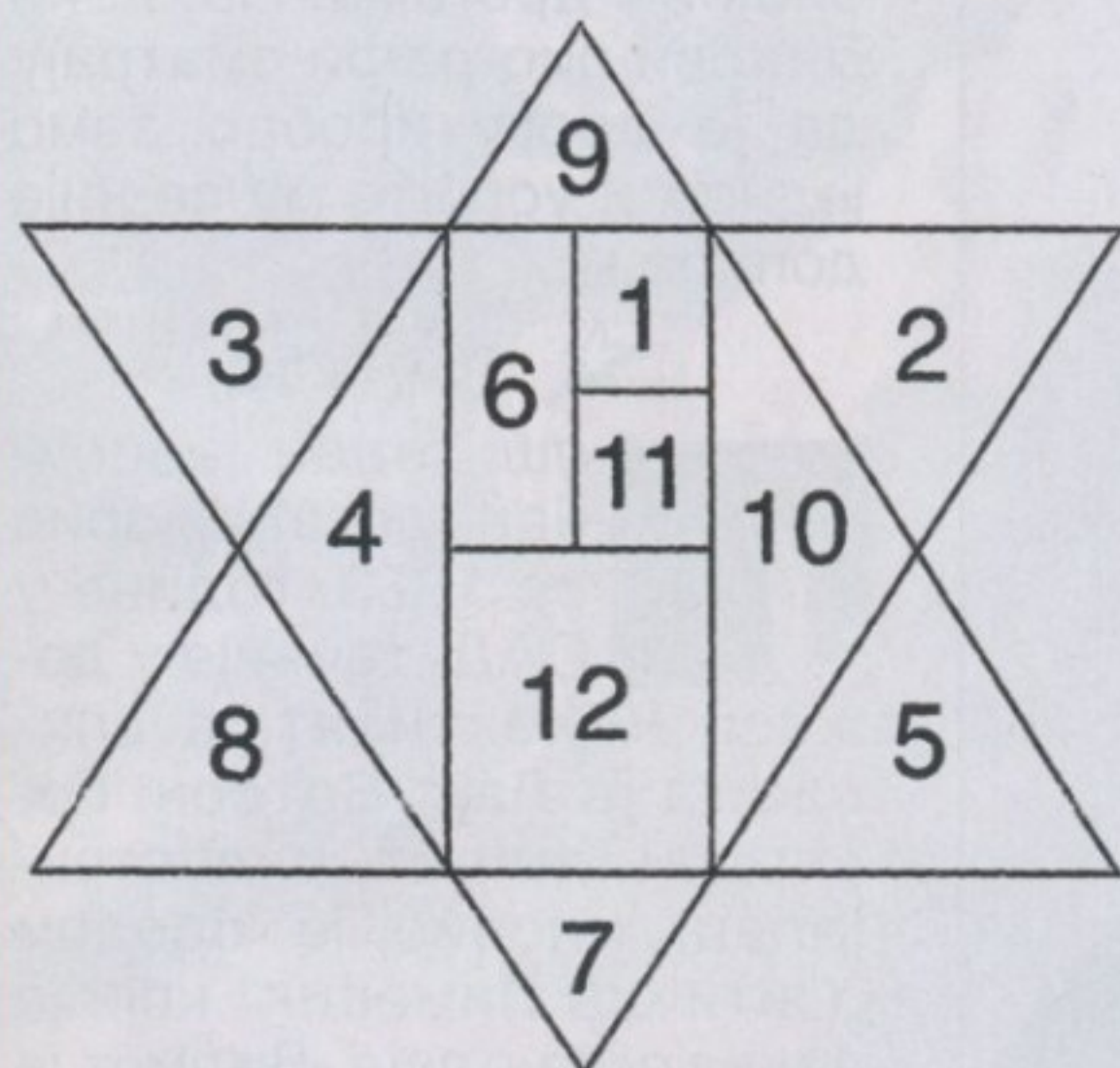
Бојана Дожић
ПОДНИКНИ
ЗАБАВНИК

ЗАБАВНИКОВЕ ЛОГИЧКЕ загонетке

ГЛЕДАЈТЕ, РАЗМИШЉАЈТЕ

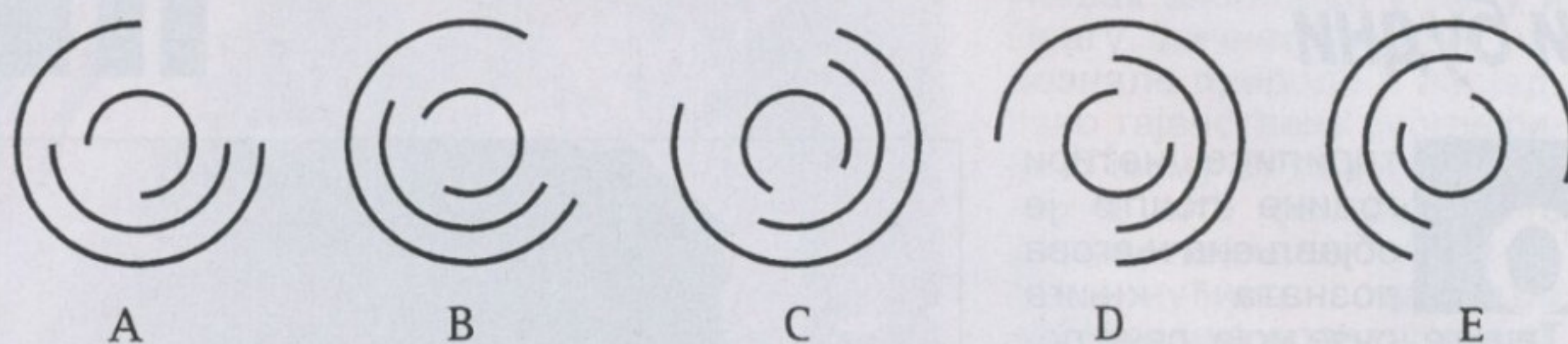
Добро погледајте геометријску слику и одговорите:

1. Колико је у њој троуглова?
2. Колико правоугаоника?
3. Колико шестоугаоника можете да нађете?
4. Одузмите збир бројева у правоугаоникима од збира бројева у троугловима. Шта ћете добити?

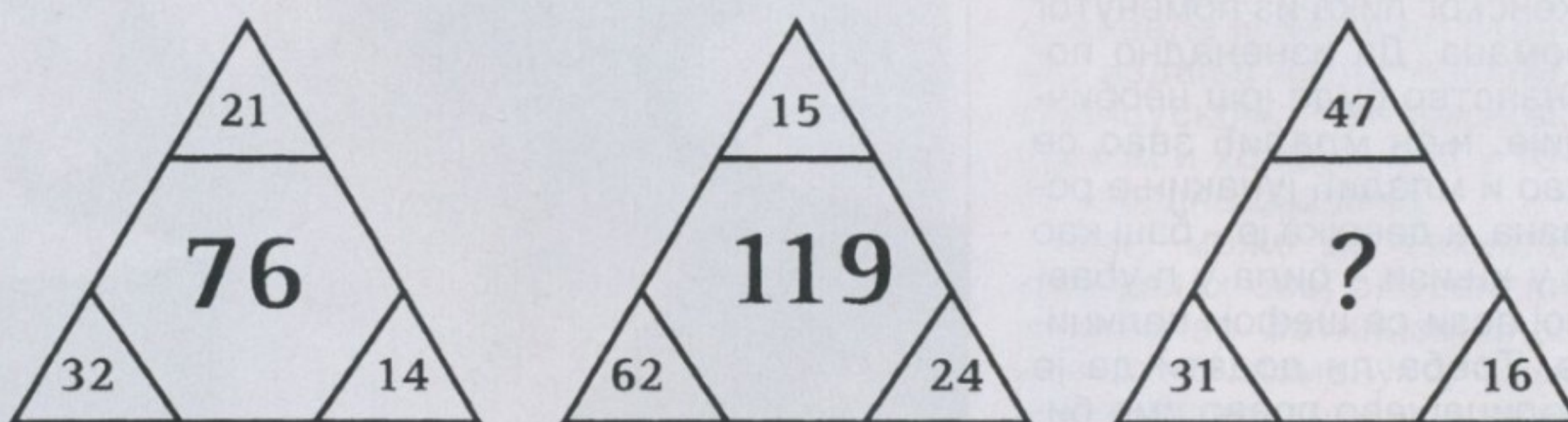
КОМЕ ОВДЕ НИЈЕ МЕСТО?

Једна од слика – А, В, С, D, Е – не припада низу. Која?

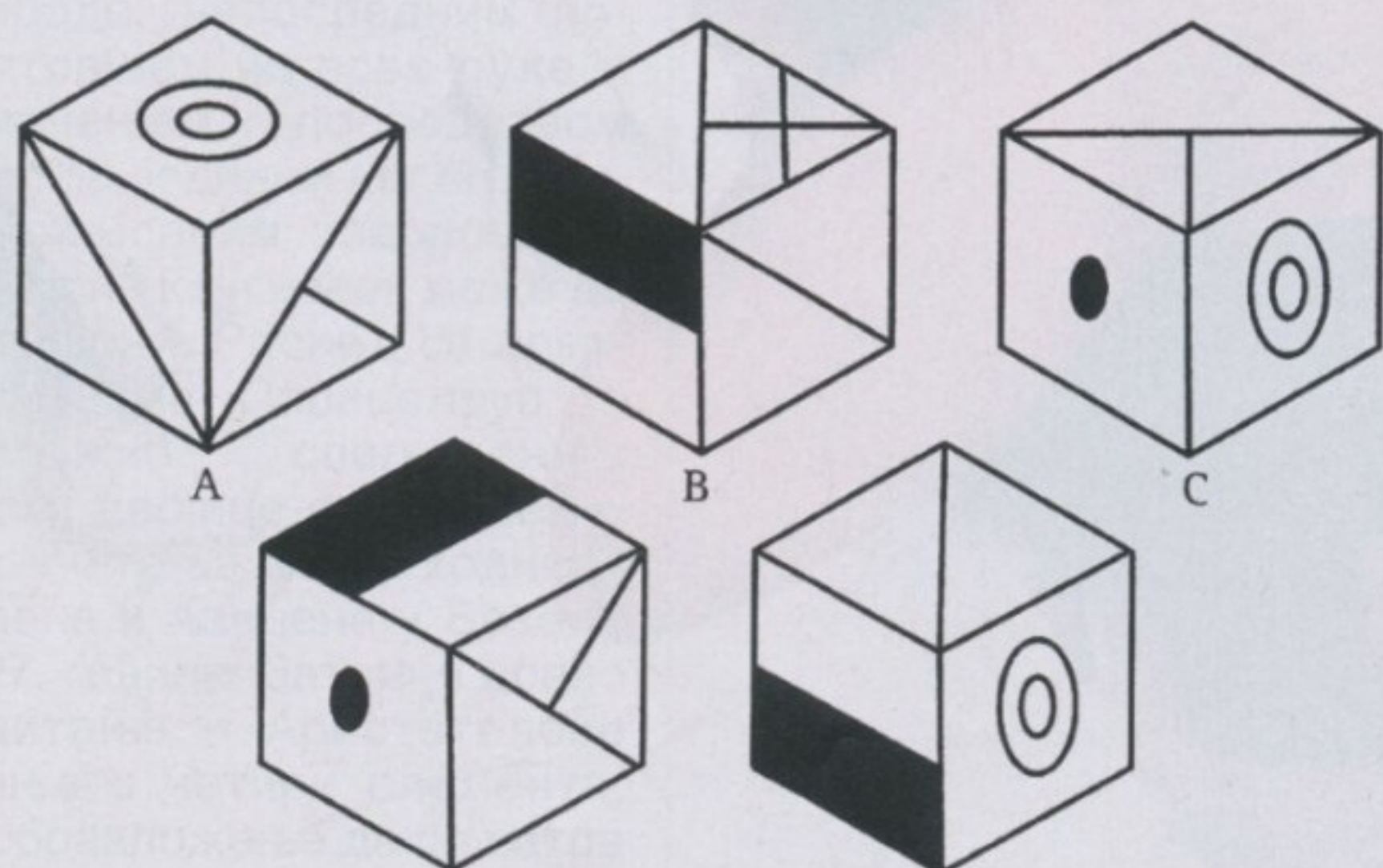
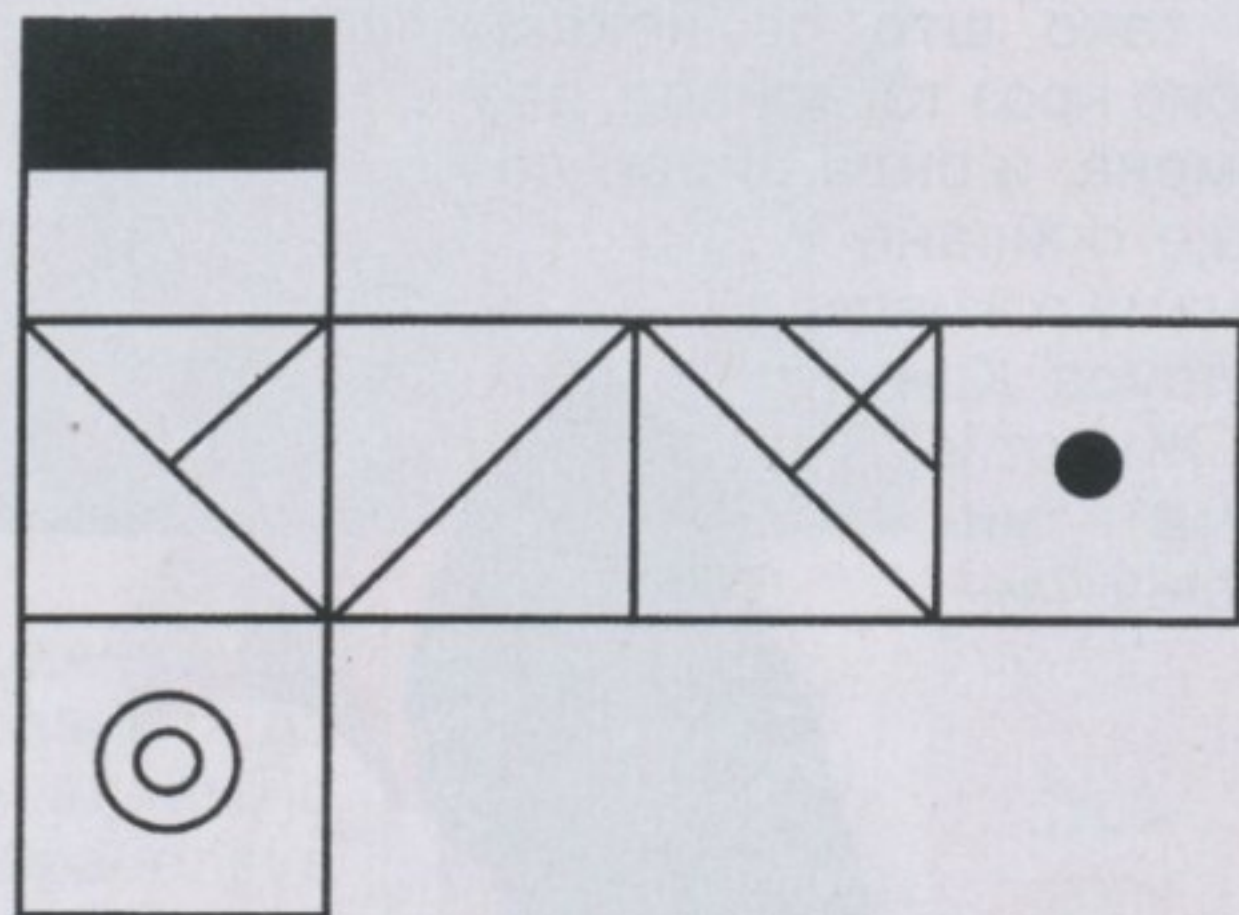
ТРАЖИ СЕ БРОЈ

Који број може да замени знак питања?

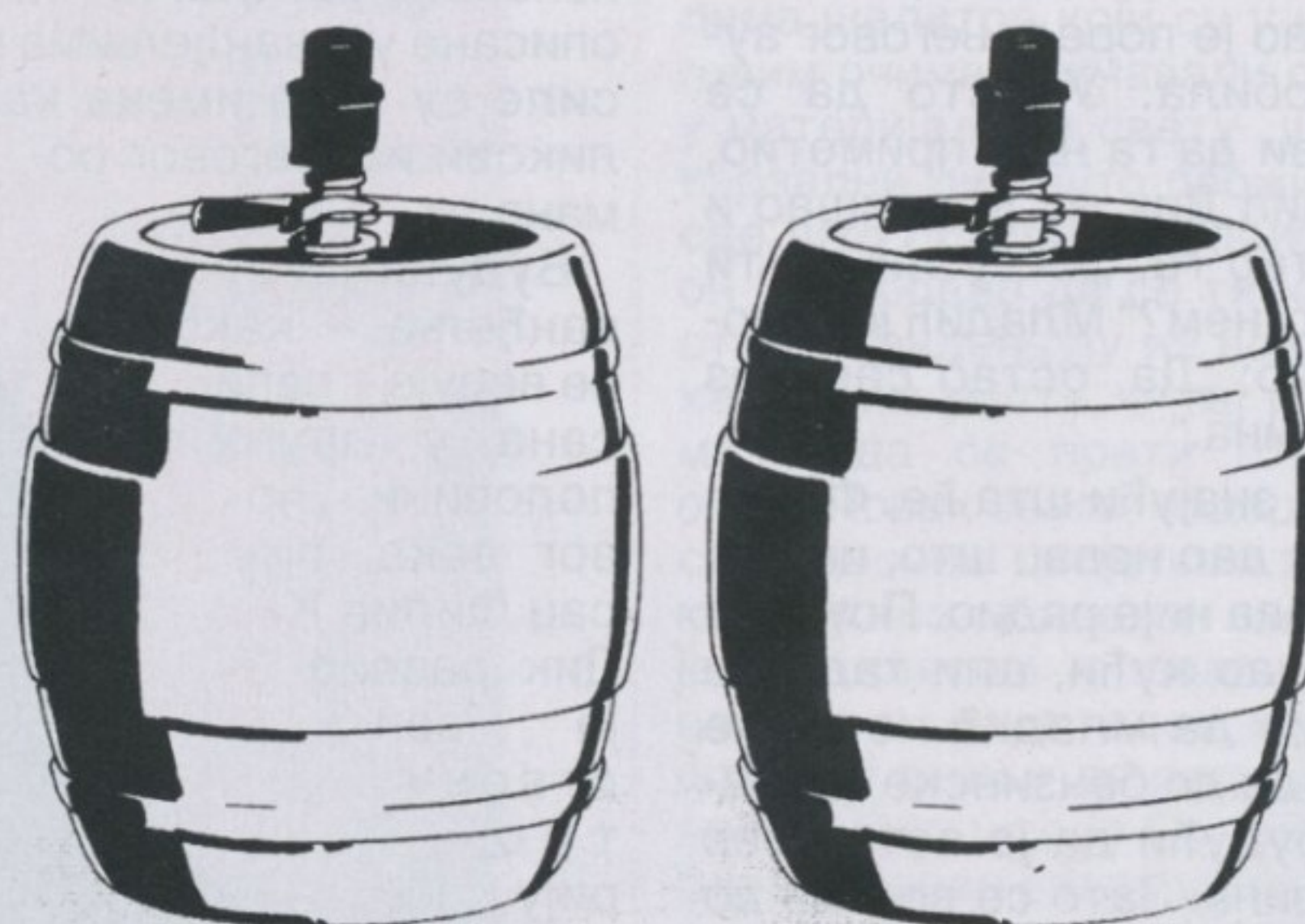
САВИЈТЕ ОМОТАЧ

Када се горњи омотач испресавија у коцку, добија се само једна од доле приказаних. Која?

КОЛИКО ПИВА?

Два бурета пива делимично су пуна, прво $\frac{1}{3}$, друго $\frac{9}{14}$. Ако половину садржине другог бурета сипамо у прво, а $\frac{21}{2}$ литара из првог бурета преспемо назад у друго, оба ће бити до пола пуна. Колико би литара пива било у првом, а колико у другом бурету ако би оба била пуна?

Шта сањамо, а шта нам се догађа:
неколико примера из живота и
уметности који говоре да чињеница
што смо живи не значи и да смо
и будни

НЕОБИЧНЕ

Опприлике четири године пошто је објављена његова позната књига „Теците, сузе моје, рече полицајац“, амерички писац научне фантастике Филип К. Дик (1928–1982) на једној забави упознао је извесну девојку. Познанство му се чинило изузетно занимљивим јер је име те девојке било исто као и име женског лика из поменутог романа. Да изненадно познанство буде још необичније, њен младић звао се као и младић јунакиње романа, а девојка је – баш као и у књизи – била у љубавној вези са шефом полиције. Треба ли додати да је полицајчево право име било једнако имену шефа полиције из књиге?

И тако, док му је девојка говорила о свим тим чудним појединостима из свог живота (а његове књиге!), Филипа Дика почела је да обузима језа. Али, шта је могао да уради? Како је могао да зна? Роман је већ одавно био написан и објављен, а он те људе заиста никада раније није ни видео.

Недуго после тог догађаја писац је кренуо из куће, како би послао неко писмо, и угледао младића сумњивог изгледа: млади човек стајао је поред његовог аутомобила. Уместо да се прави да га није приметио, Филип Дик му је пришао и упитао га: „Могу ли да ти помогнем?“ Младић је одговорио: „Да, остао сам без бензина.“

Не знајући шта ће, Филип му је дао новац што, иначе, никада није радио. Потом је отишао кући, али тада се сетио да младић не може да оде до бензинске станице будући да је остао без бензина. Зато се вратио до аутомобила, нашао младића, понудио се да га повезе до бензинске станице, а онда му је синило: „Па, ово

Филип
Дик

је такође као у мојој књизи! Иста станица... исти младић... све.“

Напослетку је Филип Дик о свим тим необичним подударностима испричао свом свештенику који му је објаснио како је поново проживео приче из јеванђеља. Занимљиво је, међутим, да Филип никада није читао јеванђеља! То је распирило пишчеву машту. Отишао је кући одлучан да прочита Нови завет. Тек тада је уследило највеће изненађење. Све личности описане у јеванђељима носиле су иста имена као ликови из његовог романа...

Будући да су јеванђеља – како се верује – написана у другој половини првог века, писац Филип К. Дик развио је сопствену теорију

времена: по њему, време је само привид и заправо сви ми и даље живимо у неком привидном добу. Односно, да је он своју књигу написао тако што се некако пробио кроз тај привид, вео времена, и онда видео догађаје описане у причама о животу Исуса Христа. Живот је, према мишљењу Фили-

па Дика, али и многих других писаца, само сњевање отворених очију.

Можда би требало напоменути да је Филип К. Дик важио за књижевника који је био озбиљан овисник о опојним дрогама. Но, неки Дикови биографи сматрају да је дрогу пробао само једном и уопште му се није допала ■

Још један необичан догађај збио се 1863. године у САД, тачније у држави Конектикат, а описао га је Лајл Вотсон. Господин Вилмот, индустријалац, пловио је бродом „Сити оф Лимерик“ који је захватила олуја. Вилмот је баш те ноћи сањао да му се жена појавила у спаваћници у бродској ка-

ПОДУДАРНОСТИ

бини, пољубила га и одмах се изгубила. У ствари, господин Вилмот се-тио се свог сна тек следећег дана за време ручка када му је човек са којим је делио кабину рекао: „Ви сте баш срећан човек. Жена долази ноћу да вас посети.“

Кад се господин Вилмот вратио кући у Бриџпорт, прво што је госпођа Вилмот желела да зна било је да ли се радује због њене посете претходне вечери. Објаснила му је да су стизале вести о бродоломима и да је она, будући забринута, покушала да ступи са мужем у везу. Видела је себе у мислима како лети, налази брод и одлази у супругову двокреветну кабину. „На горњем кревету био је један човек који је нетремице гледао у мене, па сам се за тренутак плашила да уђем, али сам ти коначно пришла. Нагнула сам се, пољубила те, загрлила и отишла...“ Затим је госпођа Вилмот потанко описала брод, кабину и човека са којим је делио собу... ■

Американка Марта Џонсон је 2. јануара 1957. године, у два сата ноћу, у сну видела себе како из Плеинса у држави Илиноис путује ка родној кући која се налазила у северној Минесоти, на удаљености од хиљаду и по километара. Затекла је мајку у кухињи и после уласка наслонила се, прекрштених руку, на креде-нац. Погледала је мајку која је била нагнута над нечим белим и нешто радила. Изгледало је као да је није одмах спазила, али је напослетку дигла поглед. Марта је била задовољна овим сном... Осећала се пријатно читавог дана.

Сутрадан је Мартина мајка кћерки написала писмо следеће садржине:

„Мора да је било негде око два сата после поноћи. Пеглала сам блузу у кухињи. Подигла сам поглед, а крај креденца си стајала ти смешећи ми се. Када сам заустила нешто да ти кажем, отишла си. За тренутак сам заборавила где се налазим. Мислим да су те видели и пси. Били су врло узнемирени“ ■

Зити жив не значи бити и будан“, каже у свом новом роману који носи назив „Чувар снова“ италијански писац Паоло Мауренсиг. Он приповеда о необичном човеку, наводно пољском грофу који живи у Венецији као скитница, а уме непогрешиво да чита туђе снове: гроф Дуњин снове других јасно види, попут облака, изнад главе сневача и то му омогућава да помогне чак и сасвим непознатима. Нажалост, не и себи... Писац романа „Чувар снова“ пише, попут Калдерона де ла Барке, да је све што се у животу догађа заправо нека врста сневања, па тако и сама смрт. У једном тренутку гроф Дуњин каже свом саговорнику чије је снове с лакоћом погодио:

„Смрт нас плаши јер се бојимо да ће бити уништено наше тело. У ствари, ми се не плашимо губитка свести. Уколико би нас обузео страх због губитка свести, бојали бисмо се сна као и саме смрти. Ипак, сваке ноћи људи се препуштају губитку све-

сти не питајући се где ли свест одлази током сна. За неке је одговор јасан. Где, уосталом, одлази музика када су виолина и гудало у футроли? Када се тело одмара, оно је попут музичког инструмента који нико не свира. Човек се не боји сна јер је заправо већ делимично успаван тако да само прелази из сна у сан.“

„Писање је најсличније сањању док сама књижевност личи на сан којим човек управља“, рекао је једном приликом чувени аргентински писац Хорхе Луис Борхес. Многи књижевници писали су о танкој, можда чак непостојећој граници између наших снова и онога што сматрамо стварношћу. Поред поменутог Калдерона де ла Барке и Борхеса, о преплитању снова и стварности писали су Вилијем Шекспир, Артур Шницлер, Владимир Набоков, Радјард Киплинг, Емброуз Бирс, Ђовани Папини, Хулио Кортасар, Теофил Готје, готово сви надреалисти...

О сновима је писала и руска песникиња Ана Ахматова. Али, то није било све: у Петрограду је Ахматова била позната као особа која има посебне психичке моћи. Умела је и да тумачи, и да погађа снове других људи. Многи су јој се стога обраћали

молећи је да им растумачи неки сан или каже шта се то, заправо, догодило док су спавали. Будући да је сан заједничко дело спавача који га је сањао и буднога који га се сећа, Ахматова је многе своје снове „претворила“ у песме, а међу најпознатијим је и песма „Сан“ која почиње стиховима:

„Знала сам да си ме снιο/ сан зато мене неће./ Фењер је плавет лио/ над путем којим крећем...“

Можда више од других људи, уметници су спремни да прихвате да ниједна личност није чврсто омеђена, те у одређеним условима имамо непосредан приступ другима. Тај приступ, мада тек делимичан, може да буде и суштински. Односно, како је давно у својој причи написао Ђовани Папини:

„Постојим јер ме неки човек сања. Човек који спава и сања ме види како радим, живим и крећем се. У овом тренутку сања да вам говорим, као што чиним. Мој живот је започео у тренутку када је почео да ме сања. Када се пробуди, престаћу да постојим. Ја сам игра његове маште, творевина његовог духа, гост његових дугих ноћних замишљања. Сан тога некога толико је стваран да постајем видљив чак и буднима...“ ■

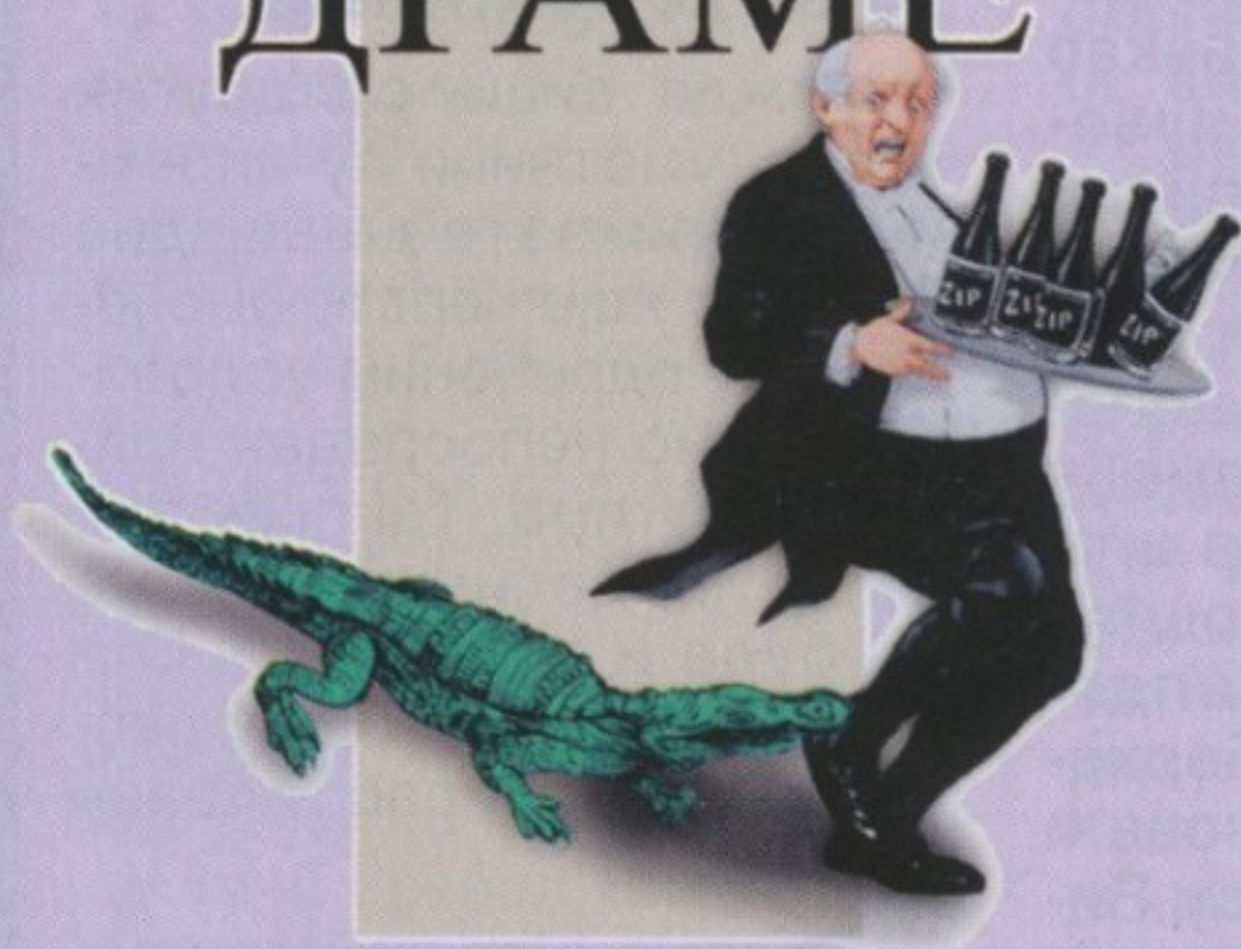
Мирјана Огњановић

Ово
је
било
радно
место
Капетана
Храброст

КАПЕТАН

ХРАБРОСТ

ЖИВОТ ПИШЕ
ДРАМЕ

У октобру 1968. године све домаће и стране новине писале су о чуду затеченом на командном мосту брода „Пелтастис“ који је потонуо ударивши о камену обалу острва Крка

У касну јесен 1983, због неких послова везаних за изградњу Југословенског омладинског центра на Светом Гргуру, провео сам неколико дана на Рабу, у месташцу Лопар, у друштву Ловре Матахлије и његових пријатеља, браће Ивана и Вјекослава. Од њих сам чуо много занимљивих и језивих прича, углавном о Голом отоку и Светом Гргуру, две најпознатије казнионице за политичке затворенике из времена раног комунистичког режима. Сутрадан, док једемо невероватно велике шампе које је спремила Вјекина супруга, Ловре доноси „тазе“ шеснаест

причу о једном грчком броду који је потонуо крајем шездесетих, и на коме су рониоци из Цриквенице чести гости. Кажем им да бих волео да зароним на тог „Грка“ кад следећи пут, вероватно на пролеће, поново дођем у ове крајеве. Вјеко обећава да ће ме тамо лично одвести својом кочарицом која се зове „Малта“.

У марту или априлу 1984. године поново сам морао на Раб. Понео сам сву ронилачку опрему изузев олова и боца, који су ме чекали у Лопару, код Вјекослава. Ловре ми је претходно телефоном наговестио да је прича о „Пелтастису“, јер то је заправо име

оног грчког брода, изузетно занимљива. О броду и његовом удесу прикупио је, каже, све податке, од најситнијих појединости, а најважније ће ми испричати на крају, после рођења.

Баш га мерачи, размишљам, и осећам како ме радозналост све више голица. Било је јутро, око девет сати, кад смо Иван, Вјеко, Ловре, ја и,... чини ми се да је био још неко, на „Малти“ испловили из Лопара. Најпре смо свратили на Свети Гргур где је требало да погледам цистерне за воду и остале

ПОДНИКНИ
ЗАБАВНИК

23. 7. 2004.

објекте у којима ће се тог лета сместити млади из целе бивше Југославије, стручњаци за разне области, у омладинском радном кампу „Гргур '84“.

Невреме и ноћ

Док по сунчаном дану и мирном мору пловимо даље, према Крку, Ловре почиње причу о броду...

– „Пелтастис“ је био брод од 1600 бруто регистарских тона, дугачак нешто више од 60 метара, широк око девет и по метара и висине корита 4 метра и 30 центиметара. Поринут је у море 6. марта 1953. године у бродоградилшту „Кремер и син“, у луци Алмсхорн, у Немачкој. У почетку је под именом „Алстерпарк“ пловио за немачког превозника

„Weidtmann&Ballin“ из Хамбурга, а касније га је преузео грчки бродовласник Сарлис из Пиреја.

Уочи несреће „Пелтастис“ је 4. јануара стигао у Ријеку из Венеције. У Јурјеву код Сења искрцао је 500 тона неке руде и око 60 тона другог терета, а затим је у истој луци почео утовар дрвета.

Укрцано је око 500 кубних метара. Због најављеног невремена и буре која на овом подручју може достићи орканску снагу, брод је у поподневним сатима 7. јануара напустио луку Јурјево и кренуо према Ријечи у потрази за сигурнијим сидриштем.

Већ се спуштао мрак када је почело јако невреме са снежном вејавицом. Због тога се брод са два предња сидра укотвио на отвореном мору, око 200 до

вероватно није знала да је на том делу дно муљевито и да сидра нису имала за шта да се закаче. Ветар се појачавао, сидра су орала... Ни пуна снага мотора није могла да се супротстави стихији ветра и таласа. Бура је те ноћи достигла циклонску снагу и брзину од 200 километара на сат.

„Пелтастис“ се крмом приближавао обали Крка пуној хридина. Ношен високим таласима и снажним ударцима буре, ударио је о камену обалу овог острва и разбио се. Кад је видео да броду више нема спаса, капетан Теодорос Белесис повикао је једанаесторици својих морнара да скачу у море и да, како знају и умеју, спасавају голе животе.

Да ли је кобан био већ први ударац крмом у хриди и продирање мора у машински простор или су огромни таласи засули утробу брода кроз гротла којима је, чини се, ветар разнео поклопце, то више није важно. Чињеница је да је бродски часовник стао у 3 сата и 50 минута, 8. јануара 1968. године. „Пелтастис“ се нашао на дну, на дубини између 20 и 33 метра. Јарбол брода налази се на само десет метара и при добрим условима видљив је и с површине. Прамчана сидра сасвим су близу обале. Једно од њих је извађено и налази се у оближњем месту Шило. Брод лежи на пешчаном дну које се лагано спушта према супротној, цриквеничкој обали.

Питам Ловру да ли је било преживелих.

сунђерима, маховњацима, оштрим шкољкицама и алгама. Ограда палубе била је на 20 метара.

Брод је у природном положају лежао укопан у муљевито дно. Прошао сам кроз празан простор за терет. Да ли је дрво испливало, размишљао сам. Метални труп био је сачуван, а сви дрвени делови нагрижени. Позади, на крми, налазило се машинско одељење, и то на доњој палуби, па сам и у њу пажљиво уронио. Спустио сам се уским бродским степеништем, али како је машинско одељење било врло скучено, више сам ходао него што сам могао да пливам по његовој унутрашњости.

Изашао сам из утробе брода, обишао га са спољне стране, па се опет увукао, овог пута у простор командног моста. Било је пусто и празно. Све што је могло да се скине и однесе – однето је. У ствари, није баш све било пусто и празно. Унутар брода склониште су нашли бранцини тешки око четири килограма. Нису се плашили. Видљивост је била добра јер се вероватно од летос нико није завлачио у брод.

Кад сам изашао, подсетио сам Ловру да ми је обећао наставак приче. Чекао сам стрпљиво. Нисам га пожуривао.

– Међу рониоцима из Цриквенице који су тог пролећа први почели да силазе на олупину кружила је језива прича како су на командном мосту видели човека у усправном положају, мало повијеног над навигационим столом... Иако у почетку у то нико није веровао, ту причу је подводном фотографијом, коју су све бечке новине објавиле у јесен 1968. године, потврдио аустријски туриста Франц Мицнег. Он је „тог човека“ снимио још у јуну. И, лавина је кренула – причао је Ловро.

– Тај човјек био је Теодорос Белесис, чију титулу, капетан, изговарам с великим поштовањем. Не желећи да напусти брод који је тонуо, вероватно је, по одласку посаде, ноге привезао за доњи део навигационог стола. Све домаће и стране новине писале су о томе током октобра 1968. године. Чињеница да се на командном мосту потонулог брода налази мртав капетан, у усправном положају, на свом радном месту, заиста је била чудо. Тако је још једном, јединствено и упечатљиво, потврђена традиција помораца да капетан тоне заједно са својим бродом. Рониоци су извадили тело утопљеног капетана и он је 11. новембра 1968. године, десет месеци после несреће, сахрањен на ријечком гробљу Козине.

Временом се одустало од почетних планова вађења брода, па је „Пелтастис“ заувек препуштен мору и рониоцима – завршио је Ловро.

Тог лета, пре двадесет година, са групом београдских ронилаца још једном сам се спустио на „Грка“. Ушао сам у просторију командног моста на коме се наталожио дебели слој финог муља и минутом мировања одао пошту храбром Теодоросу Белесису, Капетану ■

Градимиr Иванић

седамнаест

„Пелтастис“
почива
у
миру

300 метара испред Драмља. Капетан се надао да ће уз помоћ спуштених сидара и рад мотора, усмерен у пловидби према копну и бури, издржати налете ветра било какве јачине. Међутим, у току ноћи удари буре постајали су све снажнији, а море све немирније.

Два сата пре потонућа бура је имала невиђену снагу, па је брод под ударцима орканског ветра почео да клизи уназад, према Крку, иако су мотори вукли у супротном правцу, и поред спуштених сидара која су орала по дну мора. Посада грчког брода

– Од дваенест чланова посаде спасла су се четворица, а наредних дана нађена су тела седморице утопљених морнара. Посљедњи члан посаде, капетан Теодорос Белесис проглашен је несталим – одговорио ми је.

На радном месту

Кад смо стигли на место потонућа, брзо сам навукао ронилачку опрему и спустио се у воду. Нисам понео рукавице и чарапе, и зато сам на зглобовима осећао хладноћу. Врх јарбола приметио сам већ на седам метара дубине, па сам се по њему лако спустио до горње палубе која је обрасла

Ерик Сати
са
Клодом
Дебисијем
у Паризу
1911. године

Снимио
Игор Стравински

ДОБРО ДЕЛО!

Једном приликом **Ерик Сати** (1866–1925), француски композитор, познат као чудака који је својим композицијама давао веома необичне називе, присуствовао је концерту: на програму је било оркестарско дело „Море“ Сатијевог савременика и пријатеља Клода Дебисија. Када је Дебиси касније упитао Сатија како му се допала композиција, овај је одговорио: „Па, допао ми се један део. Тамо негде око петнаест до једанаест“ ■

РЕШИХ ДА СЕ ЖЕНИМ

Засновати брачну заједницу није увек ни лако, ни једноставно, а како показује искуство једног америчког фармера, ни поуздано. Из оправданих разлога његово име и сви остали подаци који би могли да га разоткрију остаће непознати. Довољно је рећи да је у питању добродошљиви власник великог имања у запитом делу средњег запада.

Радан и поштен, фармер је саградио кућу, средио окућницу, уштедео нешто новца. Недостајала је једино сродна женска душа која би с њим делила радости и бриге. Али, у готово ненасељеном крају девојка за удају није било. Усамљени фармер обратио се једном посредничком удружењу да му нађе супругу и будућој невести обећао 2000 долара за судбоносно „да“.

Оглас с његовом женидбеном понудом објављен је у великом броју новина. Убрзо се јавила и прва удавача, из источне кинеске провинције Фуџијами. Фармер јој је одмах поручио да дође. Дан венчања једва је чекао. Млада коју је срећан повео кући била је тананог стаса, мирна и ћутљива. Једва да му се стидљиво осмехнула када јој је у руке спустио обећани новац. Пут до куће протекао је у тишини. А када су стигли, девојка се, уз оправдање да је уморна од далеког пута, повукла у једну просторију и избегла да с мужем подели брачну постељу. Избегавала га је и наредних неколико дана, да би шестог дана нестала.

Ипак, трагови њених ципела били су видљиви. Следећи их, фармер је стигао у оближњи градић и нашао одбеглу невесту. Сусрет је био буран и с неочекиваним исходом: у намери да оствари своја брачна права, фармер је открио да је његова супруга мушкарац.

Полиција је ухапсила преваранта, а фармер се на своје имање вратио сам и ојађен ■

Илустровао
Драган
Максимовић

ВОЖЊА ТАКСИЈЕМ У РИКВЕРЦ

Харпет Деви, таксиста из Батинда у Индији, нашао се једном у неприлици: мењач у аутомобилу заглавио се у брзини за вожњу уназад, па је читавих 56 километара тако и возио.

Нимало лака и пријатна вожња за Девија је била изазов. Одлучио је да више уопште не вози на уобичајен начин, већ само тако, у рикверц. Толико се извештио да вози брзином од 40 километара на сат да је до сада са путницима жељним пустоловина прешао око 12.000 километара ■

СВИРАЈ КАО КАШАЉ!

За време оркестарске пробе Дебисијеве композиције „La Mer“ славни диригент Артуро Tosканини (1867–1957) никако није успевао да објасни члановима оркестра како заправо треба да свирају то дело. Напослетку се разбеснео.

– То није то! – викао је Tosканини. – То није Дебиси!

А онда се загрцнуо, извадио марамицу и почео да кашље. Неки чланови одмах су устали и потрчали да му помогну.

– Није ми ништа – рекао је Tosканини – али, покушајте да свирате онако како сам кашљао. То би онда био прави Дебиси ■

ХРИСТОВО СТРАДАЊЕ

Посетиоци Стенли Куертер парка у Новој Британији у Конектикату пријавили су полицији возача који је колима, као да је на аутомобилској писти, јурио између њих.

Испоставило се да је возач жена четрдесетих година. У своју одбрану рекла је да није имала намеру да угрози нечији живот, нити да причини штету, већ само да испроба неке сцене из филма „Христово страдање“ баш онако како их је извео главни глумац Мел Гибсон.

Иако вожње аутомобила нема у филму, жена чије је име задржано у тајности сматрала је да ће, излажући се опасности, стећи наклоност Свевишњег.

После краћег испитивања у полицији, упућена је у болницу на превијање повреда које је задобила током бесомучне вожње и на психијатријски преглед ■

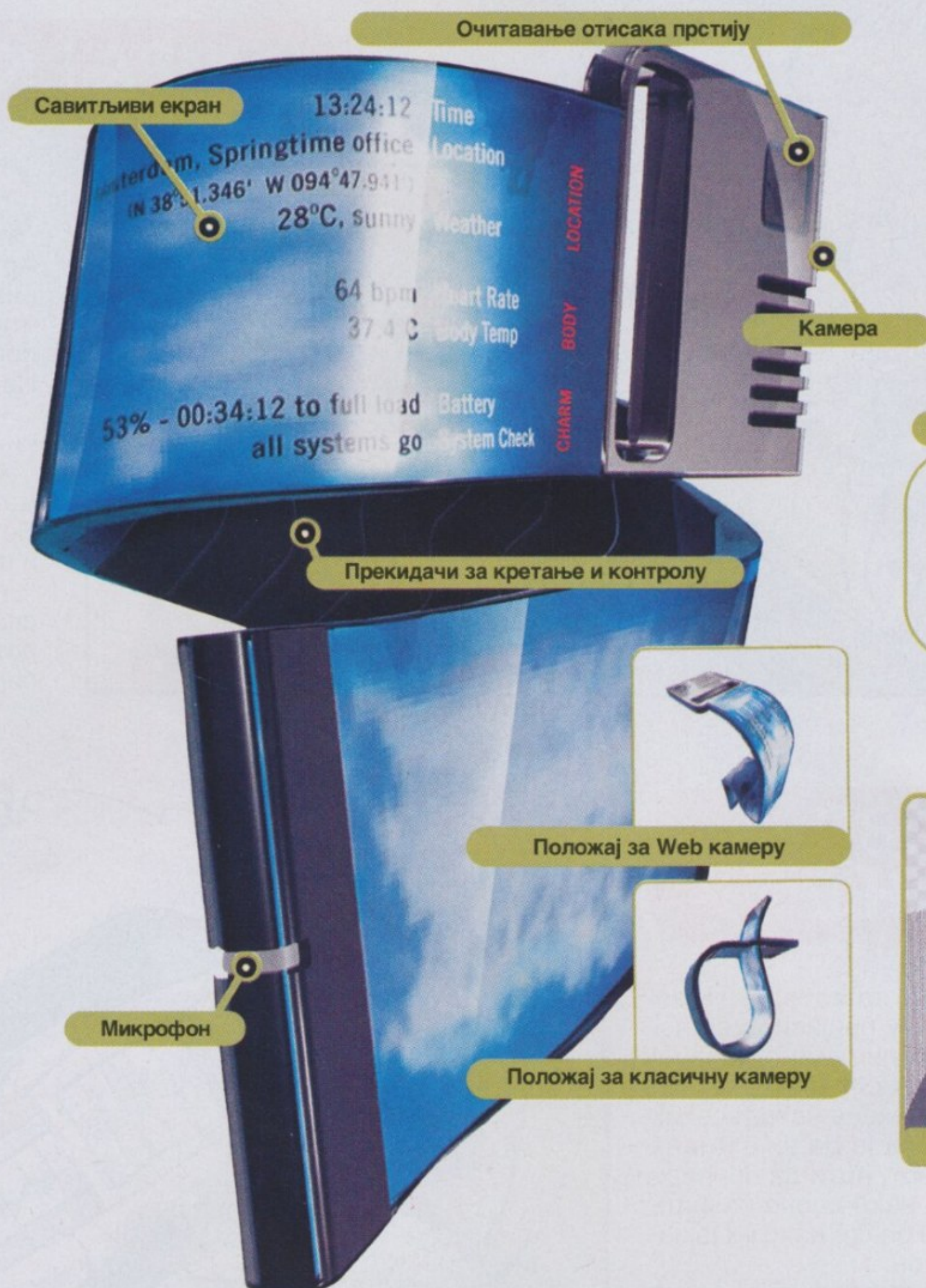
ТРК У БУДУЋНОСТ

Није далеко дан када ћемо око руке носити мајушни рачунар изузетне снаге. Фирма „Springtime USA“ ради на развоју савитљивог уређаја који у себи обједињује камеру, микрофон, скенер за читавање отисака прстију и, што је најчудније, екран који може да се савија на све начине. Наруквица је начињена од материјала који омогућава задржавање било ког облика у који се савије. Бежичним путем ова необична наруквица општи са рачунарима и стабилним телефонима омогућавајући пренос података у свим смеровима.

СВЕ НА ЈЕДНОМ МЕСТУ

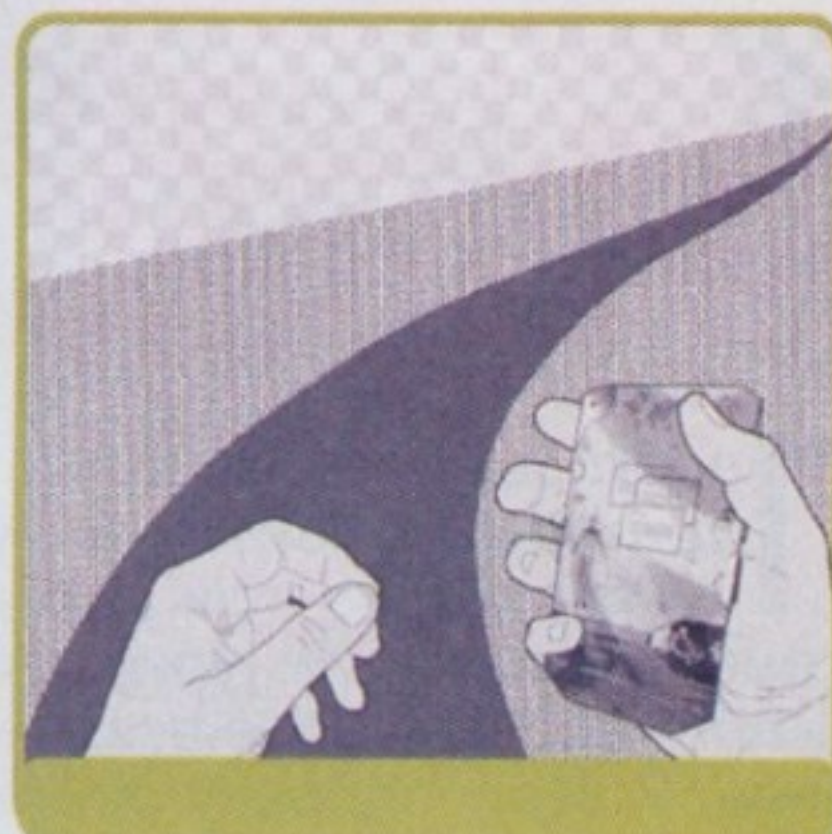
Дизајнерски студио познатог произвођача спортске опреме „Најк“ начинио је нараву која омогућава прегршт ствари одједном: телефон, слање имејл порука, SMS порука, претраживање Интернета... Све ово на располагању је спортистима током вежбања. Али, уређај је у вези и са нарочитим сензорима утканим у одећу и опрему спортисте, који непрестано шаљу податке главном систему о покретима тела, брзини, раду срца и другим важним телесним функцијама. Ови подаци обрађују се истовремено како пристижу и извештај сачињен на основу њих непрестано се „освежава“ на екрану уређаја. На основу њих спортиста може да измени ритам и ток вежбања. Нарочито је занимљива

могућност да се сви ови подаци истовремено шаљу и на сличне уређаје навијача и публике, па обожаваоци спортских звезда у сваком тренутку могу да виде стање својих љубимаца.

Додатна опрема

Унапређени бежични систем омогућава слање података са уређаја у слушалице које носи спортиста или на семафоре стадиона да их виде сви из публике.

САСВИМ МОГУЋЕ СУТРА

На основу познатих технолошких достигнућа и објављених планова водећих произвођача компјутерских и електронских уређаја, могуће је замислити и овакав след догађаја:

2006.

„Самсунг“ пушта на тржиште телефон лаган и танак као кредитна картица захваљујући новим меморијским компонентама и процесорима не већим од поштанске марке.

2009.

Дигиталне картице за идентификацију издају се свим грађанима, првенствено као средство за сузбијање „спама“ (нежељеног засипања рекламним порукама). Порука чији пошиљалац не може да се нађе не испоручује се никоме.

СНИМАЊЕ ЖИВОТА

„Designworks“ студио великана аутомобилске индустрије BMW-а има на уму ново помагало за људе који желе да упамте сваки тренутак свог живота. Уређај „SensEye“ бележи не само звук и слику неког догађаја, већ му одмах придружује и податке о томе када, где и с ким се одиграо. Претрага минулих доживљаја на тај начин је знатно олакшана.

Камера

Поред бележења живе слике, снима и фотографије, а има и могућност да проучи мрежњачу ока како уређајем не би управљала неовлашћена особа.

Додатно напајање

Кинетичке ћелије у нарочитим лежиштима могу да се напајају енергијом коју ослобађа тело у покрету.

Екран

Израђен новом технологијом, екран се простире од ивице до ивице уређаја и приказује на једном месту све врсте података. Осетљив је на додир, па спортиста уређајем управља притискајући прстима дирке и команде нацртане на екрану.

Екран од пиезоелектричних кристала

Екран осетљив на додир омогућава управљање притискањем тастера нацртаних на њему. Ако се извуче до половине, екран постаје тастатура мобилног телефона, а ако се потпуно развуче, на екрану могу да се гледају филмови.

Претрага

Сваки догађај праћен је подацима о томе када, где и с ким се десио.

Уређај савијен као мобилни телефон

ТЕХНОЛОШКИ ОРИГАМИ

Изум фирме „Антена дизајн“ многи називају технолошким оригамијем. Реч је о својеврсно замишљеном уређају начињеном од незамисливо танког и савитљивог екрана осетљивог на додир, али и начин савијања. Наиме, уређај који у први мах подсећа на ауто-карту мења своју улогу у зависности од тога како је пресавијен – може бити мобилни телефон, конзола за игру, екран на ком се приказује неки филм... Електроника уређаја такође је танка и подложна савијању.

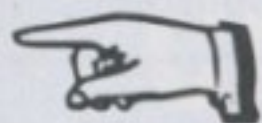
2012. Аутомобили су и званично проглашени паметнијим од људи: нови програмски језици омогућавају најновијем моделу BMW-а да сам позове механичара и поприча с њим о својим „тегобама“...

2014. Танушни екрани органског порекла постају толико јевтини и распрострањени да замењују дотадашње новине.

2015. Аутомобили којима управљају рачунарске системи, а не људи, чине 50 одсто продатих возила у Сједињеним Америчким Државама.

2024. Људи више не купују плоче, дискове, нити било коју другу врсту „носача слике и/или звука“, него права за слушање/гледање јер најновији садржаји могу да се преузму са било ког места.

КАМЕРА У КОНЗЕРВИ

Угледна фирма „Моторола“ види у будућности један уређај који ће објединити све, а имаће облик конзерве.

Слање на Интернет

Да би се призори снимљени камером из конзерве пренели на Интернет уз што мање тешкоћа, постоје и нарочите картице са унапред одређеним подешавањима. Оне се убацују у овај прорез.

Објективи

Ротирајућа оптика садржи објективе за нормално снимање, макро-снимке и такозвано „рибље око“.

Микрофон

Усмерени микрофон којим може да се управља преко нарочитог софтвера омогућава бележење јасно одређеног звука.

Самолепљиви шпијуни

Јевтини минијатурни објективи могу да се залепе за било коју површину и бежичним путем шаљу видео-сигнал камери у конзерви. Сваки објектив има уграђену дигиталну оптику, антену и нарочиту батерију, што обезбеђује дуготрајно слање сигнала са овог „шпијуна“.

Савитљиви екран

Натписи и симболи на омоту конзерве мењају се зависно од потребе омогућавајући снимање, монтажу или видео-конференцију.

Телефонија

Када се уређај користи као телефон, бежичне слушалице пружају могућност да се чује саговорник док се његова фотографија или видео-запис пројектује по ободу конзерве.

Преглед снимака

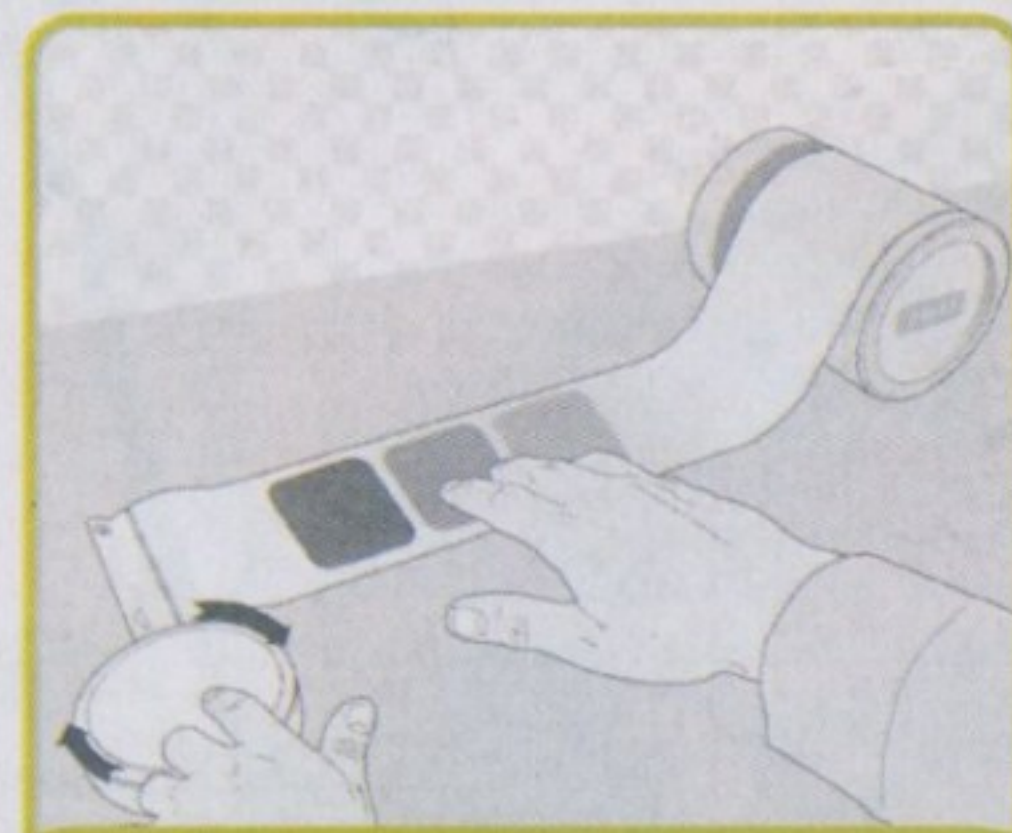
Ту је и дугме за брзо прегледавање и преглед снимљеног материјала.

Одмотавање омота

Савитљиви екран који сачињава омот конзерве може и да се одмота и распростре по столу како би радна површина била већа и погоднија за коришћење. Тада је могуће претраживати Интернет, читати поруке, бавити се прорачунима, чак и монтирати снимљени материјал.

Сигурност

Фолија за биометричко читавање обезбеђује да се уређај не користи неовлашћено јер препознаје биолошке особине власника, пре свега отисак прста. У случају опасности мобилни оператер може, на основу овог читавања, да утврди тачно одредиште власника.

Омотач конзерве може да се распростре по столу

НОВЕ ВРСТЕ ТРАНСПОРТА

Већ дуго маштовити људи сањаре о свету испуњеном летећим аутомобилима или возовима на ваздушном јастуку. Тај дан није далеко. Инжењери широм света размишљају како да остваре те снове.

1. Аутомобил који може да превали 160 километара с једним резервоаром пуним – ваздуха...
2. Маглев воз, који је замислио Нил Камингс, требало би да достигне брзину од задивљујућих 480 километара на час током пута кроз пустињу Неваде.
3. Огледи с полетањем човека привезаног за неку врсту личног хеликоптера до сада теку успешно.
4. Изумитељ Пол Молер не одустаје од свог летећег аутомобила „Skycar“ о ком је „Забавник“ већ писао ■

ЧУДА ПРИРОДЕ

НАЈВЕЋЕ ДРВО НА СВЕТУ

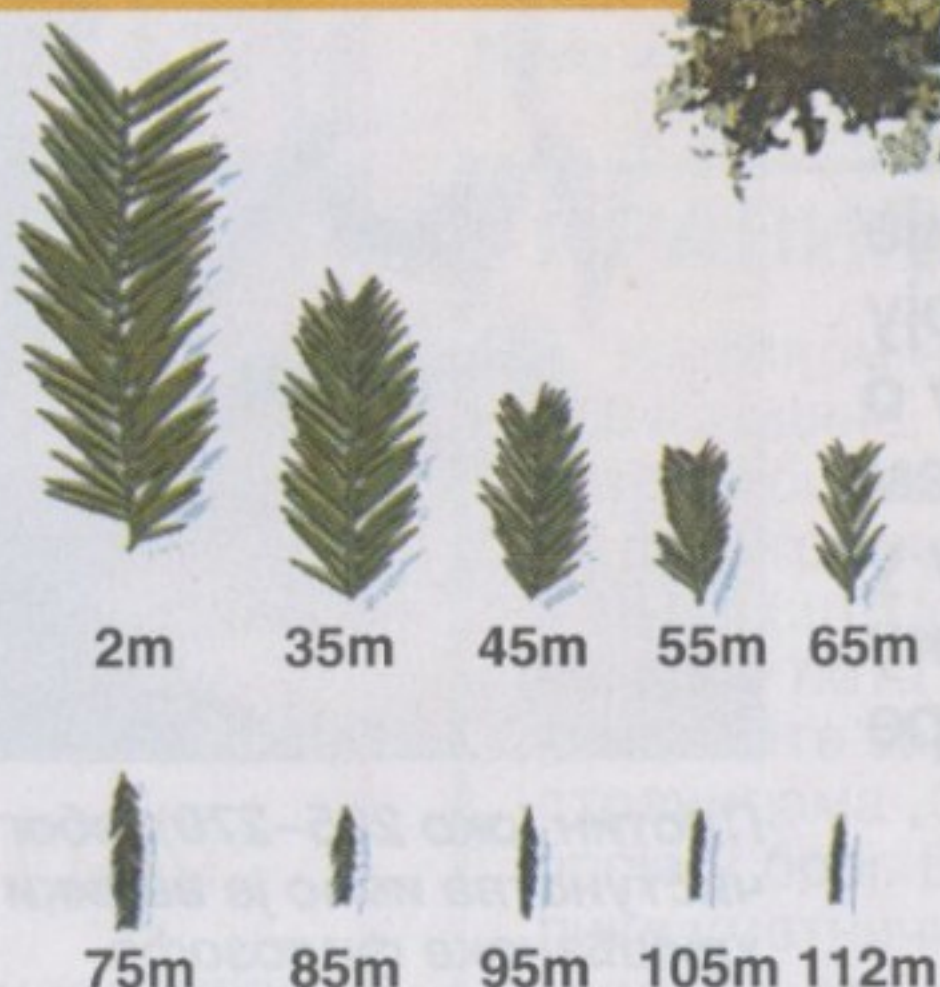
Ако одлучите да се попнете на врх калифорнијске секвоје, то ће бити исто као да сте на тридесетом спрату неког облакодера

У националном парку „Редвудс“ у Калифорнији живи цин висок 112 метара. Тај цин је највеће дрво на свету, високо као облакодер од тридесет спратова. Висина овог дрвета намеће питање: колико уопште може да порасте нека биљка? Има ли граница?

Да би одговорили на ово питање, истраживачи са Универзитета у Северној Аризони попели су се на сам врх овог чудесног дела природе и пажљиво га осмотрили. Реч је о секвоји чији латински назив гласи *Sequoia sempervirens*. Према речима научника, пењање на зелени солитер било је непоновљиво искуство, али уједно и врло напорно. Између осталог, када су се попели високо, научници су схватили да циновско дрво пати мада је земљиште на ком расте изузетно плодно. Наиме, до листова на врху допире врло мало влаге тако да горњи део дрвета живи у пустињским условима. Као да влада вечна суша. Лишће које се налази најближе земљи зато је и најкрупније: напредујући према врху секвоје, листови постају све ситнији и ситнији, али и ређи.

Процес фотосинтезе на врху огромне секвоје готово да није могућ. То је разлог што је теме овог биљног цина прилично – оћелавило. Уједно, ето и одговора зашто секвоја (или нека друга биљка) не расте још више: не може будући да вода не успева да допре до њених највиших „спратова“. Поменути истраживачи дошли су до закључка да би секвоја могла да достигне висину од 130 метара, али ни метар више. У ствари, вода коју прима корен могла би једва да досегне ову границу висине. И калифорнијска секвоја из националног парка „Редвудс“, када је достигла висину од 112,7 метара, почела је да даје знаке умора. С друге стране, врло је тешко закључити када се то догодило и какво је ово дрво било док је било младо јер има бар 2000 година! У сваком случају, климатске промене, нарочито последњих година и загађење околине, чине своје и мењају изглед фауне на нашој планети.

Научници са Универзитета у Шефилду, у Великој Британији, сматрају да недостатак воде може битно да утиче на раст секвоја, а осим тога и ветрови, односно климатски услови. Да највиши делови иначе високих Пји је знатно нижи од секвоје мада такође прилично велик. Достиже висину од 70 метара. Лишће тасманијског еукалиптуса при дну је велико и меснато, а на врху биљке ситно и сувоњаво. Очигледно, ништа без воде ■

ЛИСТОВИ ПОСТАЈУ ЛИСТИЋИ

Секвоја расте, а њени листови постају све мањи и мањи. Лишће на врху огромног дрвета је ситно, а оно најближе земљи, односно извору влаге, крупно, као што показује цртеж листова. На висини од два метра (види горњи цртеж) листови су најкрупнији, док се на висини од 112 метара претварају у – листиће. Вода се тешко пење уз жиле циновске биљке и једва достиже „високе спратове“. Стога на гранама при врху дрвета лишће живи у условима вечите суше.

Заиста, Плотин би се радо одрекао живота у свом телу. На његовој вредној скали материја се налазила сасвим ниско, спадала је, по њему, у свет несавршеног, мрачног. Зато је он у тајности држао своје порекло, баш као и дан рођења, а исто тако никада није пристао да неко наслика или изваја његов лик.

Родио се око 205. године, вероватно је потицао из Ликополиса у Египту. Његов матерњи језик био је грчки. Са напуњених 28 година отиснуо се у потрагу за смислом живота и филозофије. Похађао је предавања неколицине филозофа у нади да ће наћи одговарајућег учитеља, али је увек изнова доживљавао разочарање. Све док се није намерио на бившег радника Амониоса Сакаса. Плотин је студирао једанаест година код њега, а у његове школске другове вероватно је спадао и каснији хришћански теолог Ориген.

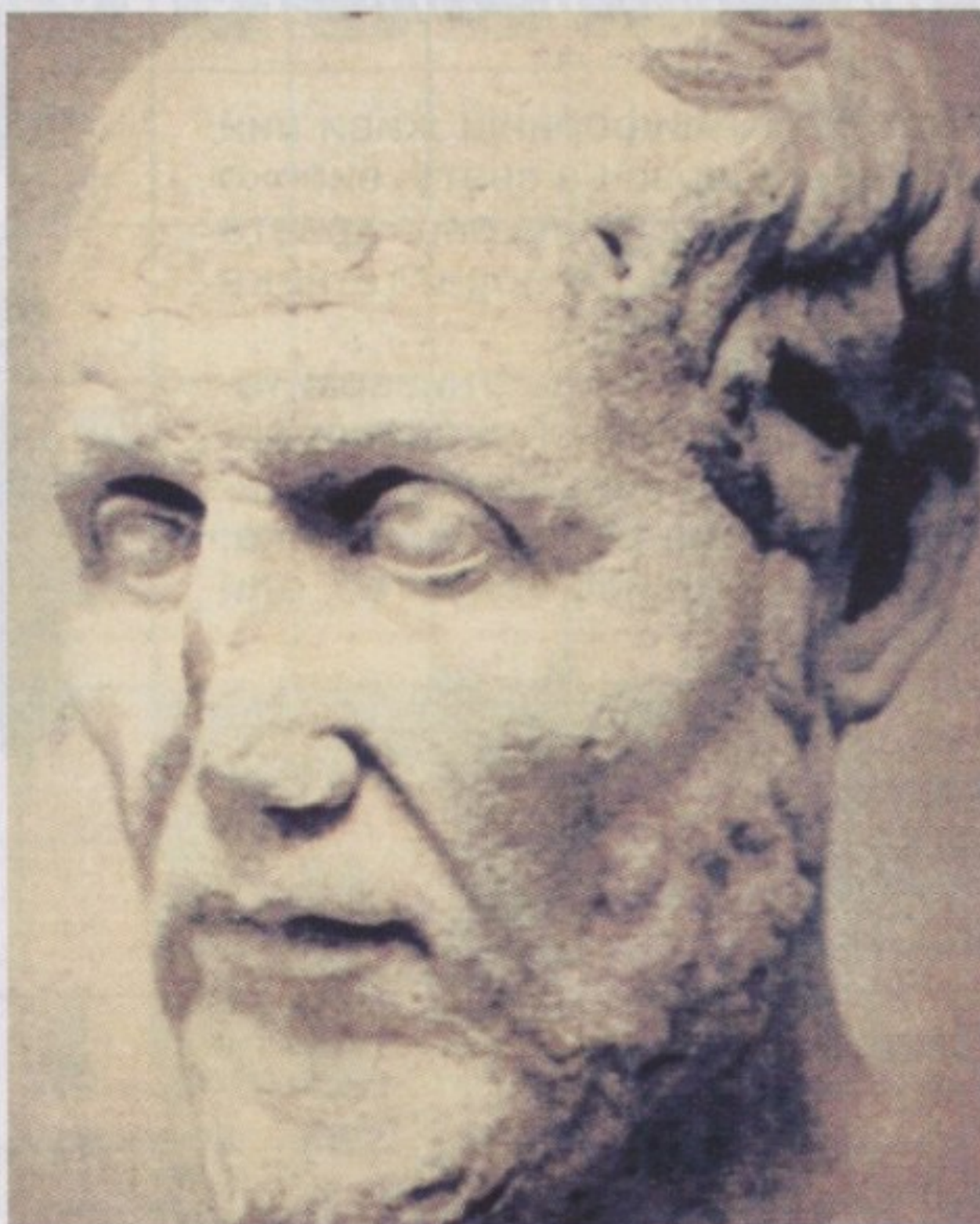
Живео је у немирним временима. Чувени Pax Romana био је прошлост, циновско царство са безброј култура све више се љуљало. Дакија, Галија и Египат постајали су све бунтовнији. И Персија је настојала да се издвоји из Римског царства. Године 242. цар Гордијан III кренуо је у поход против побуњених Персијанаца. Плотин се пријавио добровољно, додуше не као војник. Желео је да поближе упозна персијску и индијску филозофију. У борби против Персијанаца Римљани су имали успеха, али Гордијан је 244. године убијен. Плотин је побегао у сигурну Антиохију, а потом продужио за Рим, где се и наставио.

Да би обезбедио новац за живот, почео је да држи предавања о Платиновој филозофији. Глас о Платиновом благом и непосредном понашању брзо се проширио, те су његова предавања ускоро постала веома посећена. С добродошлицом је дочекивао и жене, што је у оно време било неуобича-

ОДРИЦАЊЕМ ДО БОЖЈЕГ НАРУЧЈА

*„Плотин,
филозоф
наших дана,
сличан је
неком човеку
који се стиди
што борави у
своме телу.“*

Том
реченицом
почиње
Платинов ђак
Порфирије
своју
биографију о
најзначајнијем
филозофу у
трећем веку
наше ере

Плотин (око 205–270), због свог моралног чистунства имао је велики утицај на хришћанске филозофе

јено. Многи угледни Римљани, међу њима и сенатори, долазили су да га слушају. Плотин је деловао тако поуздано и исправно да су га неки од његових имућних слушалаца именовали за старатеља своје деце – што је тада захтевало неопходне мере предострожности јер су богати грађани често били на удару атентатора. И заиста, Плотин се нашао у прилици да води бригу о неколицини својих малодобних штићеника и њиховој имовини – задатак који је он обављао са пуно преданости и савесности. Тако се његов глас часног човека све више учвршћивао, па је постао један од најприснијих саветника цара Галијена.

Плотин данас важи за најзначајнијег неоплатоничара. Језгро његове филозофије је виђење света као живе степенасте градње. Сасвим горе стоји „Праједно“ или, краће, „Једно“. То „Једно“ – ми бисмо га назвали Богом – нематеријално је, без жеља, без потреба за делањем и без стваралачке принуде. Ипак: као што светлост исијава из Сунца, тако и из „Једног“ у виду еманиције (зрачења) истиче све што постоји. Најпре дух света који као постојбина идеја окружује стварни свет. Из њега извире душа света. А испод тога су два нижа степеника: телесни свет и, сасвим на дну, материја.

Управо у том материјалном свету пуном варки и опсена обитава човек. По-

јединачна душа, која је дошла у телесни свет, стоји пред одлуком: потпуно се препустити материји, а самим тим и злу, и вечито патити, или се окренути и поново се уздићи до „Једног“. Пењање је, наравно, мукотрпно, и циљ се, према Плотину, може постићи само ако је човек спреман да западне у екстазу (буквално: „ван себе стајати“). А пут води само кроз један строго моралан, безмало аскетски живот.

Плотин је пружао пример својим ученицима. Био је непоколебљиви вегетаријанац – уколико је уопште нешто јео – и избегавао јавна купатила да се не би наг показивао и да не би друге људе голе виђао. Уопште, осећао је најдубљу одбојност према сваком истицању и величању тела. То је ишло толико далеко да није пристао чак ни да се лечи од својих разноврсних бољки. У поодмаклим годинама патио је од гнојавих шака и стопала, а и глас му је све чешће отказивао послушност. Уз то, и вид му је био веома слаб.

Плотин је маштао о томе да на рушевинама Помпеје подигне једну филозофску државу, Платонополис, и чак успео да за то придобије и цара Галијена. Али, политичке сплетке спречиле су остварење те замисли.

Галијен је 268. године убијен. После тога Плотин се повукао у Кампању (равница у околини Рима) у којој је наследио мало имање. Поткрај живота замолио је свог ученика Порфирија да среди његове списе и да их објави. Кад је одгонетнуо тешко читљиве белешке свог полуслепог учитеља, Порфирије је распоредио дело у шест томова са по девет поглавља и објавио га под насловом „Енеаде“. Плотин је умро 270. године. Његово дело убрзо је почело да утиче на хришћанске филозофе, а много касније и на филозофе егзистенцијалисте ■

В. Г.

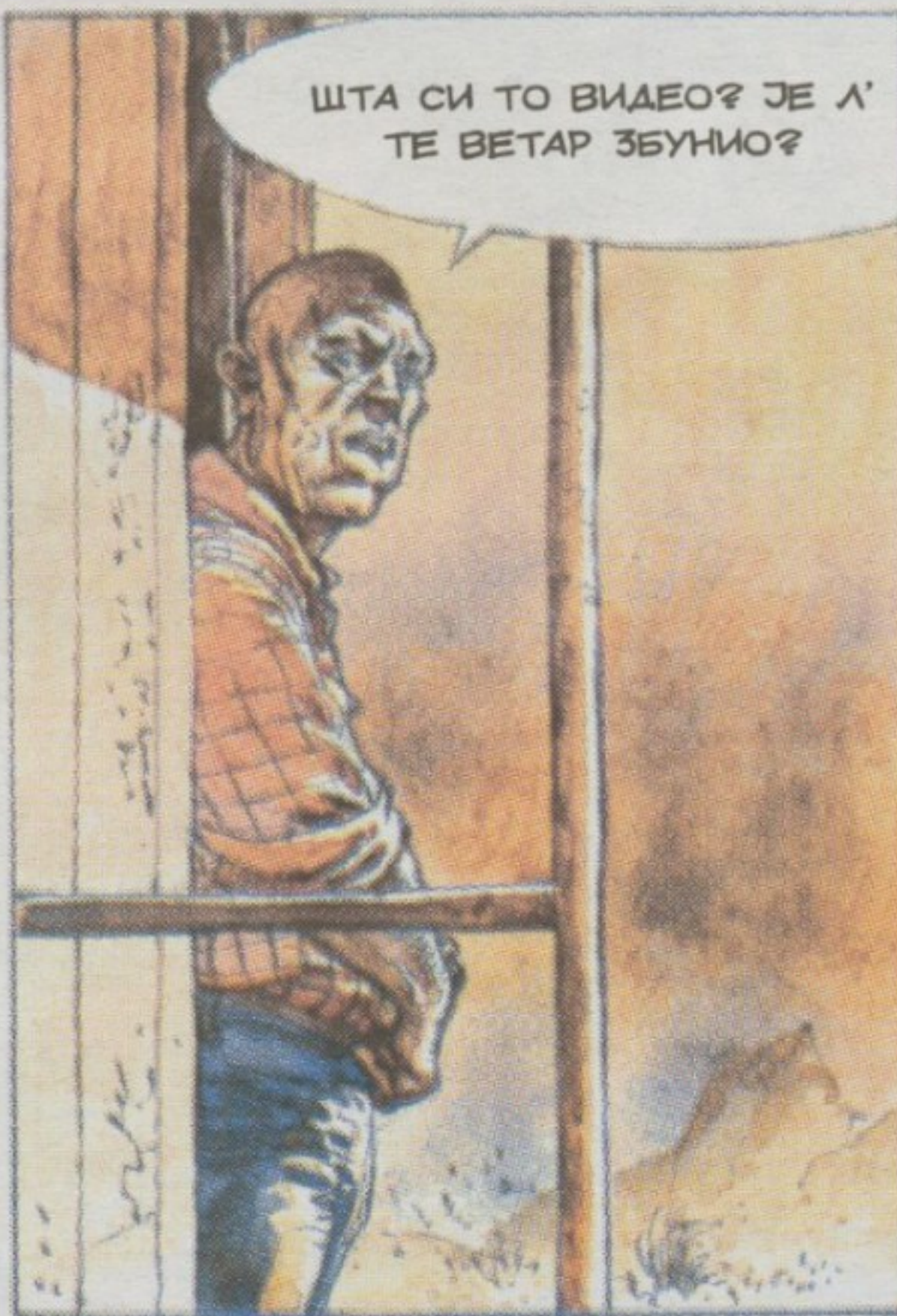
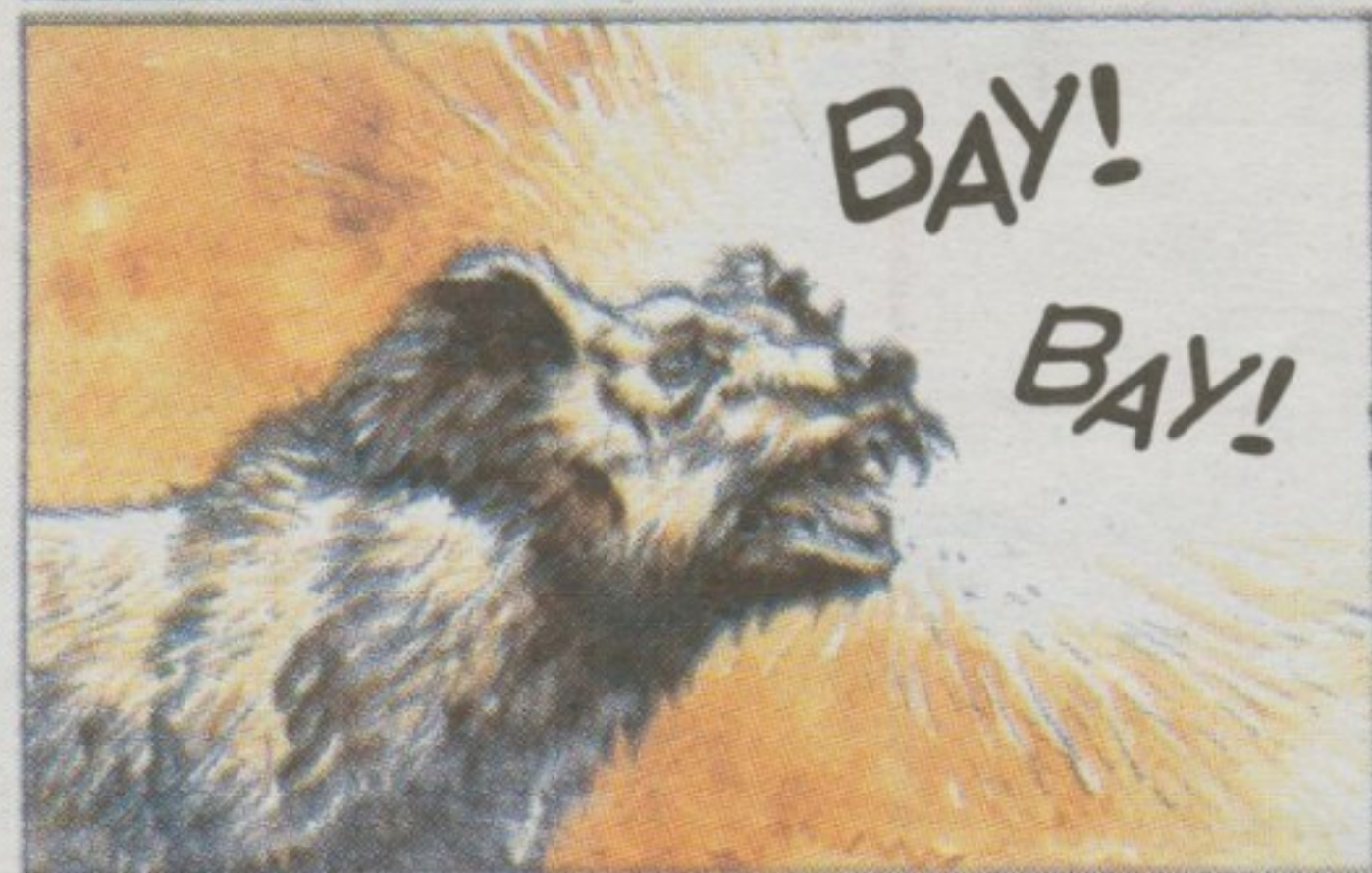
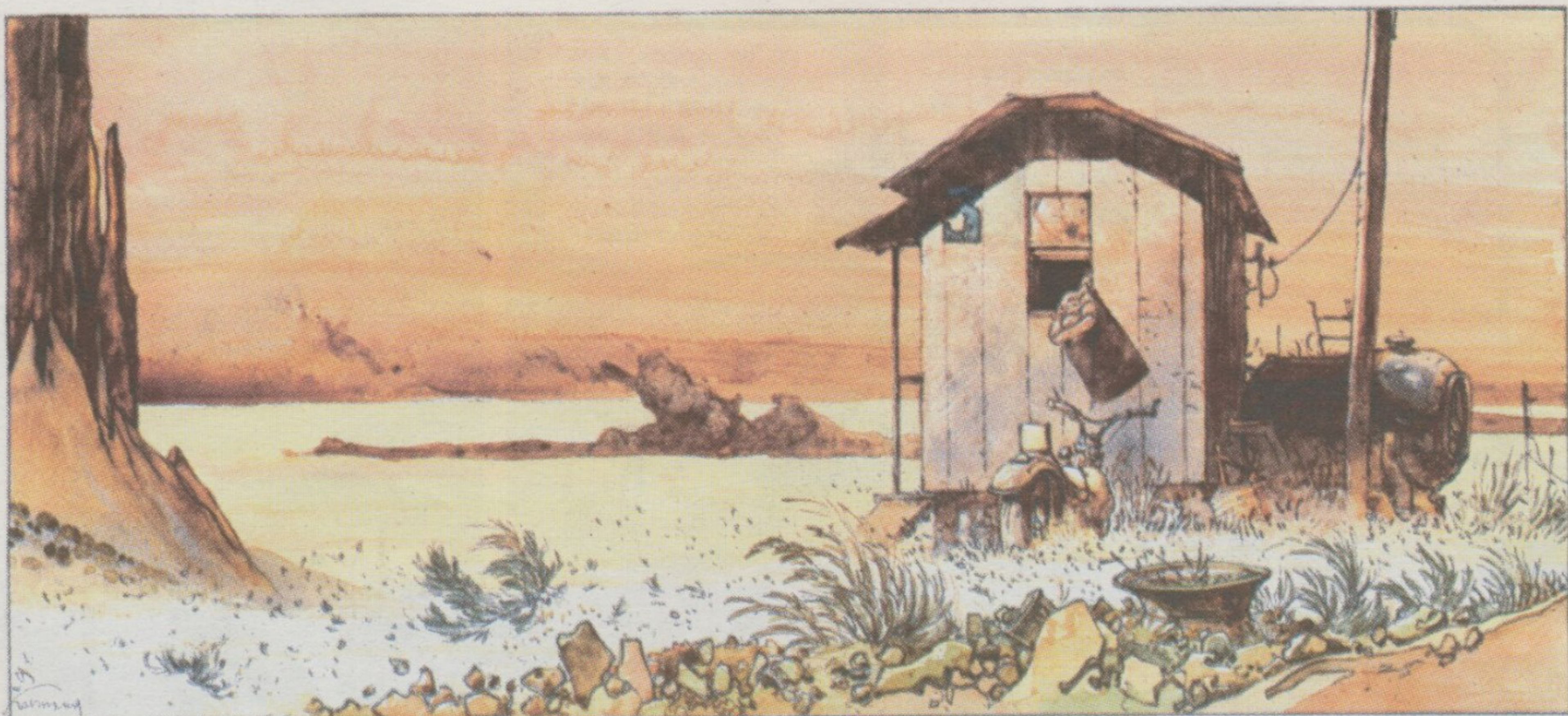
Germann

ЦЕРЕМАЈА

ПЛАЋЕНИЦИ

ПОДМТНИИ
ЗАБАВНИК
Број 2737

ГРРР!
ГРРР!

ХАЛО! ЦЕНТРАЛА! ОВДЕ СТАНИЦА
ТРИ! ДА ЛИ МЕ ЧУЈЕТЕ? ХАЛО!
НЕКЕ ВЕЛИКЕ СТВАРИ СЕ...ХАЛО!
ХАЛО! ДО ЂАВОЛА! ОДГОВОРИТЕ!!!

СРЦЕ, ЖАО МИ ЈЕ! ПАЛИМ ДАЉЕ! ИМАМ
УТИСАК ДА ЋЕШ ДАНАС ДА БУДЕШ
ВЕОМА ЗАУЗЕТ!

ЋАО!

ХАЛО!
ХАЛО!

ХАЛО, ГОСПОДИНЕ МЕРЕДИТ! ХАЛО!
ГАЗДА, ЈАВИТЕ СЕ! ХАЛО!

ОК! СВЕ МИ ЈЕ
ЈАСНО! МОЖЕШ ДА
ПРЕКИНЕШ! СВЕ СЕ
САВРШЕНО УКЛАПА!

САВРШЕНО?
А ДОСИЈЕ ЈЕ
КО ЗНА ГДЕ!
НЕ БИХ БАШ
БИО ТАКО
СПОКОЈАН!

БРИНЕМ И ЈА! АЛИ, ЈЕДНО ЈЕ СИГУРНО!
ПАПИРИ НИСУ СТИГЛИ ПИРСУ
У РУКЕ!

Е, ПА,
ОНДА ПАЗИ ДА СЕ
ТО И НЕ ДОГОДИ!

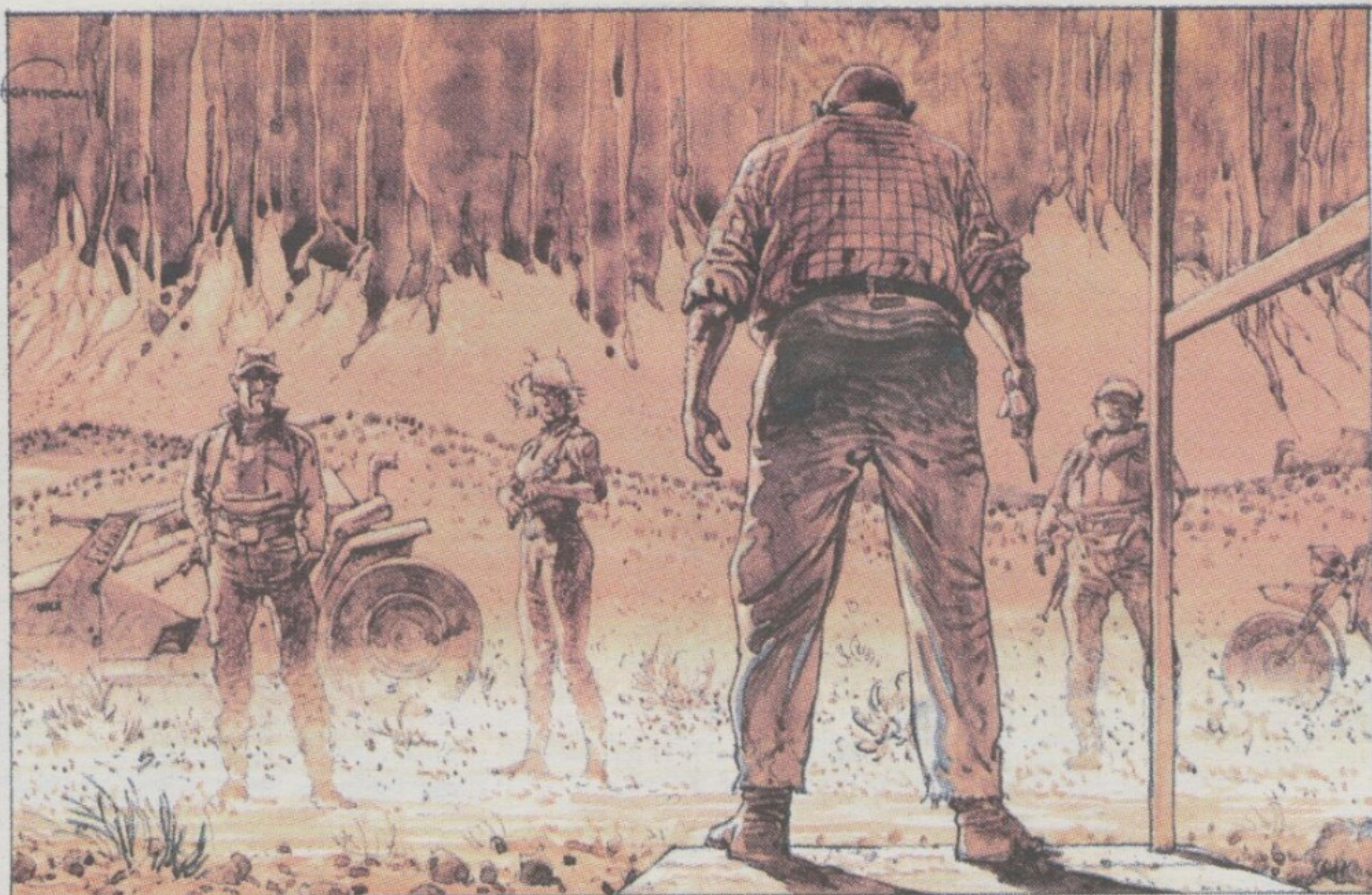
ДО ДАНАС,
ГОСПОДИНЕ
МЕРЕДИТ!

ДА,
ШЕФЕ!

ХАЛО,
ГАЗДА!
ХАЛ...
КЛИК!

БАНГ!

ЖАО МИ ЈЕ ЦУКЦА, АЛИ ХТЕО ЈЕ
ДА УГРИЗЕ! ТРЕБАЛО ЈЕ ДА ГА
ДРЖИШ ВЕЗАНОГ!

ВИДИМ ДА ИМАШ
ПУЦАЉКУ У РУЦИ... АЛИ,
НАДАМ СЕ НЕ ЗА НАС...
МИ ХОЋЕМО САМО ЈЕДНО
ОБАВЕШТЕЊЕ!

ДА ЛИ ЈЕ ОВУДА ПРОШАО
ЈЕДАН БРАДОНЈА С МАЛИМ
КАМИОНОМ?

ОВАЈ...
ДА... ЈУТРОС!
ПРОДАВАО ЈЕ...

ДОВОЉНО!
БАШ МЕ
БРИГА ЗА
ОСТАЛО!

ЕВО, ВРАЌАМО ТИ
ДАМУ! НЕКУ ДА
СТЕКНЕШ ПОГРЕШНО
МИШЉЕЊЕ О НАМА!

ДАМЕ
И ГОСПОДО!
ИДЕМО ДАЈЕ!

ПАМЕЛА,
ЗАХВАЛИ МУ!

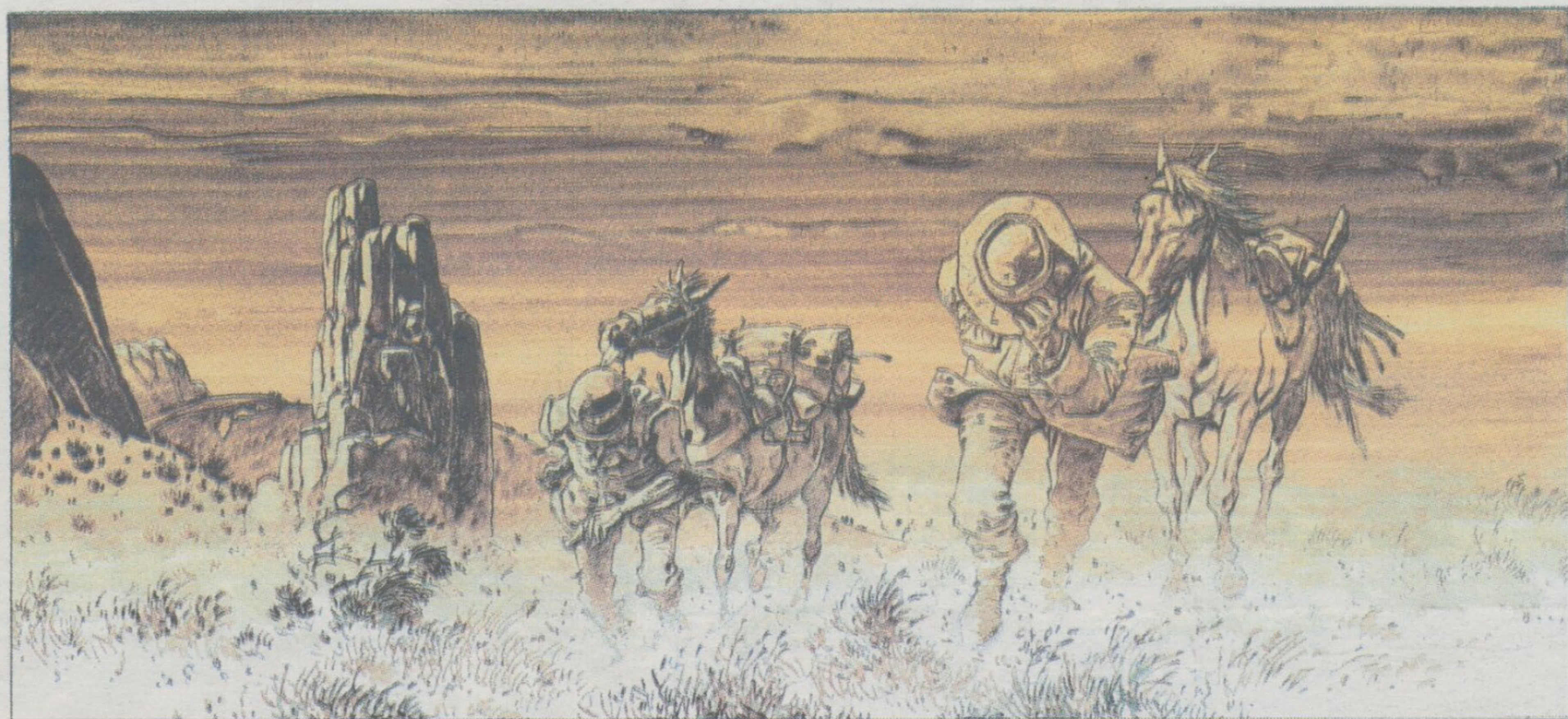

ПЛАЋЕНИЦИ

написао и нацртао

Farman

ЈАО! НЕ!
МИЛОСТ!!!

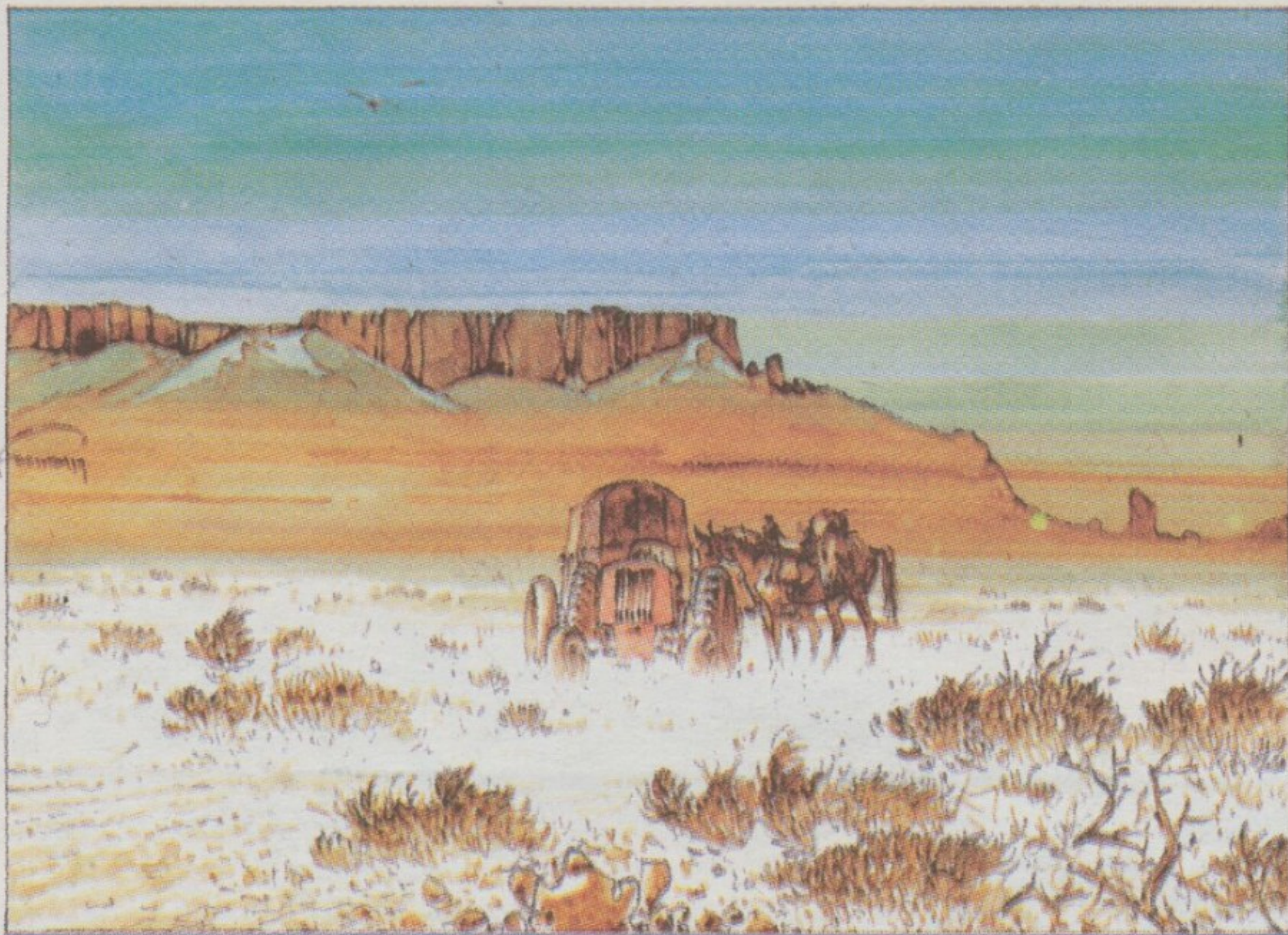
ХЕЈ, ПА ТО
ЈЕ НЕКИ
ТИП!

ТАКО
МИ ДУПЕТА
ВЕЛИКОГ ТВОРЦА,
ДА ЛИ ЈЕ ТО
СТРАШНИ
СУД?

ЧУДО! ОВО НИЈЕ ДРУГИ
СВЕТ! ЈОШ САМ ЖИВИ!
ВИДИМ ДОБРЕ БОЖИЈЕ
СТВОРОВЕ! ЖИВЕЛИ!
АЛЕЛУЈА!

АЛЕЛУЈА,
ТАКО ЈЕ!

...И БУМ, ПОКВАРИО СЕ УСРЕД ПЕШЧАНЕ ОЛУЈЕ!
МИСЛИО САМ ДА ЈЕ КУЉНО ПОСЛЕДЊИ ЧАС, АЛИ
ВАЂДА ЈЕ ТВОРАЦ ОДЛУЧИО ДРУГАЧИЈЕ!
ПОСЛАО МИ ЈЕ ДВА АНЂЕЛА!
АХ, НИСАМ СЕ
ПРЕДСТАВИО:
АНГУС ГРИНСПУН!

ЕВО, СВЕ
ЈЕ У РЕДУ! ФИЛТЕР
СЕ ЗАПУШИО!

У СВАКОМ СЛУЧАЈУ, СРЕЉАН САМ
ШТО САМ НАЛЕТЕО НА ВАС, ДОБРЕ
МОМКЕ! КАКВА СУ ВРЕМЕНА, ТО ЈЕ
БАШ РЕТКА ПОЈАВА! АКО ТРАЖИТЕ
НЕКИ ПОСЛИЉ, МОЖЕТЕ СА МНОМ!

ТРАЖИМО, ТРАЖИМО!
АЛИ, НЕЉЕМО ДА
БРЗАМО! ЏЕРЕМАЈУ ТО
ВИШЕ ЗАНИМА! МЕНИ СЕ
БАШ И НЕ ЖУРИ! ПРВО
ТРЕБА РАЗМИСЛИТИ!

ДЕЛИМ ТВОЈЕ МИШЉЕЊЕ, СИНКО!
И ДУХ ЗАСЛУЖУЈЕ ПРОСТОР И
ВРЕМЕ! ИПАК, ДАКУ ТИ НЕШТО ШТО
БИ СВАКИ ХРИШЉАНИН ТРЕБАЛО ДА
ИМА НАДОХВАТ РУКЕ!

ТО НАС СПАСАВА
СВИХ МУКА!

ОД УЗБУЂЕЊА СЕ РАНИЈЕ
НИСАМ СЕТИО! ЕВО,
НАПИГАО САМ!

СВЕТО ПИСМО ! САМО ПЕТНАЕСТ ДОЛАРА! ЗА ТЕБЕ ГРАТИС! У СТВАРИ, ЗА ОБОЈИЦУ! ИМАМ САМО ЈОШ ТРИСТА КОМАДА НА ЛАГЕРУ!

ХВАТАЈ!

САДА ЗНАТЕ И ЧИМЕ СЕ БАВИМ! ИДЕМ ОД МЕСТА ДО МЕСТА ДА БИХ ШИРИО РЕЧ БОЖИЈУ, А МЛАКЕ И ОГРУБЕЛЕ ДУШЕ ПРИВОДИО СТАДУ БОЖИЈЕМ! СВЕ ТО ЗА ВЕОМА... РАЗУМНУ ЦЕНУ! МОРАМ И ЈА ДА ЈЕДЕМ! АКО НАИЂЕТЕ НА НЕКУ НЕРАЗУМЉИВУ РЕЧЕНИЦУ, БИЋЕ МИ ДРАГО ДА ЈЕ РАЗЈАСНИМ!

НЕ ЧУДИТЕ СЕ ШТО КУРДИ ЋУТИ, ГОСПОДИНЕ ГРИНСПУН! СХВАТИТЕ ТО КАО ДА ЈЕ ГАНУТ... ИСКОРИСТИЋЕ ОН ТО ДОБРО!

ИДЕМ ПРВО У РУДАРСКИ ГРАДИК СИРСА & КОМОА! НЕ ПИТАЈТЕ МЕ ШТА ОНИ ТАМО КОПАЈУ ПОШТО МЕ ЗА ТО БАШ БРИГА, АЛИ ЗНАМ ДА ИМ ЈЕ ДУХОВНА УТЕХА ПОТРЕБНА!

НЕКА ВАС НЕ ЗАВАРА СТАРИ НАТПИС ЈЕР ИМА ВЕК ПОЛА ГОДИНЕ КАКО РУДНИК ПОНОВО РАДИ! ГРАД ЈЕ ПРОЦВЕТАО, ИМА НЕКОЛИКО ХИЉАДА СТАНОВНИКА... СА СВИМ ГРЕСИМА: АЛКОХОЛ, ЖЕНЕ, НЕУМЕРЕНОСТ...

КУЦНУО ЈЕ ЧАС ЗА МЕНЕ!

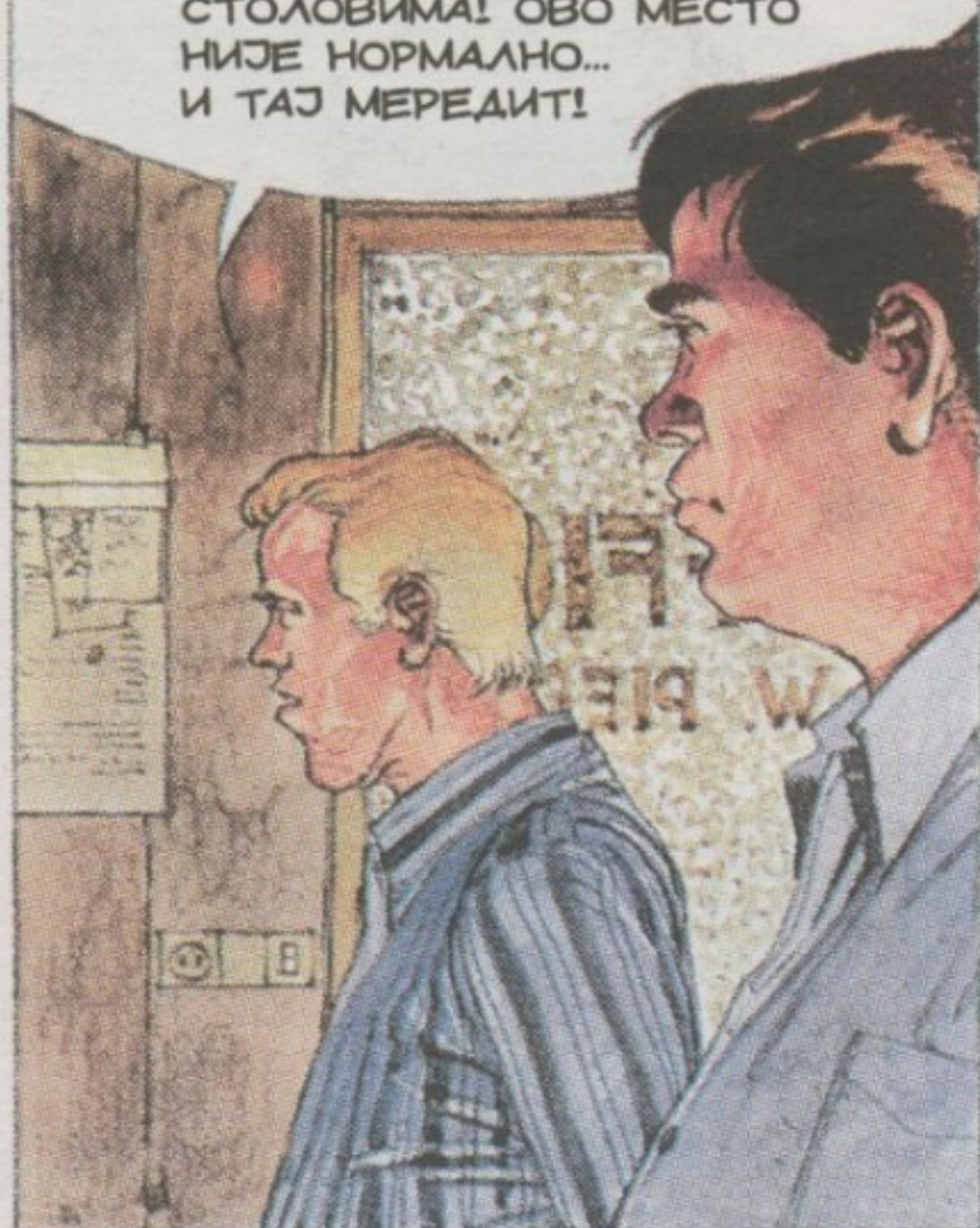
КЕН! КО ЈЕ ОВДЕ ЛУД? ДРЖАВА ИЛИ ЈА? „СИРС & КОМО“ ВЕК МЕСЕЦИМА ТЕРАЈУ ЛУДЕ ДА РАДЕ У УСЛОВИМА КАО НА БРОДУ „МЕЈФЛАУЕР“... УРУШАВАЈУ СЕ ОКНА, ПИЈУЦИ... А СЛУШАЈ ШТА МИ ПИШУ ПРЕТПОСТАВЉЕНИ: ВИЛБУРУ ПИРСУ... КАО ОДГОВОР НА ВАШ ПОСЛЕДЊИ ИЗВЕШТАЈ ОД... БЛА, БЛА... ПРЕПОРУЧУЈЕМО ВАМ ДА БУДЕТЕ ПАЖЉИВИ У СВОЈИМ ПРОРАЧУНИМА... БЛА, БЛА... „СИРС & КОМО“ УВЕК СУ У ПРОШЛОСТИ ИМАЛИ ЗАДОВОЉАВАЈУЋИ... БЛА, БЛА...

У МЕЂУВРЕМЕНУ ЛУДИ СКАПАВАЈУ!

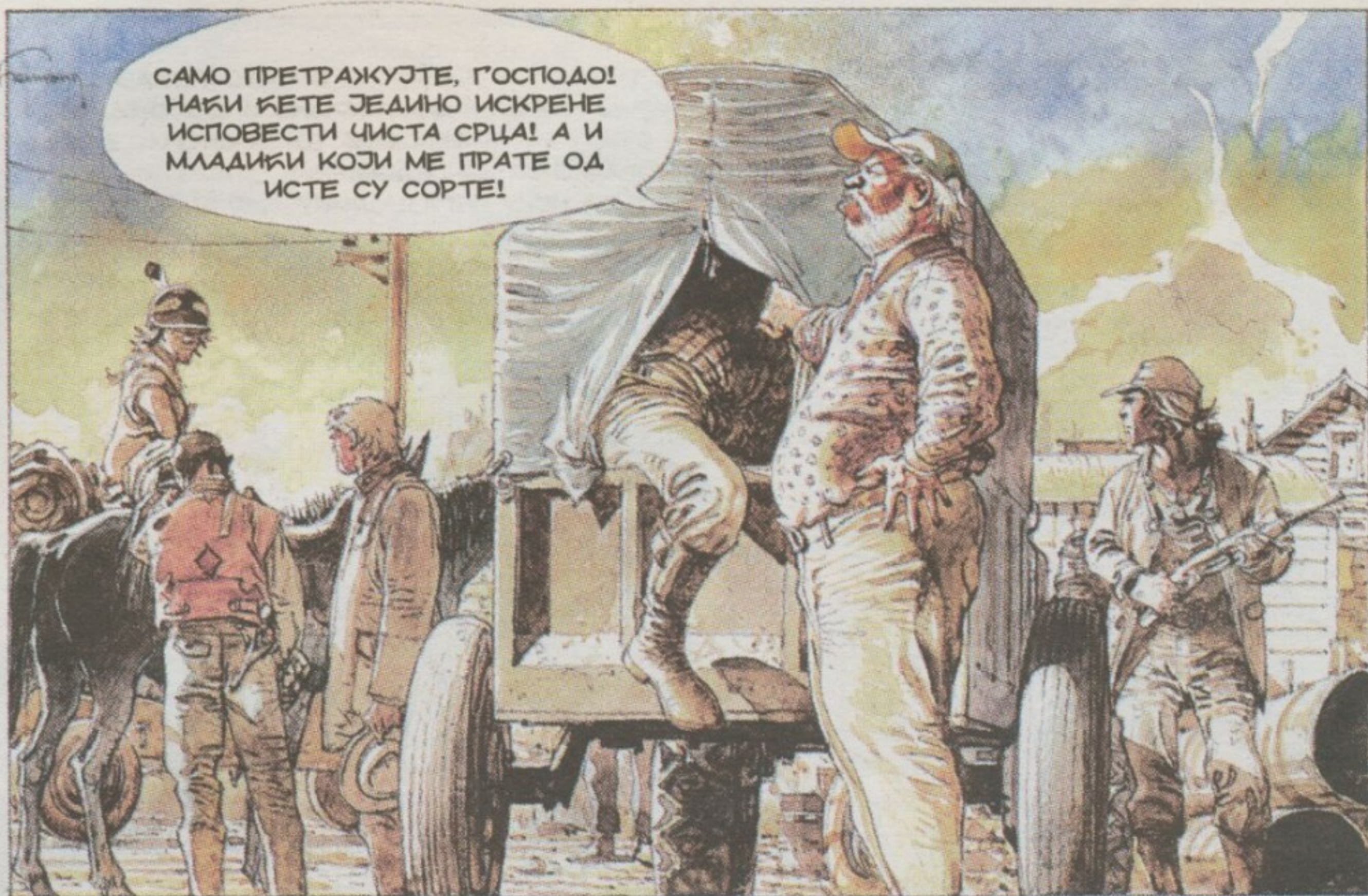

* „МЕЈФЛАУЕР“ ЈЕ БРОД КОЈИМ СУ ПРВИ ДОСЕЛЕНИЦИ СТИГЛИ У АМЕРИКУ. ВИШЕ СТОТИНА ЛУДИ УМРЛО ЈЕ ТОКОМ ПУТОВАЊА ЗБОГ ВЕОМА ЛОШИХ УСЛОВА НА БРОДУ.

КАКВА ЈЕ КОРИСТ ОД НАДЗОРНЕ
КОМИСИЈЕ АКО ОД МОЈИХ
ИЗВЕШТАЈА ПРАВЕ АВИОНЧИКЕ!
УОБРАЖЕНИ ЧИНОВНИЦИ ЗА ХЛАДНИМ
СТОЛОВИМА! ОВО МЕСТО
НИЈЕ НОРМАЛНО...
И ТАЈ МЕРЕДИТ!

САМО ПРЕТРАЖУЈТЕ, ГОСПОДО!
НАЈИ БУТЕ ЈЕДИНО ИСКРЕНЕ
ИСПОВЕСТИ ЧИСТА СРЦА! А И
МЛАДИКИ КОЈИ МЕ ПРАТЕ ОД
ИСТЕ СУ СОРТЕ!

ОК! ПРОШЛО ЈЕ! СРЕЌА ЈЕ ШТО СМО
ГРИНСПУНУ СРЕДИЛИ МОТОР ИНАЧЕ
БИ НАС ОВИ ВРАТИЛИ НАЗАД У
ПЕСАК!

МОЖДА ОВДЕ И НЕМА
ПОСЛА ЗА НАС!

ЗНАО САМ ДА БУШ
ТО ДА КАЖЕШ!

ИЗГЛЕДА ДА НАС ЈЕ СВЕТИ
ОТАЦ ВЕК ЗАБОРАВИО! ВИШЕ
МУ НИСМО ПОТРЕБНИ!

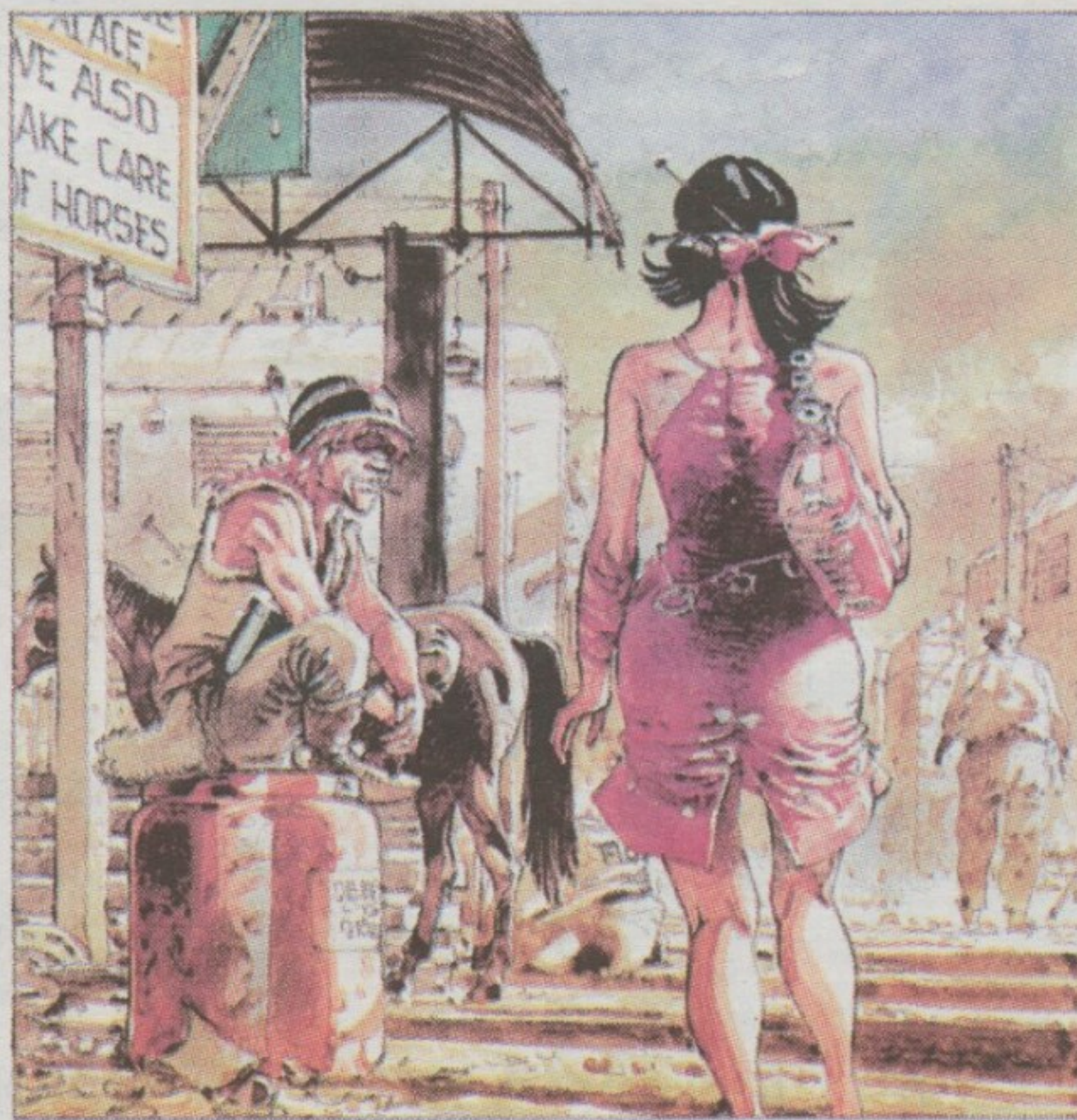
ПОСТИГАО ЈЕ
ЦИЛ! МОЈА ДУША
ЈЕ СПАСЕНА!

АХА!

ТРЕБА МИ СОБА И
СМЕШТАЈ ЗА ДВА
КОЊА! ИМА?

ИМА!

ХАЈДЕ, ИДЕМО! НАСТРАДАКЕШ!
СРЕКА ТВОЈА ШТО СВЕТИ АНГУС
НИЈЕ УХВАТИО ТАЈ ТВОЈ
ПОЖУДНИ ПОГЛЕД!

БОГА ТИ!
ВИДЕО СИ
КАКО СЕ
ЊИШЕ?

И ЗАТО ПОНАВЉАМ:
НЕБО ПРИМА САМО ОНЕ КОЈИ УЧИНЕ
ИСКОРАК КА ЧИСТОТИ! СРУШИТЕ ЗИД
КОЈИ ВАС ДЕЛИ ОД БЕСКОНАЧНЕ
СРЕКЕ! НЕ ЧИНИТЕ ГРЕХЕ!
ЗАХВАЉУЈУКИ...

...ЗАХВАЉУЈУКИ ОВОМ СВЕТОМ ПИСМУ
КОЈЕ ЋЕ ВАС КОШТАТИ САМО ПЕТНАЕСТ
ДОЛАРА, НАКН ЋЕТЕ ОДГОВОРЕ ЗА СВОЈУ
ПАТЊУ... ИТА, ИТА...

ДА...
АНГУС ЈЕ
СТИГАО!

ТАКО ЈЕ, ГОСПОДИНЕ
МЕРЕДИТ! И НЕ ГУБИ
ВРЕМЕ! НИСАМ ГА ТАКО
ЗАМИШЉАО!

ХА! ХА! НЕ ЧУДИ
МЕ АНГУС ГРИНСПун! ДА
ГА НЕ ПОЗНАЈЕМ, МОГАО БИ
ДА МЕ ПРЕОБРАТИ У
БУДИСТИЧКОГ СВЕШТЕНИКА!
ДАКЛЕ, СТИГАО ЈЕ!
СТВАРИ НАПРЕДУЈУ...
САМО ДА СЕ И
ЗАВРШЕ!

А КАД СЕ СВЕ ЗАВРШИ,
САЧЕКАЈУ ЈОШ ДВА МЕСЕЦА
И ДАКУ ОТКАЗ! МОЈА ЈЕ ЖЕНА
ОДАБРАЛА ВЕЛИКУ КУКУ НА
ФЛОРИДИ, НА ОБАЛИ МОРА!
ОДУВЕК САМ САЊАО ДА ЖИВОТ
ПРИВЕДЕМ КРАЈУ ГЛЕДАЈУКИ
МОРЕ... ТАЛАСЕ...

ГОСПОДА ЖЕЛЕ... ХЕЈ, ОДЛУЧИ
ИЛИ ИДИ ДАЉЕ!

НИСТЕ САМИ! ХАЈДМО ПОНОВО,
ЛЕПОТАНЕ! ИМА ЛИ ИЗГЛЕДА ДА ТИ
НЕШТО
АХА! САД ВАС БОЉЕ ЧУЈЕМ!
ПОНУДИМ?!

ДАКЛЕ?

И, ШТА САД КАЖЕШ? ЈА САМ ТАЈ КРЕТЕН КОЈИ САМО ЧЕКА ДА ОДБИЈЕ ПОСАО! МА НЕМОЈ! ЈЕСИ ЛИ ЧУО? ТАЈ ЊИХОВ РУДНИК ПРЕПУН ЈЕ НЕСРЕКА! СРАЊЕ! ИМАМ ПРАВО, ЧАК И ОБАВЕЗУ, ДА ЧУВАМ СВОЈЕ ЗДРАВЉЕ!

ММММ...

КОЛИКО НАМ ЈЕ ЈОШ ОСТАЛО?

КАО ДА НЕ ЗНАШ...

ОК! СНАКИ ЂЕМО СЕ! СВИРАЊЕМО КАО ОНАЈ ЛИК... ЧУЈЕШ ГАЈДЕ?

ВИДИ ТИ ЊЕГА! БАШ ЧУДНО! ПОДСЕКА МЕ...

КЛИНГ!

? ХЕЈ!

АХА...

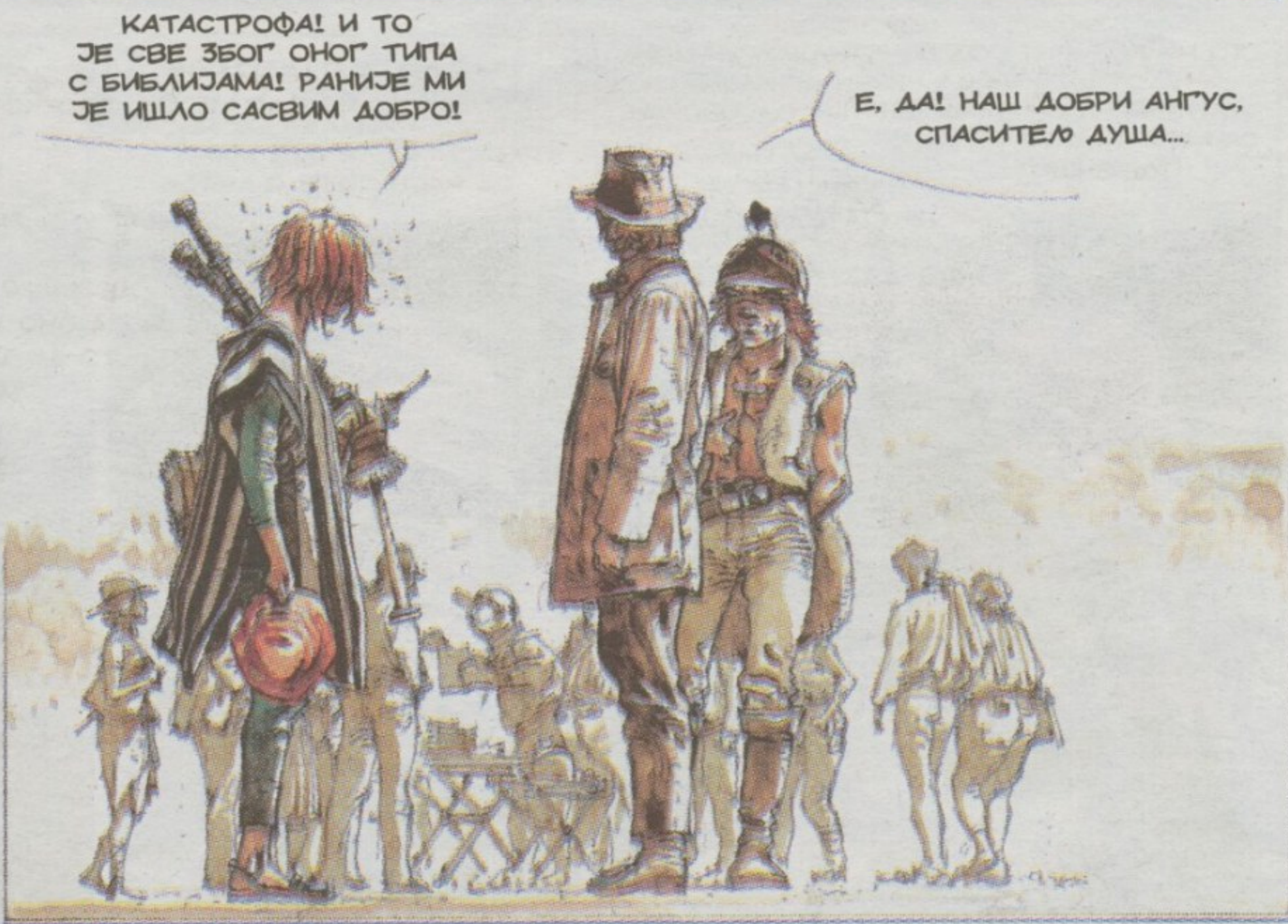
ЏЕРЕМАЈА! КУРДИ! КАКВО ИЗНЕНАЂЕЊЕ! НИСАМ ВЕРОВАЛА ДА ЋУ ВАС ИКАДА ВИДЕТИ!

НИЈЕ ТИ БАШ НЕКИ МЉУЗ! НЕКЕШ СЕ ТИ НАЈЕСТИ ОД СВИРКЕ!

КАТАСТРОФА! И ТО ЈЕ СВЕ ЗБОГ ОНОГ ТИПА С БИБЛИЈАМА! РАНИЈЕ МИ ЈЕ ИШЛО САСВИМ ДОБРО!

Е, ДА! НАШ ДОБРИ АНГУС, СПАСИТЕЉ ДУША...

СПАСИТЕЉ ДУША?! ШАЛИШ СЕ!
НЕДАВНО САМ ГА ВИДЕЛА КАКО
КЛИНЦИМА ВАЉА ДРОГУ!
ПРЕВРТАЉИВИ БЕДНИК!

КАКО СИ ЗНАО
ДА ТО ЈА СВИРАМ?
МНОГИ ИМАЈУ ОВАКАВ
ИНСТРУМЕНТ!

АЛИ НЕ
СВИРАЈУ НА ТАЈ
НАЧИН, РОМЕА!
ОДМАХ САМ
ПРЕПОЗНАО ЗВУК!
ИСТИ ЈЕ КАО
ЈУЛИЈУСОВ!

ЗНАЧИ,
ЛОШЕ
СВИРАМ?

НЕ, ГОСПОДИНЕ МЕРЕДИТ! НИЈЕ ДОБРО! А
ЗНАТЕ И ЗАШТО! НЕДЕЉАМА ВЕК ВАШ РУДНИК
РАДИ КАО У СРЕДЊЕМ ВЕКУ АКО ТО МОЖЕ ДА
СЕ НАЗОВЕ РАДОМ! ГДЕ ЈЕ МАТЕРИЈАЛ КОЈИ
ЈЕ ОБЕКАЛО ВАШЕ
ПРЕДУЗЕЋЕ? ШТА
ПРЕДУЗИМАТЕ?

ПИРСЕ, СМИРИТЕ
СЕ! ВЕК САМ ВАМ
РЕКАО ДА ЈЕ НОВАЦ,
ОБЕЗБЕЂЕН!

ТО МИ ГОВОРИТЕ ОД ПОЧЕТКА, АЛИ НИШТА
НЕ СТИЖЕ! ЈА САМ ПРВИ ДРЖАВНИ
СЛУЖБЕНИК С ОВЛАШЋЕЊИМА! ОДГОВОРАН
САМ ПРЕТПОСТАВЉЕНИМА!
ГУВЕРНЕР...

ГУВЕРНЕР ЈЕ
ПРИЈАТЕЉ! ХАЈДЕ,
ПИРСЕ, НЕ УЗБУЂУЈТЕ
СЕ! ДАЈТЕ СЕБИ КОЈИ
ДАН ОДМОРА! ДРЖИТЕ
ОВАЈ КОВЕРАТ... ЗА
ТРОШКОВЕ...

ЖАО МИ ЈЕ, ГОСПОДИНЕ
МЕРЕДИТ! ЈА СЕ ТИМЕ НЕ
БАВИМ... И НИКАДА СЕ НИСАМ
БАВИО! МОГЛИ СТЕ МАЛО ДА
СЕ РАСПИТАТЕ О МЕНИ!

БРАВО, ПИРСЕ! ЧЕСТИТАМ!
САМО САМ ВАС ПРОВЕРАВАО!
А КОВЕРАТ ЈЕ ПРАЗАН! ВИ
СТЕ ПОШТЕЊАЧИНА!

ОБРАТИКУ СЕ
ПОНОВО УПРАВИ!
ОБЕКАВАМ!
ЛАКУ НОК!

НЕКА НЕ
МИСЛИ ДА МЕ ЈЕ
ЗАВАРАО, ГАД
ЈЕДАН!

ЈАДНИ КРЕТЕН! НЕ
БАВИ СЕ ТИМЕ! ГДЕ
ТАЈ ЖИВИ? ГОСПОДИН
ЈЕ ЧИСТИЈИ ОД НАС
ОСТАЛИХ! ЈЕШКЕ ОН
МЕНИ ГОВНА ЗА
КОЈИ ДАН!

...ШЕСТ КУПАТИЛА, ОСАМ СОБА...
ТРИ САЛОНА... СПОРТСКА ДВОРАНА...
ВЕЛИКИ БАЗЕН... ТЕНИСКО
ИГРАЛИШТЕ... ОГРОМНА БАШТА...
АХ! ОВО БИХ ЧИТАО И СТО ПУТА!
А УСКОРО... БИЋЕ ТО МОЈ ДОМ...
ДОБРО, НАШ ДОМ!

КАКО? НИСАМ ВАМ РЕКЛА?
НЕ, ЈУЛИЈУС ТРЕНУТНО НИЈЕ
ТУ! ОТИШАО ЈЕ МАЛО...
НА ПУТ!

МАЛО НА
ПУТ?

ДА, ОДНОСНО...
НАКРАТКО! НА
НЕКОЛИКО ДАНА...
ХЕЈ, КУРДИ! ПАЗИ!
ТА НОГА ОД СТОЛА
ЈЕ КРАКА! ЈУЛИЈУС
НИЈЕ ОТИШАО
ДАЛЕКО!

МИСЛИМ, МОГАО БИ
ДА СЕ ВРАТИ СВАКИ
ЧАС... ЗАВИСИ ОД НЕКИХ
СТВАРИ... ОН НИЈЕ...

ОПУСТИ СЕ,
РОМЕА! НИСМО ДОШЛИ
ДА ТЕ ДАВИМО!
ЈУЛИЈУС РАДИ ОНО
ШТО ХОЋЕ... А И ТИ!

ЈЕДИНО ШТО
НАМ ЖИВОТ
НИЈЕ УВЕК
ЛАК!

ДА БИСМО СЕБИ МАЛО ОЛАКШАЛИ, НАШЛИ СМО
НЕКОГА КО ПЛАЌА ГАЈБУ! ДОБРО СМО СЕ
СПАЈТАЛИ! ЕВО ЈЕ, БАШ СЕ ВРАКА С ПОСЛА!

КАО,
РОМЕА!

КАО,
ДРУШВО!

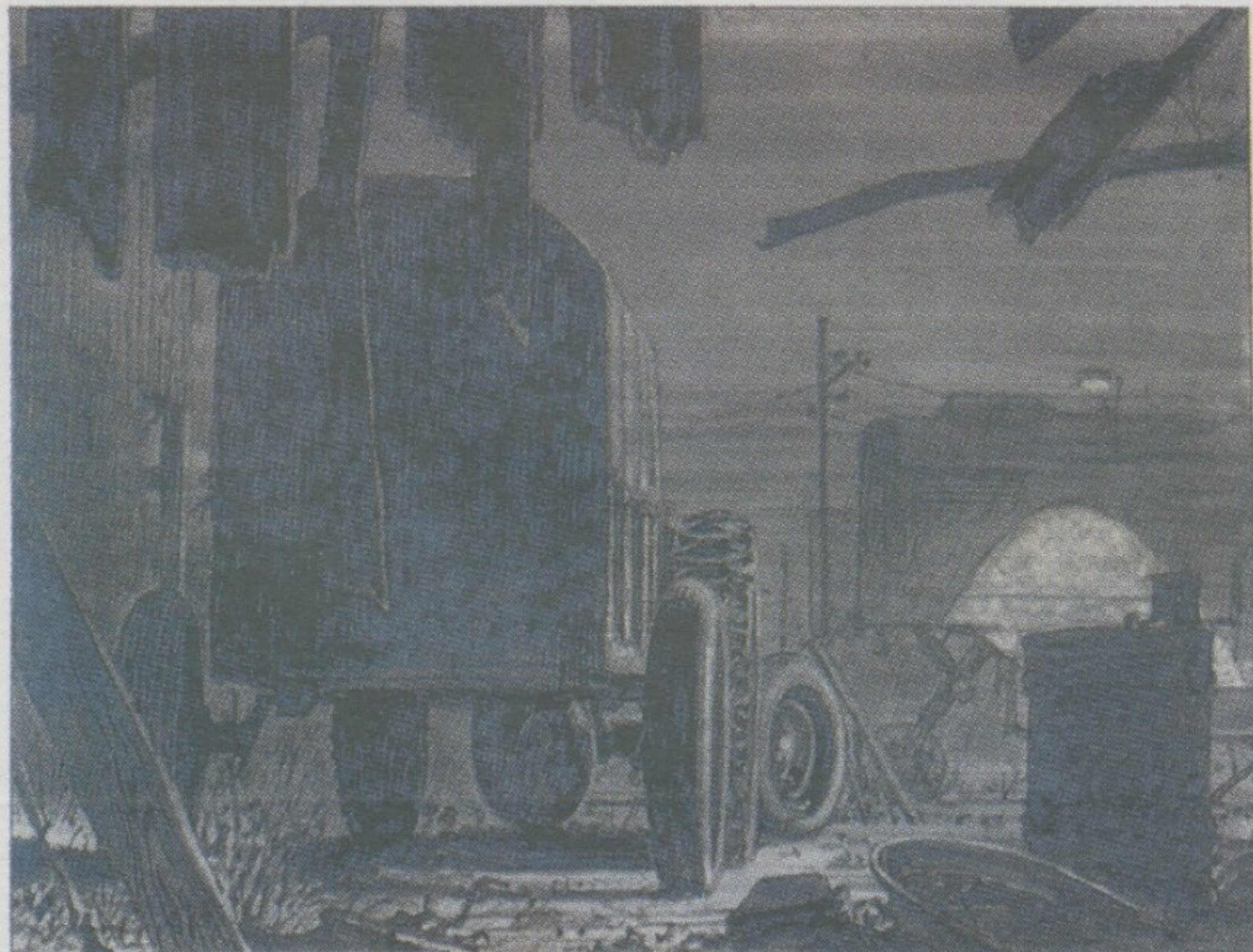

ЈУЛИЈУС СЕ ДОКОПАО НЕКОГ ДОСИЈЕА!
ОПАСНА СТВАР, КАЖЕ ОН! НЕ ПИТАЈ НИШТА...
НИСАМ ХТЕЛА НИ ДА ЧУЈЕМ О ТОМЕ! У
МЕЂУВРЕМЕНУ, ЊЕМУ СЕ
ВЕК НЕДЕЉУ
ДАНА ТРЕСУ ГАКЕ!

И ТО ЈЕ БОЉЕ
НЕГО ДА СВИРА!

ДУХОВИТО...

ДОСТА САМ
ЧЕКАО! НЕМА
НИКОГ...

ОК, КУРАИ!
ИДЕМО...

КАД СМО КОД МУЗИКЕ...
ШТА МИСЛИШ О ДУЕТУ ПОД
СЛАБИЈИМ СВЕТОЛОМ?

САМО ДА
ТВОЈ ТАТА
ТО НЕ САЗНА...

СИГУРАН САМ ДА МУ
ЈЕ ЛОВА ТУ НЕГДЕ... СРАЊЕ!
ПО ЧЕМУ ЈА ТО КОПАМ?
У ДУШЕКУ НИЈЕ!

А ОВО?

НИЈЕ НИ ТО...

АХА... ДОБРО, ТО ЈЕ
ТО! СТАРИ ЛИСАЦ!
АЛИ, НИ КУРДИ НИЈЕ
ОД ЈУЧЕ! А ОВО?

ХЕЈ,
ПРИБЛИЖАВАЈУ СЕ
НЕКИ ГЛАСОВИ!

НЕ, ГОСПОДО! НЕ
ДОЛАЗИ У ОБЗИР!
НЕ МЕЊАЈУ СЕ
ПРАВИЛА
УСРЕД ИГРЕ!

ТО ЈЕ АНГУС!
ИМА ИХ ВИШЕ!
БАШ СРАЊЕ!

МАРКУС ЧЕКА МЕНЕ
И НИКОГ ДРУГОГ!
ИНАЧЕ НИШТА ОД
ДОГОВОРА! ЈАСНО?

А ШТА АКО ТИ СЕ НЕШТО
ДЕСИ? НИСИ БАШ У ЦВЕТУ
МЛАДОСТИ!

ХВАЛА! ЦЕНИМ ТО ШТО
БРИНЕТЕ, АЛИ МАРКУС ЈЕ И
НА ТО МИСЛИО! РЕЦИТЕ
ГОСПОДИНУ МЕРЕДИТУ ДА
ЈЕ ДРУГИ ПОСРЕДНИК ВЕК
СПРЕМАН, АКО ЗАТРЕБА!
ПОШТО ВЕК БРИНЕТЕ ЗА
МОЈЕ ЗАДРАВЉЕ, МОЛИМ ВАС
ДА МЕ САДА ОСТАВИТЕ ЈЕР
МОЈЕ СТАРО ТЕЛО ЗАХТЕВА
МИР И САМ!

НИШТА НА ОВОМ СВЕТУ НИЈЕ ВЕЧНО, А
ПУТЕВИ ГОСПОДЊИ СУ НЕПОЗНАТИ! ЗНАЈТЕ
ДА ТО ВАЖИ И ЗА ВАС И ЗА МЕНЕ!

АМИН!

СВА СРЕЋА ДА МУ
СКРОВИШТЕ НИЈЕ КАО
ПУТЕВИ ГОСПОДЊИ...

ДОЛАЗЕ, ЧУЈЕМ! ВИДЕКЕ
ДА САМ ПРЕТУРАО! ЈОШ
САМО НЕКОЛИКО
СЕКУНДИ...

ЈАО!
МММ... ФХ!

ЗНАО САМ ДА ЋЕ МИ КЊИГА
ДОБРО ДОЋИ!

НАСТАВАК У СЛЕДЕЋЕМ БРОЈУ

ВЕЛИКИ НАГРАДНИ КОНКУРС

FUJIZABA

Као што писци научне фантастике нису могли да предвиде распад СССР-а, мобилне телефоне, кућне рачунаре... тако је и са дигиталним камерама. Јапанци све смањују, па то не заобилази ни ову врсту производа. Прле из „Повратка отписаних“ користио је шпијунску камерицу за микрофилм када је фотографисао поверљива немачка документа, а сада, 60 година касније... „Фуџи Axia“ почеће ускоро да продаје нови дигитални фотоапарат Euerplate величине кредитне картице. Резолуција је 1,3 мегапиксела, а у 16 МБ уграђене меморије може да се смести 21 слика у високој резолуцији или 88 слика мањег квалитета. Цена ове стварчице биће 12.800 јена (96 евра), уз бесплатан мали блиц.

Кад су нове ствари у питању, мада ми – обични људи – то не примећујемо, по лабораторијама букти још један светски рат. Истраживачи из лабораторије „Fujitsu“ објавили су да су успешно направили прототип електронског папира! Производња би могла да почне 2006. године и научници се надају да би могао да замени обичан папир. Захваљујући напредним технологијама коришћеним у његовом развоју, отпоран је на физичка оштећења, и на њему ће бити могуће скоро неограничен број пута да се пише и брише. Захваљујући уграђеној меморији, када се искључи напајање оно што је на електронском папиру било „написано“ остаје и даље видљиво.

Значи, купите „Забавник“ који је штампан на електронској хартији. Не може да се згужва, не прети му опасност од „заушки“, када га прочитате пребаците цео број на CD или хард диск, избришете садржај и хартију користите за писање, брисање...

До тада – у сарадњи са „Забавником“, генерални заступник „Фуџија“ за СЦГ „Megaphoto“ приређује ВЕЛИКИ НАГРАДНИ КОНКУРС! Фотографишите кад вам је најнаучнофантастичније, најмарсовскије, најсунчаније, најFuji и пошаљите нам фотографије по избору. Жири ће одабрати најбоље и најзанимљивије, објавићемо их, а најбоље од најбољих и наградићемо ■

ДИГИТАЛНА КАМЕРА Fine Pix F610

Једна од последњих верзија дигиталних камера која је припадник четврте генерације са супер CCD HR сензором је F610. Приказујемо вам прву дигиталну камеру на свету која се појавила са 6,63 ефективна мегапиксела, а оно што је запањујуће је да достиже до 12,3 милиона употребљивих пиксела! То значи да фотографија може да се увећа по жељи без губитка квалитета. Камера има два LCD дисплеја који чине монитор од 1,8 инча. Омогућава преглед онога што се фотографише пре и после шкљоцања, али и све потребне податке у вези са камером. На меморијску картицу од 512 мегабајта (xD-Picture Card) може да се смести 211 слика резолуције 4048x3040 пиксела (JPEG формат).

Као и претходне камере које смо вам приказали, и F610 има 3x дигитални зум, аутоматско управљање фокусом и осветљењем, аутоклик, блиц... Новине су микрофон и звучник, а то значи да је могуће снимање филма у AVI формату до 7 минута (у зависности од меморијске картице) или само звука у WAV формату до 30 секунди.

Уз F610 добијају се и све помоћне потрепштине: литијум-јонска батерија NP-40, пуњач, USB и видео-каблови, адаптер, флеш меморија, чак и путна торбица...

Димензије – ситница: 93x71,9x31,3 mm ■

ПРАВИЛА ЗА НАГРАДНИ КОНКУРС

У сваком наредном броју „Забавника“, до 1. октобра 2004. године, објављиваћемо купоне које треба да попуните и пошаљете нам са фотографијом (један купон – једна фотографија!). Фотографија мора да буде величине 13 x 18 cm (што је приближно 763 x 1136 пиксела) и снимљена овог лета (фотографије не враћамо)! Најозбиљније кандидате за 5 главних награда моћи ћете да видите на страницама „Забавника“ из броја у број. Ваше мале-велике уметничке радове прегледаће стручни жири: Горанка Матић, Иво Етеровић, Братислав Патрновић, Влада Бачлија (ликовни уметници фотографије) и Зорица Јоцић, директорка компаније „Megaphoto“.

И најважније: награде! Осим 5 дигиталних фотоапарата „Megaphoto“ је припремио и друге награде из препознатљиве Fuji опреме!

Шкљоцајте до миле воље и шаљите нам најбоље! Добићете најбоље!

КУПОН ЗА
10%
ПОПУСТА

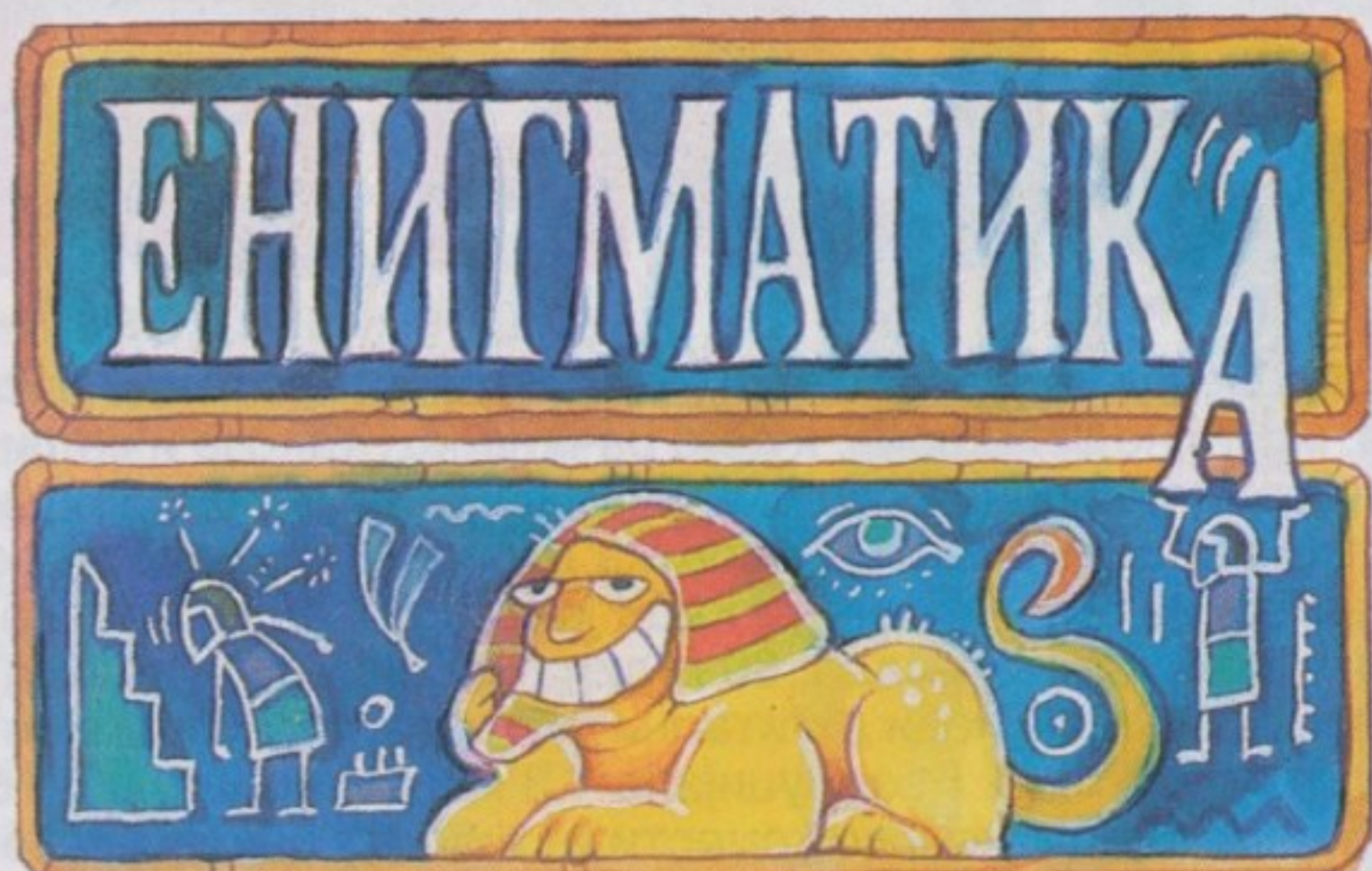

КУПОН ЗА НАГРАДНИ КОНКУРС F3 FUJIZABA

Име и презиме

Адреса

Подаци о фотографији

БРОЈЕВИ

1	7	12	16	?
1	7	14	22	?

АНАГРАМ

Кад сам **земљу**
ту сањао,
НА ЛЕП сам
се врх пењао.

УКРШТЕНЕ РЕЧИ

ВОДОРАВНО: 13. Друштвено уређење, 14. Сасушена рана, 15. Народ из стрипа са слике, 17. Академска титула, 18. Име фудбалера Недведа, 19. Прочишћен памук, 20. Име тенисерке Звереве, 21. Два самогласника, 22. Велика азијска река, 23. Својеручно (скр.), 24. Одроз од тла, 25. Ивице уста, 26. Наш кошаркаш, Дејан, 27. Македонска чипка, 28. Градска саобраћајница, 29. Име глумца Бране, 30. Књижевница Перл ■

УСПРАВНО: 1. Животиње верне човеку, 2. Основна тарифа (скр.), 3. Име глумице Ђуричин, 4. Наука о љубави, 5. Јунак стрипа са слике, 6. Немачки филозоф, Георг, 7. Клонирани организам, 8. Аутомобилска ознака за Краљево, 9. Биљка задебљалог корена, 10. Летопис, годишњак, 11. Пепељаст, 12. Свечана дворана, 14. Посластица с орасима, 16. Узвик дозивања, 17. Јунак стрипа са слике (старији), 18. Ученик трећег разреда, 19. Страна света, 20. Двобој, 22. Азијска држава, 23. Биљка црна риби-зла, 25. Ударац лоптом ■

ПОМИЦАЉКА

Имена цртаних јунака по-макните лево-десно тако да у две узастопне усправне колоне добијете још два стрипска јунака.

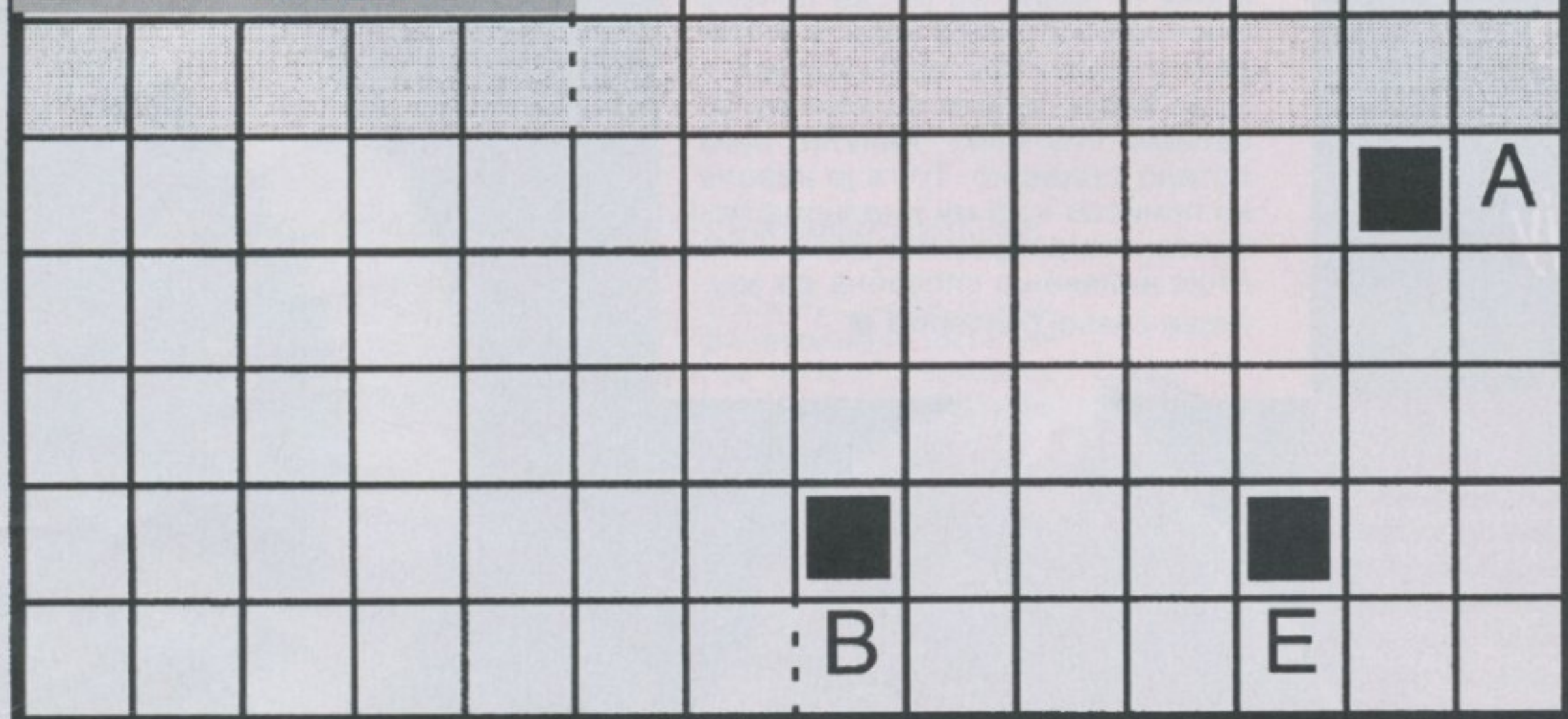
**САНДОКАН
ГУЛИВЕР
ПАЈА ПАТАК
БЕТМЕН
ГАРФИЛД
МОДЕСТИ БЛЕЈЗ
КАЛИМЕРО
МАНДРАК**

АЗБУЧНИ КВИЗ

- А. Старогрчки јунак рањив само у пету.
- Б. Главни град Швајцарске.
- В. Град Ромеа и Јулије.
- Г. Највеће острво на свету.
- Д. Експлозив, проналазак Алфреда Нобела.
- Ђ. Манастир код Новог Пазара.
- Е. Наука о вину.
- Ж. Јавна опомена у фудбалу.
- З. Учитељ мудрости код старих Персијанаца.
- И. Бог сунца перуанских Инка.
- Ј. Написао „Ђелаву певачицу“, Ежен.
- К. Потомак европских освајача у Јужној Америци.
- Л. Спартански краљ који је погинуо у Термопилском кланцу.
- Љ. Наш шаховски велемајстор, Љубомир.
- М. Митски фригијски краљ који је све претварао у злато.
- Н. Река која повезује језера Ири и Онтарио.
- Њ. Јединица силе у међународном систему јединица.

- О. Глинени дувачки инструмент.
- П. Аристотелов учитељ.
- Р. Најјужнија тачка Африке.
- С. Универзитет у Паризу.
- Т. Писац рођен у Јасној Пољани, Лав.
- Ђ. Други назив за јантар.
- У. Латинско име за Одисеја.
- Ф. „Земља хиљаду језера“.
- Х. Оснивач Вавилонског царства.
- Ц. Најзначајније Стендалово дело.
- Ч. Модерни плес налик на мамбо.
- Џ. Кинески дрвени једрењак.
- Ш. Река која настаје спајањем Тигра и Еуфрата.

УКРШТЕНИЦА ЗА СТРПЉИВЕ

У означена поља упишите име и презиме музичара са слике, а укрштеницу даље решавајте распоређујући речи из пописа и уцртавајући црна поља која недостају.

АВАРИ, АК, АЛАРМ, АНА, АНИКИНА ВРЕМЕНА, АПА, АЦА, БИРКАН, ВАР, ВАТИКАН, ВК, ДИК, ДЛАН, ЂАКОН, ЂЕНОВА, ЂО, ЕКО, ЕПИ, ЕПИР, ЕПОНИМ, ЕТАР, ЕТИОПИЈА, ИП, ИР, ИЋИ, КАКО, КАМП, КАЋА, КИ, НАМЕШТАЈ, НИЛС, НОК, ЊАКАВЦИ, ОЈЕД, ОМАД, ОМЕР, ОТОМАН, ПАЈА ПАТАК, ПОРА, ПРАШАК, РЕД, РЕКОРД, РИКАТИ, СКА, СНОВИЋЕЊЕ, СПОРТ, ТАРА, ТРА, ТРН, ТШ, ЋЕ.

КРИПТОГРАМ

СЛАЛОМ
ОДБОЈКА
ПРЕПОНЕ
СТРЕЉАШТВО
КАРАТЕ

Решења
на
страни 61

СПОЈИТЕ ПАР!

1. Бреда	а. Немачка
2. Бургас	б. Италија
3. Бургос	в. Шведска
4. Гливице	г. Холандија
5. Еребро	д. Чешка
6. Кобленц	ђ. Шпанија
7. Мишколц	е. Румунија
8. Плоешти	ж. Мађарска
9. Тренто	з. Бугарска
10. Усти	и. Пољска

ПОЛИТИКИН

ЗАБАВНИК

(23-30.7.2004.)

ЛИСТА ИНОСТРАНИХ СИНГЛОВА

бр. 158/30

1. (1) ► **THE HIVES** – Walk Idiot Walk (6)
2. (4) ▲ **ASH** – Star-Crossed (4)
3. (7) ▲ **ZUTONS** – Remember Me (3)
4. (5) ▲ **THE CURE** – The End Of The World (4)
5. (2) ▼ **SUPERGRASS** – Kiss Of Life (5)
6. (11) ▲ **THE MUSIC** – Welcome To The North (2)
7. (10) ▲ **JET** – Are You Gonna Be My Girl (3)
8. (3) ▲ **THE STREETS** – Dry Your Eyes (5)
9. (14) ▲ **THE FUTUREHEADS** – Decent Days And Nights (2)
10. (12) ▲ **PAUL WELLER** – The Bottle (4)
11. (–) ■ **RADIO 4** – Party Crashers (1)
12. (13) ▲ **EIGHTIES MATCHBOX B-LINE DISASTER** – I Could Be An Angle (3)
13. (–) ■ **MORRISSEY** – First Of The Gang To Die (1)
14. (6) ▼ **THE WALKMEN** – Little House Of Savages (5)
15. (16) ▲ **BELLE AND SEBASTIAN** – Wrapped Up In Books (2)
16. (–) ■ **DOGS DIE IN HOT CARS** – I Love You Cause I Have To (1)
17. (8) ▼ **MODEST MOUSE** – Float On (6)
18. (9) ▼ **INCUBUS** – Talk Shows On Mute (6)
19. (17) ▼ **LENNY KRAVITZ** – Where Are We Runnin' (8)
20. (15) ▼ **RAZORLIGHT** – Golden Touch (7)
21. (18) ▼ **THE ORDINARY BOYS** – Talk, Talk, Talk (7)
22. (20) ▼ **!!!** – Pardon My Freedom (7)
23. (23) ► **THE CHARLATANS** – Up At The Lake (10)
23. (23) ► **BEASTIE BOYS** – Ch-Check It Out (11)

Испали:

CORRS – Summer Sunshine (7)

JOSS STONE – Super Duper Love (7)

MORRISSEY – Irish Blood, English Heart (9)

Листу уређује Ах Неша

www.sezampro.yu

Најбољи певачи свих времена (МОЈО)

1. ARETHA FRANKLIN	21. Little Richard
2. Frank Sinatra	22. Jackie Wilson
3. Ray Charles	23. James Brown
4. John Lennon	24. Al Green
5. Billie Holiday	25. Patsy Cline
6. Marvin Gaye	26. Mick Jagger
7. Elvis Presley	27. Dusty Springfield
8. Stevie Wonder	28. Everly Brothers
9. Sam Cooke	29. Bjork
10. Otis Redding	30. Little Willie John
11. Bob Dylan	31. Nusrat Fateh Ali Khan
12. Nat King Cole	32. Tony Bennett
13. Paul McCartney	33. Dinah Washington
14. Ella Fitzgerald	34. Jeff Buckley
15. Van Morrison	35. Karen Carpenter
16. Hank Williams	36. Peggy Lee
17. Nina Simone	37. Sarah Vaughan
18. George Jones	38. Tina Turner
19. Roy Orbison	39. David Bowie
20. Joni Mitchell	40. Gladys Knight

**КАД
СЛАВА
ПРИПАДНЕ
СЛУЧАЈУ**

МЕДИЦИНА ПОД ОК

*Од анестезије до вијагре:
до неких великих открића
у медицини дошло се
захваљујући пуком случају*

ПЕНИЦИЛИН

Познато је да је Александар Флеминг открио пеницилин пошто је приметио да се култура стафилокока не развија у близини буђи. Мање је знано да је све почело шест година раније када је уочио да је у узорку бактерија које је узгајао једино место на које му је, сасвим случајно, канула суза остало стерилно. То га је навело на помисао која му је донела Нобелову награду: како можда постоје једињења способна да зауставе развој бактерија ■

»

АНЕСТЕЗИЈА

Пре но што су 1908. године два ботаничара из Чикага пуким случајем открила први анестетик, хирургија је била прилично непријатна грана медицине. До открића се стигло захваљујући узгајивачима каранфила који су се, збуњени одбијањем цвећа гајеног у стакленицима да цвета, обратили за помоћ ботаничарима, а они установили да каранфили не цветају због присуства етилена у ваздуху, гаса који се у то доба користио за осветљење. Даља испитивања показала су да етилен није штетан по људе што је утрло пут његовој примени у анестезиологији ■

»

ВАГИНАЛНИ БРИС

Овај једноставни дијагностички поступак који је спасао животе милиона жена открио је грчки лекар Папаниколау – он је установио да је разлика између здравих и ћелија рака у вагиналној течности јасно видљива под микроскопом. Те 1923. године Папаниколау је на заморчићима проучавао промене на ћелијама током менструалног циклуса, а затим је резултате експеримента проверио и на женама добровољцима. Догодило се да је једна од њих боловала од рака материце, а те болесне ћелије под микроскопом су се непогрешиво разликовале од здравог ткива ■

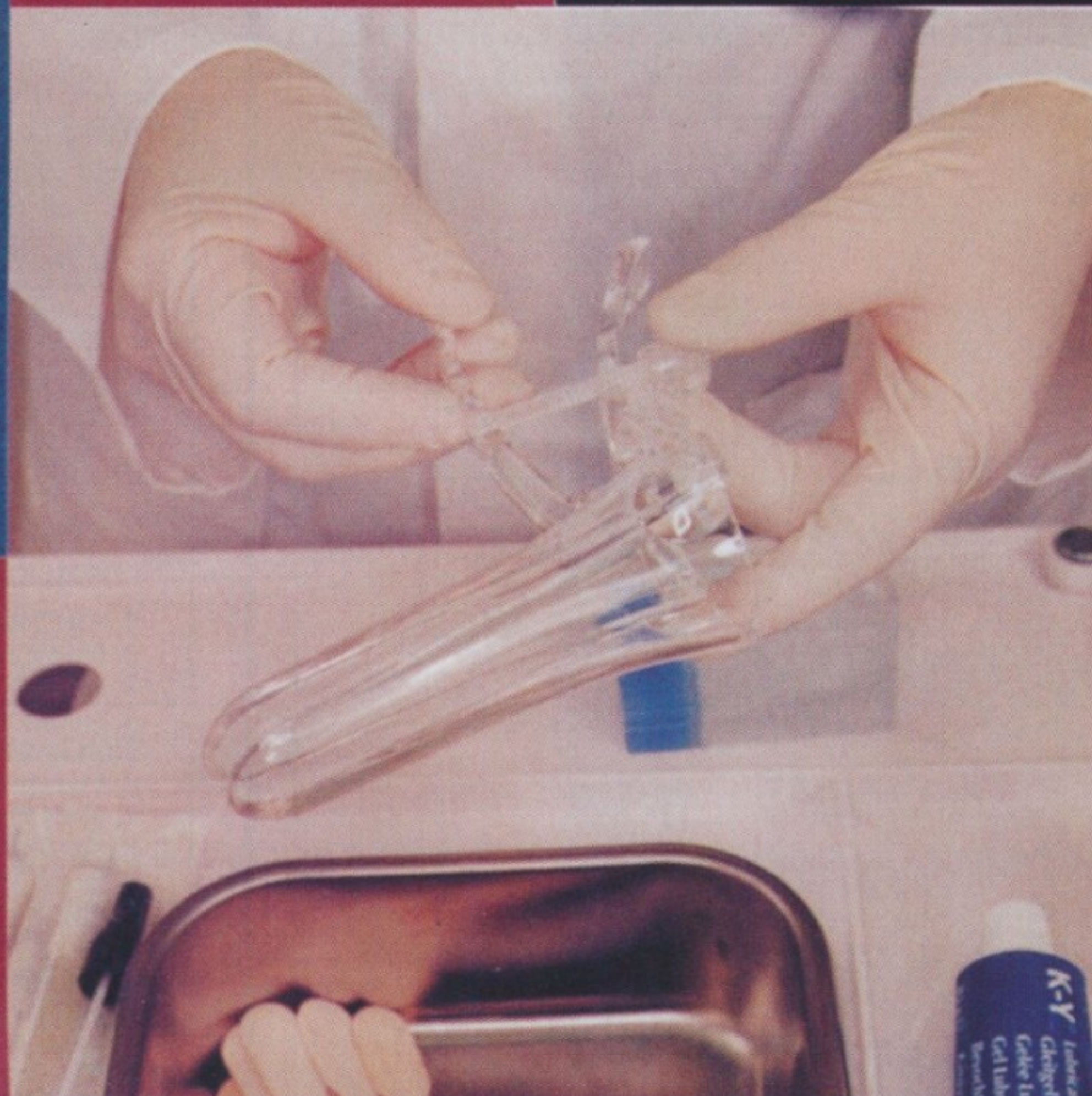
ВАКЦИНА ПРОТИВ ВЕЛИКИХ БОГИЊА

Да Едвард Џенер није радио као сеоски лекар у Берклију, можда би далеко теже уочио да људи заражени крављим богињама не оболевају од великих богиња. Након двадесетогодишњег проучавања Џенер се 1796. одважио на веома смео потез: заразио је осмогодишњег Џејмса Пипа најпре гнојем крављих богиња, а затим и гнојем великих богиња. Дечак је остао жив и здрав, а Џенер себи обезбедио место у историји медицине ■

РЕНДГЕНСКИ ЗРАЦИ

Открио их је немачки физичар Вилхелм Рендген док је проучавао катодне зраке. Желећи да утврди могу ли ови зраци да продру кроз стаклену цев прекривену црном хартијом, Рендген је установио да се део њих заиста пробио кроз стакло и хартију оставивши траг на флуоресцентном екрану метар даље. То га је навело на закључак да би ова нова врста зрака могла да се употреби за снимање људског тела тако што би бацала сенку на фотографски негатив ■

РИЉЕМ СРЕЂЕ

ФИНАСТЕРИД

На један од ретких лекова против ћелавости научници су набасали током испитивања везаних за лечење увећане простате код мушкараца. Да су на прагу великог открића, истраживачи су схватили када се код испитаника који су узимали финастерид ништа значајно није променило по питању простате, али су зато многи међу њима – који су дотад кубурили с количином власи на глави – пријавили да је, тамо где јој дуго није било ни трага, коса поново почела да им расте. Још један лек против ћелавости, миноксидил, пронађен је пуким случајем: током испитивања везаних за лечење крвног притиска ■

« КИНИН

Предање каже да је лек против маларије пронађен захваљујући Индијанцу из Јужне Америке оболелом од маларије који је пио воду из ведре у коме се пуким случајем затекао биљни сок кининског дрвета. Чудо његовог оздрављења навело је племе да од тада редовно користи кинин добијен из коре кининског дрвета за лечење маларије. Најранији писани траг о употреби кинина потиче из 1630. године када су га у те сврхе употребили европски мисионари у Лими, у Перуу ■

« ВИЈАГРА

Једињење које се у истраживачкој лабораторији фармацеутске компаније „Pfizer“ водило под ознаком UK-92,480 током првих испитивања на људима жалосно је подбацило као лек за ангину пекторис, али се зато испоставило да има споредно дејство које није за занемаривање. Уместо на срце, лек је тако рећи чудотворно деловао на потенцију испитаника. Само у првих шест месеци након што је његова употреба одобрена, вијагра је препирана четири милиона пута ■

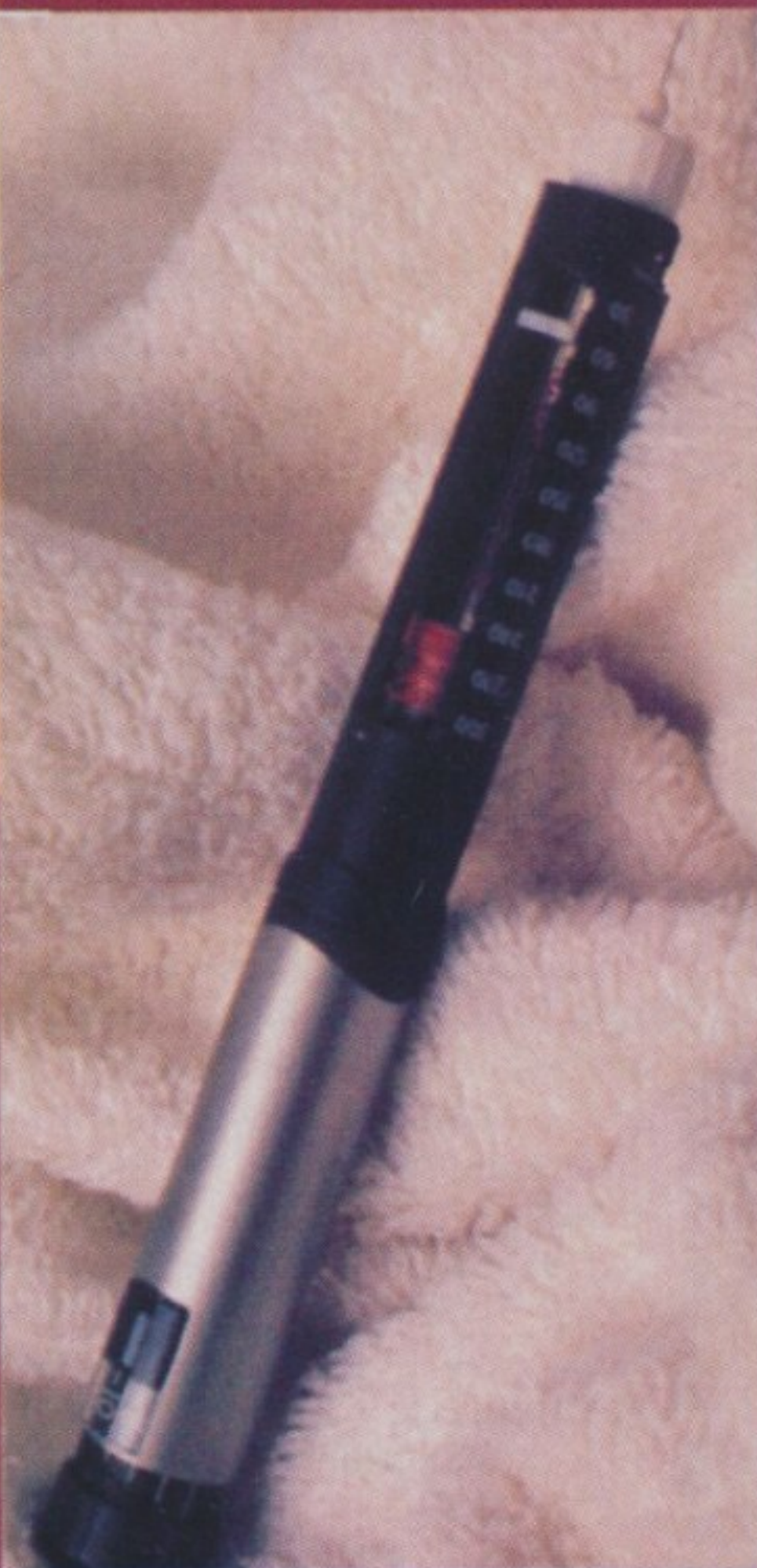
ИНСУЛИН

Крајем 19. века два професора универзитета у Стразбуру проучавала су панкреас. Један од њих приметио је да се на панкреасу извађеном из тела пса скупљају муве и утврдио да то чине привучене шећером који овај орган садржи у себи. Тада је први пут уочена улога панкреаса у стварању шећера у организму. Године 1921. канадски лекари Бантинг и Бест први су издвојили инсулин из људског организма. Лечење шећерне болести од тог тренутка кренуло је новим правцем ■

ЛИТИЈУМ – КАРБОНАТ

Здравље милиона људи који пате од поремећаја расположења, као што је манична депресија, зависи од литијума, алкалног метала кога има у природи. До сазнања о благотворном дејству литијума дошло се, такође, случајно. Четрдесетих година 20. века, током експеримената које је изводио на пацовима, један аустралијски научник трагао је за неутралним састојком који не би ни на који начин деловао на групу пацова замораца. Одлучио се за литијум-сулфат и установио да он крајње умирујуће делује на животиње. Испитивања на људима такође су показала благотворно дејство литијума ■

VIAGRA
25 mg film-coated tablets
sildenafil (as citrate)

М. И.

Било једном у „Забавнику“...

ЛЕТЕЋИ ПАРИЖАНИ

Шта би се десило када би цео један град био ослобођен Њутновог закона гравитације...

Замислите како би изгледао град величине Париза у ком не постоји сила Земљине теже. Немогуће, одговорили бисте одмах. Али, амерички научници пре 45 година били су убеђени да је тако нешто могуће и да ће се убрзо остварити. О овој смелој замисли писао је и „Забавник“ у фебруару 1956. године под насловом „Машина која ће ослободити људе њихове тежине“. Није реч о још једном начину мршављења помоћу нових направа, већ о истраживању које би требало да поништи дејство Земљине теже на целој планети.

На ову замисао научници су дошли тражећи „рупе“ у Њутновом закону. Из закона опште гравитације произлази закључак да инерција, односно тежина тела може да се поништи помоћу покрета. Што је већа брзина кретања тела, то је мања његова тежина. Зато су зналци израчунали: када би се Земља окренула око своје осе

за један сат и 24 минута, а не за 24 сата, дејство теже било би потпуно поништено. Међутим, невоља је што би дан трајао само сат и по. Чак и када бисмо хтели да жртвујемо дан од 24 сата, не бисмо могли да променимо брзину окретања планете на којој живимо.

Професор Вацлав Хлавати, Ајнштајнов ученик, такође је покушао да створи „чаробну машину“ способну да уништи дејство теже која је сразмерна маси Земље. Хлавати је дошао до решења када је схватио да је тежина у ствари облик испољавања електромагнетизма тела. То значи да би електромагнетна зрачења могла да се заробе и надзиру, као што се то чини са звучним таласањем у радиофонији или светлосним таласањем на телевизији.

Сва ова истраживања објединио је у свом раду научник Глухарев. Он је открио да повећање брзине кретања протона гвожђа даје металу својства

магнета која заустављају дејство Земљине теже. Када би постојали такви циновски магнети, Глухарев би створио огроман апарат помоћу кога би сва тела била ослобођена ове силе. Таква машина имала би облик диска на чијој би површини великом брзином струјале милијарде електрона. Тако би настало магнетно поље око Земље и сви људи би, ослобођени своје тежине, могли да лете. Кретање кроз ваздух било би лако – људи би улагали мање напора него када ходају. Уз то, „летачи“ би били много бржи од данашњих „ходача“. Да би летели брзином од 50 km/h, ови срећници морали би само да замахну рукама неколико пута на сваких сто метара. У таквом свету аутомобили, аутобуси и трамваји постали би непотребни, а ако би неко пожелео да брзо стигне кући, могао би да користи јефтине моторе – пропелсоре који ће своје власнике возити брзином од 200 km/h.

Ово би значило и додатни посао за градитеље. Јер, капије високих зграда се не би налазиле само у приземљу, већ би на сваком спрату постојала улазна врата. Тако би људи могли да улећу право у своје станове, или из њих излећу без употребе лифта. Деца би уместо да пужу и ходају, одмах учила како да пливају кроз ваздух. Укратко, сав метеж и гужва који постоје на нашим асфалтима преселили би се изнад кровова зграда.

Научници нису предвидели шта би се десило када би се њихова чаробна машина покварила и сила теже поново завладала Земљом. Да ли би људи као киша попадали са неба, заједно са птицама и осталим животињама.

Срећом, ово никада нећемо сазнати, јер снови о уништавању Земљине теже данас живе само у научнофантастичним романима Херберта Џорџа Велса ■

Милица Петровић

ПРОЧИТАЈ ПРОСКИТАЈ

БРОДОВИ ЗА ОНАЈ СВЕТ

Распрострто дуж три километра обале реке Џејмс у јужној Вирџинији, гробље бродова америчке Поморске управе пружа невесео призор. Некад поносне лађе сада су олупине које пропадају, труну и тону. Има их деведесетак, а још 45 на путу је ка истом одредишту. Забринута удружења скрећу пажњу да је ово гробље озбиљна опасност по околину. Амерички Конгрес одобрио је 31 милион долара да се олупине уклоне до 2006. године, али питање је како то извести.

Донедавно се све решавало помоћу џиновских и моћних тегљача који су дотрајале бродове вукли чак до Бангладеша и Индије. Тамо је хиљаде бедно плаћених радника жељно чекало посао: наоружани апаратима за сечење метала данима су марљиво касипили остатке брода на што мање делове.

Префуткивано је да су тегљачи и олупине на свом путовању изливали тоне отровних састојака по светским морима и океанима као и сурови услови под којима су сиромашни Индијци обављали прљави посао за имућне газде. Али, савремене технологије нуде нова решења, сасвим у духу времена.

Можда сте видели како изгледа секач за качкаваљ – жица затегнута као виолинска струна пролази кроз мекани сир и без муке одваја танке комадиће. Сличан поступак користи се и за комадање бродова, само је џиновска тестера дугачка сто метара. То је челични кабл дебљине 40 центиметара, начињен од низа назубљених ваљака. Провлачи се испод брода, а крајеви се причвршћују за оближње поморске платформе. Кад почне затезање, ова својеврсна тестера пролази кроз тврди бродски челик „као кроз сир“...

На овај начин исечена је руска нуклеарна подморница „Курск“ која је пре неколико година потонула и однела у смрт око две стотине чланова посаде. Цео свет данима је у шоку посматрао агонију око потапања „Курска“, а када

је дошло време за њено извлачење са морског дна, испоставило се да је претешка за подизање. Зато је требало да се пресече у морским дубинама за шта је коришћена управо џиновска кабл-тестера. За један рез потребно је, под уобичајеним околностима, око 30 часова.

Техником ласерског скенирања добија се задивљујуће тачна слика брода који треба исећи на комаде. Камера великог формата најпре снима спољашњост брода са даљине од 100 метара, а потом унутрашње коморе и просторије. Добија се тродимензионални рачунарски модел који милиметарском тачношћу пока-

зује сваку појединост на броду. „Сајрекс“ ласер који се употребљава за скенирање брода намењен је првенствено топографским истраживањима и за изградњу аутопутева.

Налик на огромног јастреба, „Џе-незис Икс-Пе 1400 Ер“ надмоћно је оруђе за пробијање бродског челика. То су, у суштини, џиновска клешта, снаге 2,245 тона по квадратном центиметру, која кроз челик дебљине један метар пролазе за 10 секунди... Чељуст клешта испуњена је са осам сечива и начињена од нарочите легуре, 30 одсто јаче од челика. И цена му је позамашна – 250.000 долара ■

ФАНТАСТИКА

МИЛОШ
ЦВЕТКОВИЋ

ЗИД

Чекамо већ сатима. Ледена киша не престаје. Протурам руку кроз шаторско крило и осећам како ми хиљаде иглица пробада руку. Држим је тако на киши још пуних пет минута. Довољно дуго да изазовем пометњу у нервним завршцима, довољно дуго да осетим бол.

А бол је добар. Бол те одржава будним.

Бол те одржава живим.

Повлачим већ утрнулу руку унутра. Тишина. Сви спавају. Прелазим погледом преко унутрашњости бараке. Још осморо њих, стиснути на малом простору, лежи унаоколо. Сви спавају са

својим пушкама. Грле их чврсто, страствено. Свануло је пре отприлике сат времена, а моје дежурство истекло је пре петнаест минута. Треба ло би већ да пробудим момке, али...

Пуштам их да спавају још мало. Када овог јутра напусте бараку, више се неће враћати. Ноћас су ми јавили да ће у рану зору отпочети јуриш на Зид. Ускоро ће стићи и званично наређење да се крене.

Излазим из бараке тихо се искрадајући. Напољу ме сачекује киша. Гацам по блату које прекрива моје изношене војничке чизме. Боже, како је хладно. Застајем да припалим цигарету и осврћем се. Нема још никога. Сви су и даље унутра у баракама. Буде се или су већ будни. Припремају се за јуриш. Храбре се, причају вице, посматрају са сетом фотографије и писма својих вољених, неки се и мо-

ле, али тихо, да остали не чују. Осећа се мирис одвратне војничке кафе.

Логор се полако буди и ја схватам да нема још много времена.

Одлазим до цистерни да свему коначно учиним крај.

Већ скоро месец дана живим с тим стравичним сазнањем.

Испрва нисам желео да поверујем, али сада знам истину.

Пре пет седмица послат сам у јуриш на Зид. Ја и још око пет стотина других. Само нас осморо вратили смо се живи. Два момка, тешко рањена, издахнула су следећег дана. Док смо им одавали последњу пошту, пришао ми је наредник Гор. Не знам зашто је одабрао баш мене, изгледа да је морао некоме све да исприча, да се испразни. Три дана потом убио се, одмах пошто је испио јутарњу кафу и попушио цигарету. Није оставио опроштајну поруку.

Гор је причао о Зиду. Учествовао је у укупно пет јуриша до тада. Јуришао је као и сви остали, у жељи да пређе преко, да види шта је иза. Зид је био препрека коју су наши непријатељи изградили пре више од две године. Огромни, више од педесет метара високи црни зид од непознатог и непробојног материјала. Али, то је била само препрека, као и свака друга, мислили су тада сви. У међу-

ПОДНИКНИ
ЗАБАВНИК

23. 7. 2004.

Илустровао Добросав Боб Живковић

времену се Зид проширио. Стегли су обруч са свих страна. Савршени непробојни круг. Ни две године касније нико се још није пробио на другу страну.

Нико никада и неће.

„Јер то и није заиста зид“, рекао ми је наредник. Говорио је брзо, испрекидано, попут лудака. Па, опет, био је сасвим присебан тада, а верујем и касније када се убио.

Рекао је: „То је машина, разумеш? Оружје! Толико дијаболично, генијално, нико то не би ни помислио. Ја знам, дечко, ја знам. Сувише сам крви проплувао у ове две године откако су направили проклетињу. Савршен круг пречника тачно 650 километара. Разговарао сам с људима са свих страна и рачунао сам, били су им потребни месеци. Сатерали су нас у обор, оградиле као стоку. Али, то није ништа, дечко, ништа!“

„Машина?“, промуцао сам зачуђено. Било ми је тешко да пратим.

„Да, машина! Слушаш ли ти мене, дечко? Паклена справа која је недавно и активирана. Схватио сам све приликом последњег јуриша на север. Ја сам једини који је учествовао и преживео оба мартовска јуриша. Једини који је могао да уочи разлику и схвати која је права намена Зиде.“

„И...“, посматрао сам га са истинском радозналешћу.

Гор се само насмејао, и потом начинио необичан покрет. Подигао је десну шаку, палцем и кажипрстом образовао круг, а онда полако почео да гура кажипрст по унутрашњој страни палца све док круга није нестало. Прошло је још неколико минута пре него што је одлучио да поново проговори.

„Ево ти мој дневник, ту све пише. О неким стварима најбоље је и не мислити, а камоли их препричавати. По мом рачуну, имаш још око два месеца. Уради како ти савест налаже, али не иди код главешина. Неће ти веровати, а и да ти поверују...“ Само је одмахнуо руком.

Узео сам да преврћем странице и нисам ни приметио када је наредник отишао. Више га никада нисам видео.

Али, био је у праву. У дневнику је све било лепо објашњено. Цртежи и дијаграми, бројке и датуми. Наравно, ја нисам поверовао. Хтео сам и сам да истражим, да проверим. Разговарао сам са по-

вратницима из јуриша, питао их шта су видели, записивао податке и упоређивао их. После скоро месец дана посла имао сам сопствени дневник.

На мој ужас, био је исти као и наредников.

Машина је активирана и више ништа не може да је заустави.

Зато и стојим овде крај цистерни и припремам пет бочица да њихов садржај испразним у воду за пиће. Завршиће се брзо, завршиће се милосрдно. Сутра у ово време свих дванаест хиљада душа војничког логора Север-19 заспаће последњи пут.

А онда идем на исток, па на југ, а на послетку и на запад. Ако све буде ишло по плану, читава мисија биће готова за највише петнаест дана.

Круг се полако сужава и то дословце. Круг који образује Зид заиста се помера, његов пречник је сваки даном све мањи. Машина неуморно ради, сваког дана све брже, мрвећи све на свом путу. Ускоро би и други то схватили. И ништа не би могли да учине осим да чекају ужасну смрт. Овако је боље.

Неизвесност ће бити одагната.

А ја? Мислим да ћу ипак сачекати тај велики тренутак. Покушаћу да видим велику слику, да је макар на секунд схватим пре него што...

Опипавам хладну металну цев револвера од кога се не одвајам чекајући тренутак када ћу се и ја суочити са својим усудом.

Буренце је пуно. Свих шест метака.

Некада је био довољан само један ■

И ТО СЕ ДОГАЂА МАЧКАМА

БРОЈНЕ ГОДИНЕ, А ПРСТИ БРОЈНИЈИ

Иако љубитељи мачака често претерују док причају о својим кућним љубимцима, неке јединствене особине ових животиња не могу да се оповргну

Виски, најстарија мачка на свету, има 33 године и живи у стану Џин Стон, у Џејвику у Есексу. Ту је од 17. марта 1971. године када ју је госпођа Стон нашла у Ист Енду у Лондону. Тек дошло на свет, још затворених очију, маче је неко избацио на улицу. Иако нејако, уз негу спаситељке избегла је судбину која му је била намењена. Данас је Виски, и поред толико година још чила и весела.

Истина, остала је без предњих зуба, али прави је рекордер међу дуговечним мачкама. Бурманска мачка Кетлин Леди из Аустралије, рођена 11. марта 1977. године, живела је 27 година, а, према новинским забелешкама из 1957. године, непуне 34 године живела је мачка Ма из Девона у Великој Британији.

Ако је за веровати да је једна мачија година као седам људских, па оне стога у просеку и живе између десет и петнаест година, Виски по том рачунању има више од двеста тридесет година. Али, као свака права дама, добро их носи.

Мачке по имену Тајгер и Боби одликује нешто друго – број прстију на ногама. Познато је да све мачке, било да су дивље

или домаће, имају по пет прстију с канцама на предњим ногама и по четири на задњим. Двогодишњи мачак Тајгер, кућни љубимац породице Доерксон из Медисон Хата у Алберти, Канада, на свет је дошао са двадесет осам прстију, десет више него што је природно. По шест има на свакој задњој нози и по седам на предњим.

Тајгерова вршњакиња, тробојна женка Боби из Принс Џорџа у Британској Колумбији, предњачи за прст. На задњој левој шапи има седам прстију.

Вишак прстију животињама не смета ни при ходању ни при верању по дрвећу, једино приликом купања изгубе време док на уобичајен начин, лизањем, не доведу у ред изглед сваког прста ■

С. Д.

Ко би рекао да Виски, најстарија мачка на свету, има 230 година

Тајгерових 28 прстију и....

...Бобиних 29

ВОДА ШТО НЕ ВЛАЖИ ДЛАНОВЕ

Један догађај 1621. године у Лондону је привукао пажњу пословно уздржаних Енглеца и убрзо се прочуо далеко изван граница Острва доневши дах новине у размажене дворске кругове и заголицавши машту обичног пука широм Европе. Дванаест веслача превеслало је у необичној врсти пловила раздаљину између Вестминстера и Гринича и то у једном потезу. Наравно, то и није неки подвиг ако узмемо у обзир чињеницу да поменута раздаљина није већа од четири километра, али ово путовање одвијало се под водом. Том свечаном поринућу прве подморнице у историји присуствовали су, у својству сведока, краљ Џејмс I и више хиљада задивљених становника Лондона, као и њен градитељ, холандски проналазач и алхемичар Корнелијус Дребел (1572–1633).

Оно што је најзанимљивије, везано за поменути подводну нараву, није ни њена грађа – дрвени костур пресвучен штављеном кожом – нити њена могућа примена у војне сврхе, већ систем за пречишћавање и добијање чистог ваздуха. Осмислио га је Дребел и том приликом први пут на делу успешно показао. Да би подморница пловила под водом, било је неопходно стално обнављати утрошени ваздух и убацивати свежи, а пошто пловило ниједном није изронило изнад воде, то несумњиво значи да је Дребел заиста први пронашао и применио начин за добијање кисеоника у чистом стању. Овај проналазач био је познат и по томе што је начинио перпетуум мобиле који је, наводно, радио (у ствари, механизам се покретао помоћу Сунчеве енергије), затим по различитим аутоматима, расхладној комори, својеврсној претечи данашњих фрижидера, новој врсти барометра...

До краја живота Дребел је љубоморно чувао тајну добијања чистог ваздуха, али у књизи „Расправа о природним елементима“ он у једном поглављу под насловом „На-

На питање ко је први издвојио и открио кисеоник у чистом стању сваки мало бољи ђак вероватно ће вам без много размишљања рећи оно што и сами зацело знате: да је то учинио отац модерне хемије Антоан Лавоазје давне 1779. године. Али, није извесно да је то сасвим тачно

станак грома“ ипак оставља могући кључ за разрешење: „При удару грома шалитра се из чврстог природног стања, под утицајем ватре, преображава и поприма облик ваздуха“. То наговештава могућност да је Дребелу било познато како се приликом загревања шалитре ослобађа гас и како је, заправо, тај гас она иста твар по имену кисеоник која омогућава људима и свим осталим бићима да дишу.

Савременој науци зацело не би било свеједно када би се утврдило да је Дребел, око 150 година пре Лавоазјеа, први пронашао и издвојио кисеоник у чистом стању и то у време када још нико није ни чуо нити употребљавао појам „гаса“ (тај назив дао је и први употребио Ван Хелмонт 1640). Али, прича о открићу кисеоника овде се не завршава...

Трагање за формулом живота

У јуну 1897. године у париском часопису „La Nature“ објављен је текст о изузетном успеху америчких научника којима је пошло за руком да у лабораторијским условима из грумена сребра произведу грумен злата. Шест месеци касније изашао је у недељним новинама чланак о извесном др Стивену Емансу, проналазачу тог алхемичког поступка, који је тврдио да је поменутој лабораторији његовом заслугом обезбе-

ђен чист недељни приход од 150 долара и да сада може да се приступи масовнијој производњи злата. Лажни изумитељ разоткривен је као преварант тек када се 1901. позвао на водећег физичара тог времена сер Вилијема Крука који је одбио сваку везу с њим након чега се Емансу губи сваки траг.

А давне 1590. године у Прагу се појавио непознати алхемичар арапског порекла, на гласу као „највећи алхемичар целе Европе и шире“. Посетивши све виђеније људе у граду, у првом реду банкарe, он је сазвао двадесет и четворицу најбогатијих грађана Прага, обећавајући да ће им предочити како да, без по муке и у невероватно кратком року, вишеструко увећају своје богатство. Од присутних је затражио да свако понаособ приложи кованицу од сто марака у злату, а онда новац ставио на дно велике стаклене посуде и прелио га раствором киселине, живе, олова, измрвљених љуски од јајета и – коњског измета. У часу када је чудо требало да се деси, у просторији је одјекнула експлозија, присутне је обавио облак густог, црног и смрдљивог дима. Када се развијао, испоставило се да је нестало и лажног алхемичара и 2400 марака у злату.

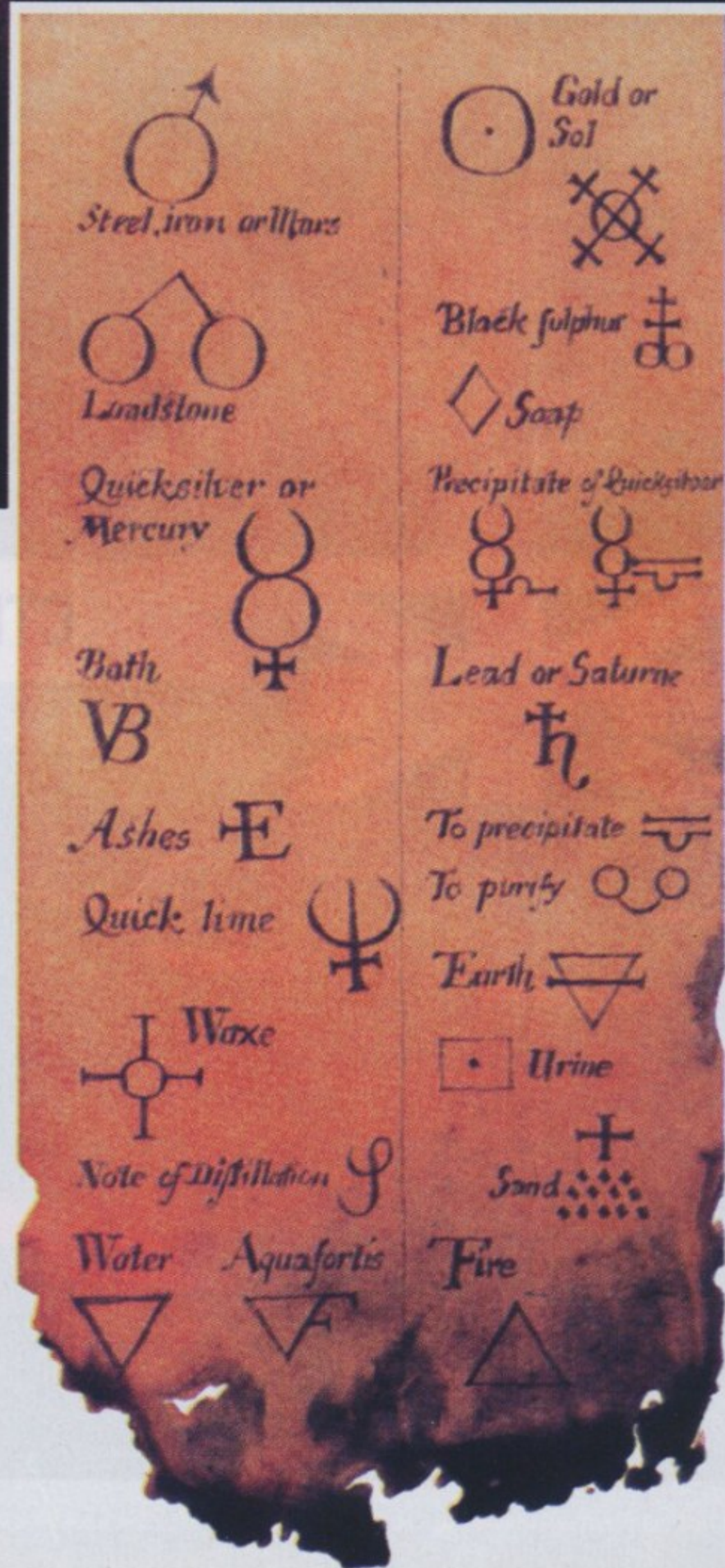
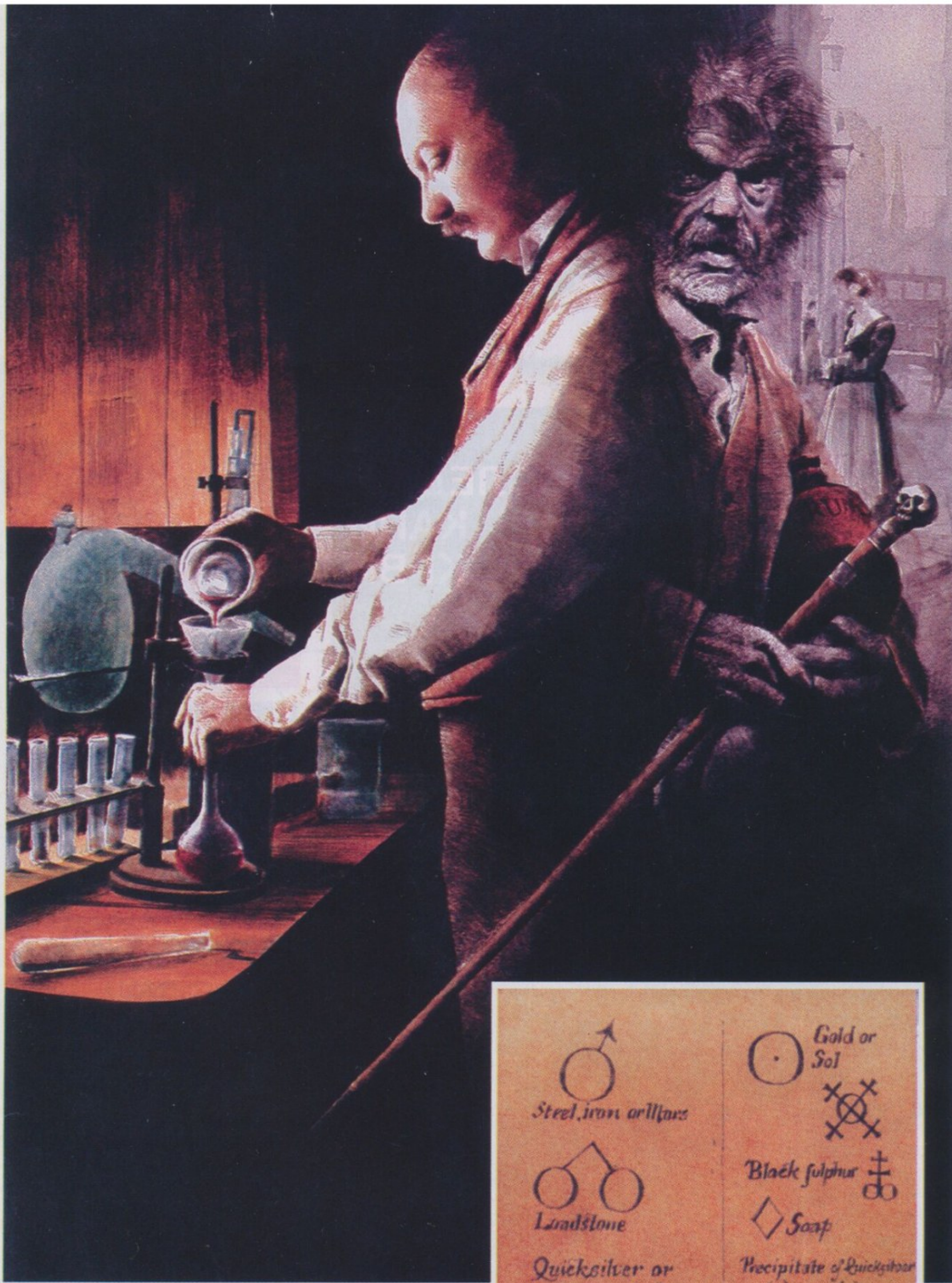
Наравно, данас се зна да је немогуће било којим хемијским поступком, осим

бомбардовањем неутрона у нуклеарном реактору, претворити један елемент у други, а и тада једино у виду микроскопски ситних честица. Данашња хемија можда је и спремна да ода признање алхемији за открића неких хемијских поступака који су захваљујући њој ушли у употребу, али у основи и даље гледа на њу као на окултистичку област која стоји у блиској вези с астрологијом и некромантијом (призивањем духова умрлих да би се од њих нешто сазнало) и ништа више од тога.

Циљ алхемичара током векова био је нешто сасвим друго: често под утицајем хришћанског учења, платонизма и неоплатонизма, они су, заправо, трагали за јединственом формулом која би објаснила сложеност и шароликост животних и природних појава. Све у оквиру ширег гледања на свет које би се могло назвати панвитализмом: у том свету живо је све, не само животиње и биљке, него и минерали, и све расте и израста из свог семена укључујући чак и стење и минерале.

Ваздушно јестиво

Минерали расту у утроби Земље и, како сазревају, тако се пењу ка површини. Ако сазревају пребрзо, избијају у несавршеном облику попут лаве. Што спорије и правилније зрију, то попримају све савршенији облик и грађу, а на врху лествице стоји злато као оличење савршенства. Све до прве половине 20. века енглески сељаци чврсто су веровали да камење расте у земљи и да стога с времена на време мора да се чисти као коров. Алхемичари нису тежили ка томе да открију тајну стварања злата као таквог, већ пре у смислу идеалног средства за побољшање стања свеукупног животињског и биљног света – такозваног камена мудраца који би, слично Светом граву, донео бољитак човечанству, а напредак и вечно спасење срећном проналазачу.

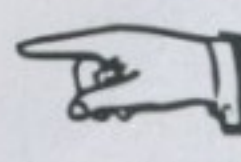
Ако се оцем модерне хемије сматра Лавоазје, онда је отац модерне алхемије свакако био Парацелзус (1493–1541). Веровао је да све може да се научи из природе, непосредним посматрањем из прве руке и тумачењем посредством Библије, јединим непогрешиво написаним извором са знања на који човек може да се ослони. Раскид са претходницима Парацелзус је обележио спаљивањем књига двојице својих великих учитеља и претходника Галена и Авицене у Базелу 1527. године. Затим је довео у питање и Аристотелово учење о четири елемента, уз образложење да се ватра нигде не спомиње у Књизи постања и из тога изградио

свој јединствен систем од три елемента: сумпора, живе и соли, схваћеним, додуше, у много ширем смислу него данас.

Један од највећих Парацелзових следбеника међу алхемичарима следеће генерације био је Михаел Сендивогијус (1556–1636), Пољак школован у Бечу и Прагу, личност живе и радознале природе и подједнако тајанствене биографије. О њему су се испредале приче што се граниче с фантастиком, о чудесним постигнућима приликом претварања олова у злато, о томе како су га љубоморни владари бацали у тамницу из које се он редовно избављао на зачуђујући начин, кроз тајне пролазе и кроз подметнуте пожаре излазећи неповређен. Његова најпознатија књига „Алхемија у новом светлу“ доживела је више од педесет издања на латинском, француском, енглеском, руском и холандском у току наредна два века.

Чему може да захвали свој успех овај словенски алхемичар латинизованог имена? У поменутој расправи Сендивогијус каже: „Човек бејаше начињен од земље, а живљаше по врлини ваздуха; јер је ваздух оно тајно јестиво свег живота, чији је невидљиви згуснути дух вреднији од читаве земље.“

Први пут, дакле, Сендивогијус износи тврдњу да је ваздух мешавина елемената, а не јединствена материја, што је био огроман корак чије ће се последице у царству хемије врло брзо осетити. Сви су у том „ваздушном јестиву живота“ сада видели онај дуго тражени еликсир живота. Сам Сендивогијус нашао је пуну потврду свог учења у кристалима шалитре који су у његовим очима оличавали онај у материјалном свету „универзални дух“ што прожима све што постоји. Штавише, он је веровао да се ти кристали кондензују из ваздуха, затим расту, а тај раст може да се прати голим оком. Поврх свега, обдарени су чудесним својством због кога су незаобилазан састојак приликом справљања царске водице, aqua regia, што је у стању да раствара злато. Оно што је Сендивогијус називао ваздушним нитритом данашњи хемичари називају кисеоником. Или, по његовим речима: „Вода што не влажи наше дланове, без чега ниједно биће не може да

 живи, и без чега ништа не расте или се не ствара на овом свету“.

Два миша и моја маленкост

Након овог открића алхемија никад више неће бити иста. Проучавање природе ваздуха убрзо је за научнике постало значајније од свега другог. Постојао је читав круг оксфордских научника из доба Кромвела који су изводили опите под непосредним утицајем Сендивогијусове књиге, између осталих и Роберт Хук (1635–1703) и Роберт Дојл. Упркос томе, да би се открио прави састав ваздуха, биће потребно да прођу још скоро два века.

Џозеф Пристли издвојио је 1774. године „дефлогистовани ваздух“ (у ствари кисеоник), и удахнуо га. „Плућа се шире необично лако и човек се осећа лак и ослобођен дуго после тога“, записаће у свом дневнику. Затим додаје: „Све досад само смо моја маленкост и два миша били у прилици да удахнемо ову благодет“, што, наравно, није тачно ако се присетимо приче о Дребеловој подморници. Велики су изгледи да је Дребел научио како се добија кисеоник управо од Сендивогијуса пошто је, као већина слободних духова 16. века, путовао Европом и у два наврата био на двору римско-немачког цара Рудолфа II који се више бавио алхемијом и астрологијом него државним пословима и за кога је Сендивогијус у то време радио.

Ако је Сендивогијус заиста открио начин за добијање кисеоника 1600. године, а Дребел практично применио његово откриће двадесет година касније, поставља се питање зашто се о томе није раније чуло? Зашто је сва слава припала Лавоазјеу, Пристлију и Шилу 1770? Део одговора крије се у чињеници да су алхемичари деловали из сенке верујући да само малобројни заслужују да буду упућени у тајне алхемије и просвећени. Затим, њихови текстови писани су језиком шифри и алузија које је обичном човеку било тешко разумети. Но, не заборавимо да су се два велика научника такође бавила алхемијом: Исак Њутн, у чијој је приватној библиотеци после његове смрти нађено мноштво текстова о алхемији, као и Антоан Лавоазје, чији примерак Сендивогијусове књиге „Алхемија у новом светлу“ врви од густо исписаних забелешки и примедба ■

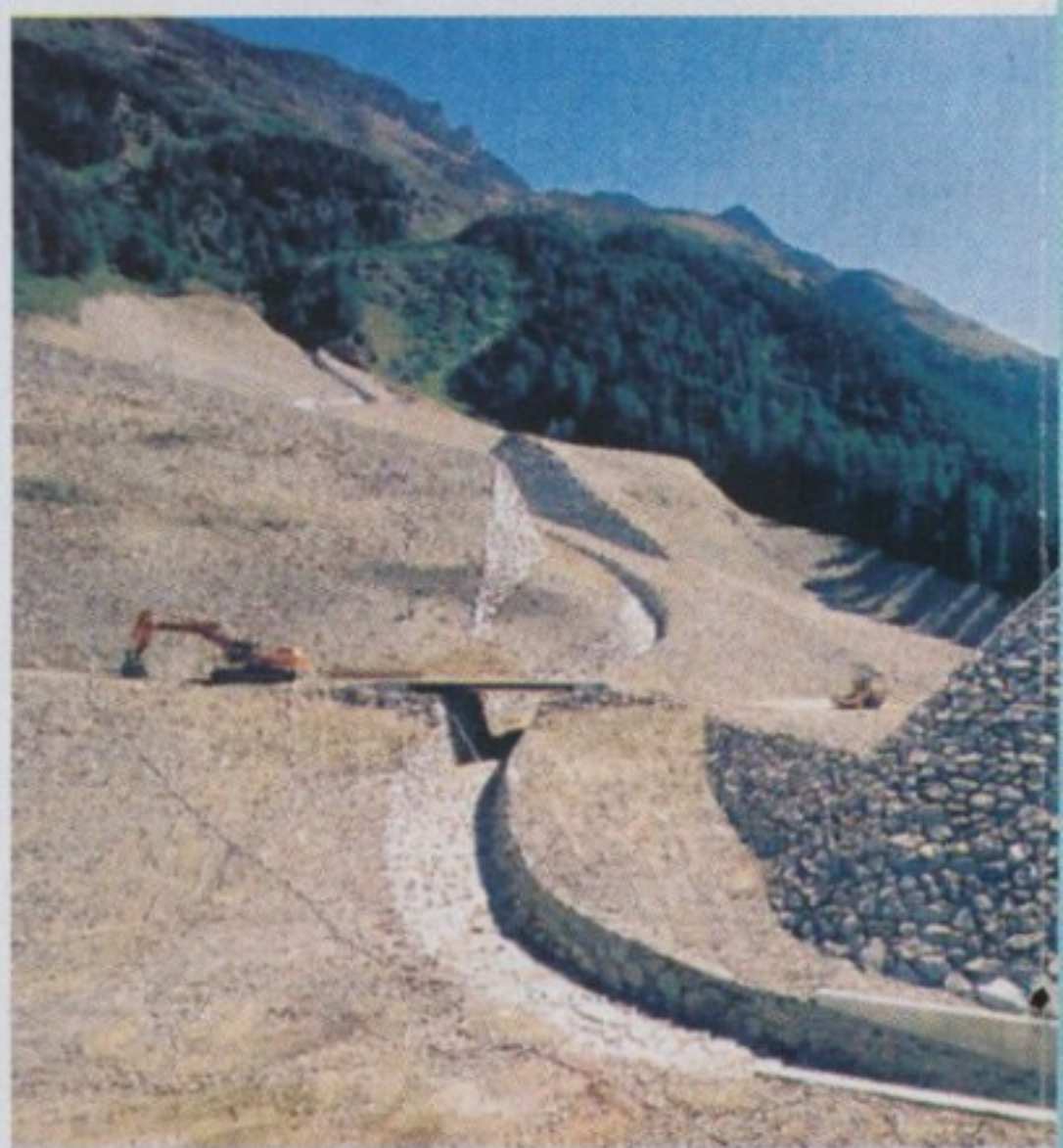
Бојана Миновић

ПРОЧИТАЈ ПРОСКИТАЈ

ДО ПОСЛЕДЊЕ КАПИ КРВИ

Како уплашити грабљивца који прети да ће те појести? Рогати гуштер (на слици је *Phrynosoma cornuta*) развио је необичан, али делотворан начин. Када се у пустињи Мексика или Тексаса, где живи, нађе пред чељустима којота или лисице, он успева да изазове пуцање капилара у очима и крвљу испрска непријатеља, а њихову збуњеност искористи да побегне. Како су научници запазили, овај начин одбране примењује осам од 13 врста рогатих гуштера ■

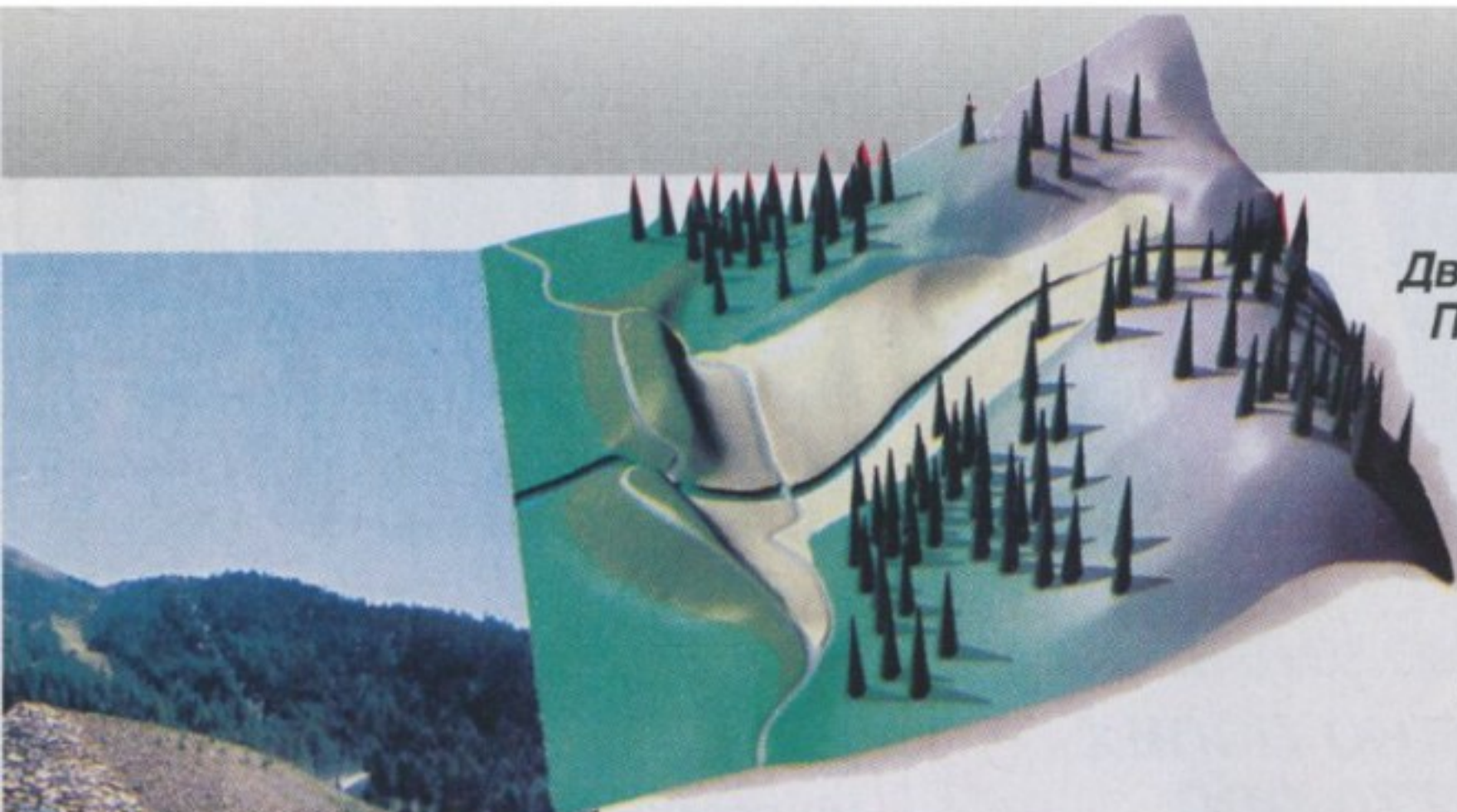
ШВАЈЦАРСКА ОБУЗДАНИ АЛПИ

Алпски масив, чија лепота зауставља дах, уназад десетак година често је био узрок несрећа. Отапање снега изазивало је одроне који су затрпавали саобраћајнице и насеља уз њих.

Да би се обуздала камена стихија, општина у којој се налази познати скијашки центар Сен Мориц, изградила је протекле године два насипа. Својим изгледом они се потпуно уклапају у природно окружење. Дугачки 230 метара, високи 13 и широки 68 метара подсећају на брдовите узвисине јер су изграђени од чврсто сабијеног камења укупне запремине око 100.000 кубних метара. На-

СТРУЈА ИЗ ТАЛАСА

Два камена насипа штите Понтресину, место испод Сен Морица, од одрона који су последица отапања снега и леда. За насипе је утрошено 100.000 кубних метара камена

лазе се само неких хиљаду метара изнад заравни на којој је смештено месташце

Понтресина. Оно је, према процени климатолога, било прво на удару.

Према предвиђањима, број угрожених насеља биће све већи, па швајцарске власти намеравају да на свим опасним деоницама изграде овакве насипе ■

ТРЧАЊЕ, ПРИЧА О ИЗДРЖЉИВОСТИ

НЕМАЧКА

У минхенским књижа-рама недавно се појавила књига која је изазвала велику пажњу чита-лаца, па је прво издање

зачас продато. Тема је необична, досад необрађена, а писац, иначе професор биологије, непознат.

„Трчање, прича о издржљивости“, назив је дела у коме је Бернард Хајнрих на 349 страница потанко објаснио како је истрчао маратонску стазу дугачку хиљаду километара за само шест сати и 38 минута и тиме постигао светски рекорд. Његова припрема за маратон није подразумевала дуготрајно вежбање, већ проучавање начина трчања разних животиња и опскрбљивања организма потребном издржљивошћу. Тако је, рецимо, од паса „научио“ да треба да усклади дисање с трчањем, јер се услед равномерног затезања и опуштања мишића њихових ногу правилно пуне и празне плућа, попут мехура, и тако ублажава замор. Дисање „кратак удах дугачак издисај“ увежбао је на основу крекетања жаба гаталинки, а да би издржао маратон, Хајнрих се уочи трке угојио два килограма. Завршио ју је са три и по килограма мање од своје уобичајене тежине, баш као птице селице које су му биле узор и које, летећи и до 12.000 километара без престанка, троше залихе енергије ■

Илустровао Добросав Боб Живковић

Инжењери енглеске фирме Ocean Power Delivery изумели су, и направили, „пеламис“, први уређај за производњу електричне струје који користи кретање морских таласа. Изгледа попут великог цилиндра дугачког као четири железничка вагона, а обојен је у црвено да би га приметили бродови који пролазе. Пеламис је сајлама причвршћен за морско дно тако да се у месту њише на таласима померајући горедоле унутрашње коморе. То кретање изводи притисак на уље у унутрашњем систему цеви, што затим покреће генератор који производи стру-

ју. У савршеним условима пеламис би требало да произведе струју која би задовољила потребе за овом врстом енергије у 500 кућа. Пробни цилиндар ускоро ће се наћи на пучини испред Оркнија, у Шкотској, и, уколико се покаже као користан, енглеска влада поставиће 40 оваквих уређаја на једном квадратном километру. Биће то прва електрична централа ове врсте која ће моћи струјом да снабдева град средње величине. Таласи су, иначе, прилично поуздан извор енергије. Наравно, за оне који живе уз обале океана ■

Возач који се у кабину кипера Т 282 В пење степеницама изгледа као мрав

ОРИЈАШ НА ПУТУ

На прилазима Минхену настала је права пометња међу учесницима у саобраћају када су угледали необично, и при том огромно, возило које им је долазило у сусрет. Највећи кипер на свету био је на пробној возњи.

Назван „Liebherr T 282 B“, висок је 7,4 метра, широк 8,8 метара и дугачак 14,5. Покреће га дизел-мотор од 20 цилиндара и 3647 коњских снага, а при просечној брзини од 64 километра на сат може да носи терет од 363 тоне.

Овај утоваривач цин решиће све невоље превоза тешких руда, угља, грађевинског отпада, али по путевима ће моћи да се креће само у одређеним ноћним сатима јер су садашње саобраћајнице преуске ■

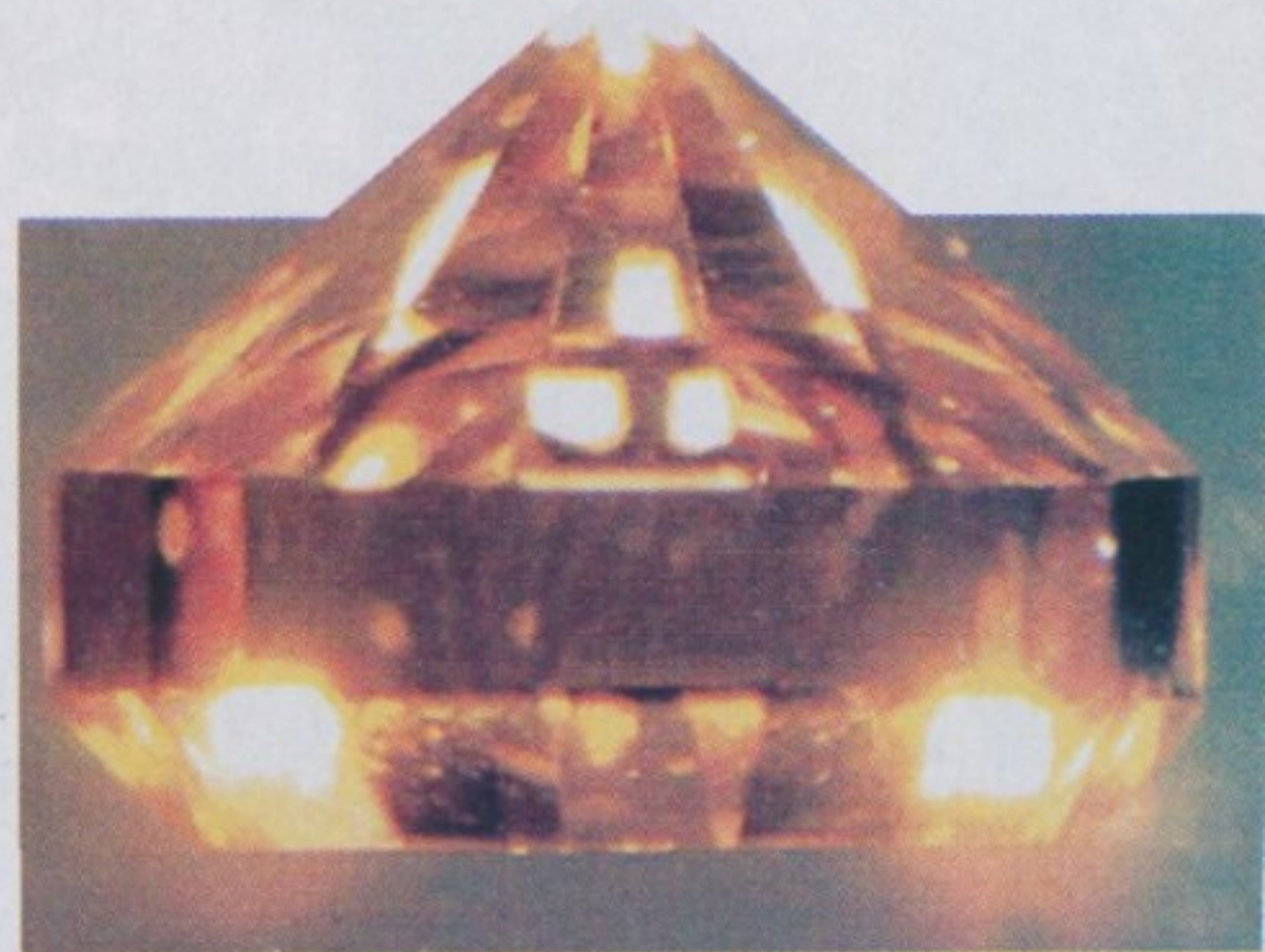

САД

ЗАМЕТАК ПРАВИ, ДИЈАМАНТ ВЕШТАЧКИ

Користећи, уз извесне измене, технику која је позната већ двадесет година, Чих-Шиуе Јан са Института Карнеги у Вашингтону направио је за само један дан дијамант пречника 2,5 mm и двоструко тврђи од правог. До сада је за овај поступак било потребно двадесетак дана. Поступак се састоји у бомбардовању једне мешавине водоника и метана јонима и електронима после чега се из метана издваја угљеник који ствара дијамант. Али, трик је у томе што се као заматак користило зрнце правог дија-

манта, што је скратило поступак. Дијамант је затим, да би отврдно, изложен притиску од 70.000 атмосфера и температури од 2000°С ■

ГДЕ ДА ПАДНЕМ

Пре више милиона година постојало је на Земљи свега неколико врста биљака које су се бориле за место под Сунцем. Тада је семену било много лакше да нађе место на ком ће се развити него данас. Једноставно, семење које путује кроз ваздух или водом обезбеђивало је тада распрострањавање биљака преко копна. Тешкоће су се појавиле онда кад се, током милиона година, развило безброј нових врста биљака. Уместо на отвореним пропланцима, преријама, пустињама или другим отвореним просторима, многе биљке нашле су се у пренасељеним џунглама и честарима где је било одвише хладовине. Места погодних да приме семење све је мање, а и међусобно су веома удаљена.

Снег или товар памука

Тамо где је било исувише биљака на једном месту семе које је само падало на тло и ту остајало имало је мало изгледа да се развије. Оно, пак, које је ветром, водом или захваљујући животињама ношено даље, на друга места, имало је много више изгледа. Постепено, током милиона година, биљака које су развиле „путујуће“ семе бивало је на Земљи све ви-

Процењено је да само једна орхидеја, биљка изузетно лепих цветова, даје чак 3.770.000 семенки. Јер, она веома тешко налази погодно место на ком ће расти, док свака семенка кокосове палме има тако добре изгледе да проклија да нема потребе да их буде много

ше, док је оних које образују непокретно семе остајало све мање. Данас има више биљака које производе велике количине семена способног да се распростире надалеко и нашироко.

Семење је различитог облика. Семе тополе, рецимо, прекрије тло белим покривачем попут снега, док падобрани горчикиног семена личе на просути товар памука, који је ветар разнео преко поља. Често угледамо како се у ваздуху окрећу мали пропелери семенки са јасена или киселог дрвета, а крилато семе јавора једри на велике даљине као ваздушна једрилица. Ако је потребно хиљаду семенки да би се шума увећала за једно дрво, тај ће број бити више-струко превазиђен. Зато су, да би се шума ширила, неопходне милијарде семенки.

У производњи семена, траве и цвеће надмашују дрвеће. Једна једина биљка црвене детелине, на пример, висока свега неколико центиметара, створи пет стотина семенки из којих могу да се развију њени мали изданци. Коровска трава лобода као да хоће да присвоји читаву површину земље, дајући, свака, чак 90.000 семенки. Друга врста корова, звана пепељуга, озбиљан је такмац лободи јер продире у многе баште са милион семенки по једној биљци.

Лепа, скупа, избирљива...

Али, биљка која производи највише семена није никакав коров, већ један од најскупљих и најцењенијих цветова – орхидеја. Процењено је да једна једина биљка произведе 3.770.000 семенки –

што лепо показује како закон просека делује у стварању семена – јер је орхидејама веома тешко да нађу погодно место за раст. Оне, на име, не расту било где. Многе орхидеје ничу високо на дрвећу и њихово семе мора да нађе на гранама тачке које су не само влажне, него и оне на којима је кора мало натрула. Да би нашла место на ком ће изнићи, кад погодних има врло мало, орхидеја производи милионе семенки лаких попут најситнијег праха. Довољан је и најслабији поветарац да велики број семенки подигне горе, међу гране дрвећа.

Упоредимо то најситније семе са најкрупнијим. Кокосова палма надноси се над морске жалове, језера или речице. Све што треба да уради јесте да испусти своју велику округлу семенку која ће се потом откотрљати низ обалу и бућнути у воду. Заметак дрвета смештен је у огромној округлој лопти белог кокосовог језгра које садржи уље и омогућује семенки да плива. Водене струје, плима и осека могу да носе кокосов орах и до хиљаду километара пре него што га таласи избаце на морску или речну обалу. Свака семенка кокосовог дрвета има тако до-

И ПОРАСТЕМ?

бре изгледе да се из ње развије нова биљка, да нема потребе да их кокосова палма производи у великом броју.

Зрнце поленовог праха толико је ситно да не може да се види голим оком. Ипак, та сићушна творевина је нека врста отиска свих одлика материнске биљке.

Оне биљке које немају живо обојено цвеће морају да препусте ветру да разноси њихов цветни прах. Најчешће расту густо једна до друге, на отвореном простору. У тој групи налазе се траве, укључујући пшеницу и кукуруз, али и дрвеће као бор, храст и бреза, који расту једно до другог у ветровитим шумама, па онда јавор, брест и врба, који расту према ветру хватајући сваки поветарац што долази кроз какву долину или преко воде. Те биљке једноставно испуштају облаке свог сувог цветног праха у ваздух, па је сигурно да ће макар нека поленова зрнца оплодити своје мете негде у околини.

Договор са инсектима

Шта се дешава са биљкама које имају упадљиве цветове? Оне расту на местима заклоњеним од ветра или у густим честарима где

ЛЕПОТИЦЕ УБИЦЕ

Иако су инсекти брзи и лукави, а биљке укоренење у земљу и непокретне, има неколико биљака које хватају и прождиру инсекте.

Најчудноватија међу њима је сараценија, биљка кобра, која има облик и боје опасне жуте змије с капљачом, главе уздигнуте и увек спремне за завршни скок на жртву. Уместо да скаче на инсекте и лови их, ова биљка намамљује своје жртве да се саме ухвате: са врха високог обода инсекти упадају у „крчаг“ воде и ту се даве. А крчаг се потом понаша као желудац који вари плен.

Венера мухоловка поступа као ступица. Њени листови преклапају се по средини, као на шаркама, и обично стоје широко расклопљени, попут отворене књиге на столу. Листови су с горње стране ружичасти, црвени или зелени, допадљиви као цвеће на које личе. Инсекти на њих слећу тражећи нектар. На свакој половини листа, међутим, постоје три ороза, па кад се жртва о њих спотакне, отворена „књига“ хитро се склопи. Кад се ивице двеју половина листа преклопе, дуге ивичне бодље пресавију се и тако заробе жртву иза затворених решетака да ова не може утећи. Даље се зна: дробљење, варење...

Једна друга биљка, која се храни инсектима, личи на драгуљ. Зову је „сунчана роса“ зато што блештаво светлуца. На први поглед изгледа сасвим безопасна. Али, то је за бубице само варка. Блиставо светлуцање потиче од лепљивих капљица, па ако неки неопрезни инсект слети на ту блиставу биљку, биће ухваћен као мува на лепак. И та биљка има пипке који се преклопе и шчепају инсекта кад покуша да се одлепи, а затим га свари ■

има много инсеката који им пузајући, пешачећи, трчећи или летећи разносе полен. Хране се цветним нектаром или га односе да би справљали храну од њега, као пчеле. Нешто цветног праха, који је лепљив, задржи се на њиховим главама, телима и ногама. И тако, пошто инсекти путују од цвета до цвета, с њима путује и полен.

Цветови тих биљака упадљиви су барјаци живих боја, што попут реклама на улазу у радњу објављују да је управо ту место где се треба снабдети лепљивим поленом. Те „заставе“ привлаче наше погледе и годе нашем носу, али цвеће није створено ради нас. Споразум између биљака и инсеката пружио је људима могућност да уживају у пољском и баштенском цвећу, воћкама и плодносном жбуњу, детелинама, пасуљу, грашку и другом поврћу, локвању и цветном дрвећу као што су магнолија, акација, каталпа и багрем. Нагодба је необична. Ортаци је нису сами осмислили – цвеће и инсекти једноставно су заједно одрасли не престајући да се узајамно помажу јер је тако добро за обе стране – а другог излаза нема ■

J. P.

ДИКАН
 епизода
 пава шпиџа
 ЦРТА И ПИШЕ Л. СРЕДАНОВИЋ

ПОЛАКО, ПРЕДЛАЖЕМ ДА ТО
 СПОРТСКИ РЕШИТЕ!
 ИЗАБЕРИТЕ: БАЦАЊЕ КАМЕНА
 С РАМЕНА ИЛИ ОБАРАЊЕ
 РУКЕ!

ХОЋУ СПОРТСКУ И
 ФЕР БОРБУ!

ДВА САТА КАСНИЈЕ...

ОВИ НЕКЕ
 СКОРО ДА
 ЗАВРШЕ!

А У ЗОРУ...

ШТА? ЈОШ
 НИСТЕ
 ГОТОВИ?!

БОРБА ЈЕ ЗАВРШЕНА
 НЕРЕШЕНО! НИКО НИЈЕ
 ПОБЕДИО!

ЈА БИХ ТО ДРУКЧИЈЕ РЕКА!
 ОБА СМО ЗАУЗЕЛИ ПРВО
 МЈЕСТО!

ЛЕП ДАН...
 ЛЕП ДАН...

ПАЗИ! НЕКИ
 КУП!

ТО ЈЕ ХИТНА
 ПОРУКА!

*Дикане, у
 невољи смо. Ти
 си једини који
 можеш да нам
 помогнеш.*

*Жене из
 рибарског села*

ОТКУД ЗНАЈУ
 МОЈЕ ИМЕ?

Л. СРЕДАНОВИЋ

МИНИЈАТУРНИ МРЗ ПЛЕЈЕРИ

"МУЗИКА НА СТРУЈУ"

У доба пре „MP3 револуције“ на један аудио CD могло се ставити око 74 минута музике. У просеку, једна песма од 5 минута заузимала је 50 мегабајта. Фраунхофер институт 1987. године почиње да ради на новом, револуционарном, програму за компресију звука. У најкраћим цртама програм сажима звучни запис тако што из њега избацује звукове које (због преклапања са јачим тоновима) људско уво не може да чује. Тако се постиже компресија од 1:10 са субјективно непромењеним квалитетом звука, што значи да песма од 5 минута сада заузима око 5 мегабајта.

MP3 је реч која је за кратко време ушла у најширу употребу у већини европских језика. Говори се о „MP3 музици“, „MP3 револуцији“, „MP3 плејерима“, итд. О чему се овде заправо ради?

Последице ове револуције најпре су се одсликале у индустрији музичких уређаја. Најпре су почели да се појављују дискмени који су поред класичних аудио дискова могли да „пуштају“ и MP3 музику. Међутим, општа минијатуризација техничких уређаја води ка томе

да се дискови, због своје величине, замене такозваном flash меморијом. Ова технологија омогућава да се MP3 плејери смање на величину упаљача ■

Владимир Јанковић

MSI MEGA PLAYER 515 – осим што ради као и његов старији брат **MEGA STICK**, овај уређај има у себи батерију на пуњење. Осим тога, поседује мени на преко 10 светских језика и велики капацитет меморије (до 512 MB) и веома привлачно изгледа ■

MSI MEGA STICK – један је од најпродаванијих MP3 плејера у нашој земљи. Овај минијатурни музички уређај, осим што може да репродукује музику, има уграђен и FM радио-пријемник, може снимати говорне забелешке, а може да служи као преносни хард диск ■

InnoAX IMX-120 – подржава пуштање музике и снимање говорних коментара (voice messages), али нема радио. Осетно је ниже цене од MSI производа и то ће умети да препознају корисници којима радио није потребан ■

InnoAX IMX-100 – овај модел има најнижу цену од свих набројаних, али зато овај модел нема LCD екран ни радио. Ипак, служи и као преносни хард диск. Занимљиво је то што овај модел, слично неким мобилним телефонима, има неколико изменљивих „маски“ (или „скинова“ у компјутерском жаргону) па му је могуће мењати изглед ■

PC Centar zadržava pravo izmene cena, konfiguracije i softvera

UZ CENTRA EX2400XP KOMPJUTER DOBIJATE NA POKLON 6 DEMO IGARA:

SAMO ZA ČITAOCE POLITIKINOG ZABAVNIKA! SPECIJALNA PONUDA
uz centra konfiguraciju

*MSI MEGA STICK 2 119€	*MSI MEGA Player 515 134€+p.p.
*InnoAX IMX 100 66€	*InnoAX IMX 100 51€

04 colin mcrae rally

FIFA FOOTBALL 2004

MAX PAYNE 2 THE FALL OF MAX PAYNE

SPLINTER CELL

TOURNAMENT 2004

PAINKILLER

PC CENTAR
www.pccentar.com

Kuća dobrih KompjuterA

CENTRA EX2400XP

- AMD athlon 2400+box
- 256 Mb DDR400 Kingston
- MSI Geforce Fx5200
- 80 Gb HDD
- DVD-Rw Combo
- 56k Intel modem

395 € + monitor Samsung 793S 95€

PC Centar preporučuje:

Microsoft Windows xp

POVEZAN NA INTERNET

18 MESECI GARANCIJE

MALOPRODAJNA MREŽA:

Beograd-Centrala, Miška Jovanovića 16-18, 011/397-45-20, 397-30-48, office@pccentar.com; Banovo Brdo-Požeska 148A/1- Tržni centar, 011/30-58-105, 30-58-106; Zemun- Trg Pobjede, 011/615-226, 064/117-60-53; Miljakovac-Borska 84b, 011/351-29-77; Novi Sad - Petra Drapšina 47, 021/472-02-48; Novi Sad - Laze Telečkog 13, 021/472-02-56; Sremska Mitrovica - Masarikova 5, 022/212-362; Vršac- Trg Pobjede 4, 063/268-754; Požarevac- Takovska 15- Tržni centar, 012/ 53-22-44; Smederevska Palanka, I srpskog ustanka 2 - TC "Sigma", 026/322-199; Smederevo - Nosioci albanskih spomenica bb, 026/ 611-288; Leskovac- Južnomoravskih brigada bb, 016/ 53-673; Čačak - Gradsko šetalište 169, 032/ 340-220; Stara Pazova - Karađorđeva 53, 022/311-088; Bor - Nikole Pašića 13, lok 5, 064/1451-803

ЛАЖНИ ДИМИТРИЈЕ

Ко је био Димитрије
Лажни?
МИЛЕНА
из
Новог
Сада

Под именом Димитрије Лажни или Димитрије Самозванца позната су двојица самозваних руских царева. Историја овог народа памти их и као Лждимитриј.

У „смутно време“ анархије у Русији која је наступила после смрти Ивана IV Васиљевича Грозног и владавине Бориса Годунова (1552–1605), појавио се Димитрије I (1580–1606) тврдећи да је син преминулог цара и да после законитог царевића Димитрија има право на престо. Уз помоћ Пољске и снажне католичке цркве која је желела да покрсти народ, накратко је успео да се домогне престола. Владао је годину дана, а онда је погубљен у преврату који су извели бољари 1606. године.

Димитрије II Лажни појавио се одмах после преврата са истом причом да је царевић. И овај је пустилов имао подршку Пољске, али није успео да се домогне руског престола. Убијен је у логору Тушињ, недалеко од Москве, 1610. године, па се у руској историји помиње и као Тушињски разбојник.

Појаву Димитрија Самозванца на руском двору описао је и Александар Сергејевич Пушкин (1799–1837) у драми „Борис Годунов“, а исти догађај био је и окосница опере „Борис Годунов“ Модеста Мусоргског (1839–1881) ■

Дописујте се, људи!

Зовем се Јована, имам осам година. Волим да читам „Забавник“, посебно Хогара и Гарфилда. Хтела бих да се дописујем са децом из целе земље.

ЈОВАНА БАКИЋ
Стамбени блок ц 90
85320 Тиват

Свиња у „Политичком забавнику“ желимо на свој начин да кажемо ХВАЛА за мало времена које смо поделили са нама. За нас је то средина била касвим посебно и такву ћемо је поштом.

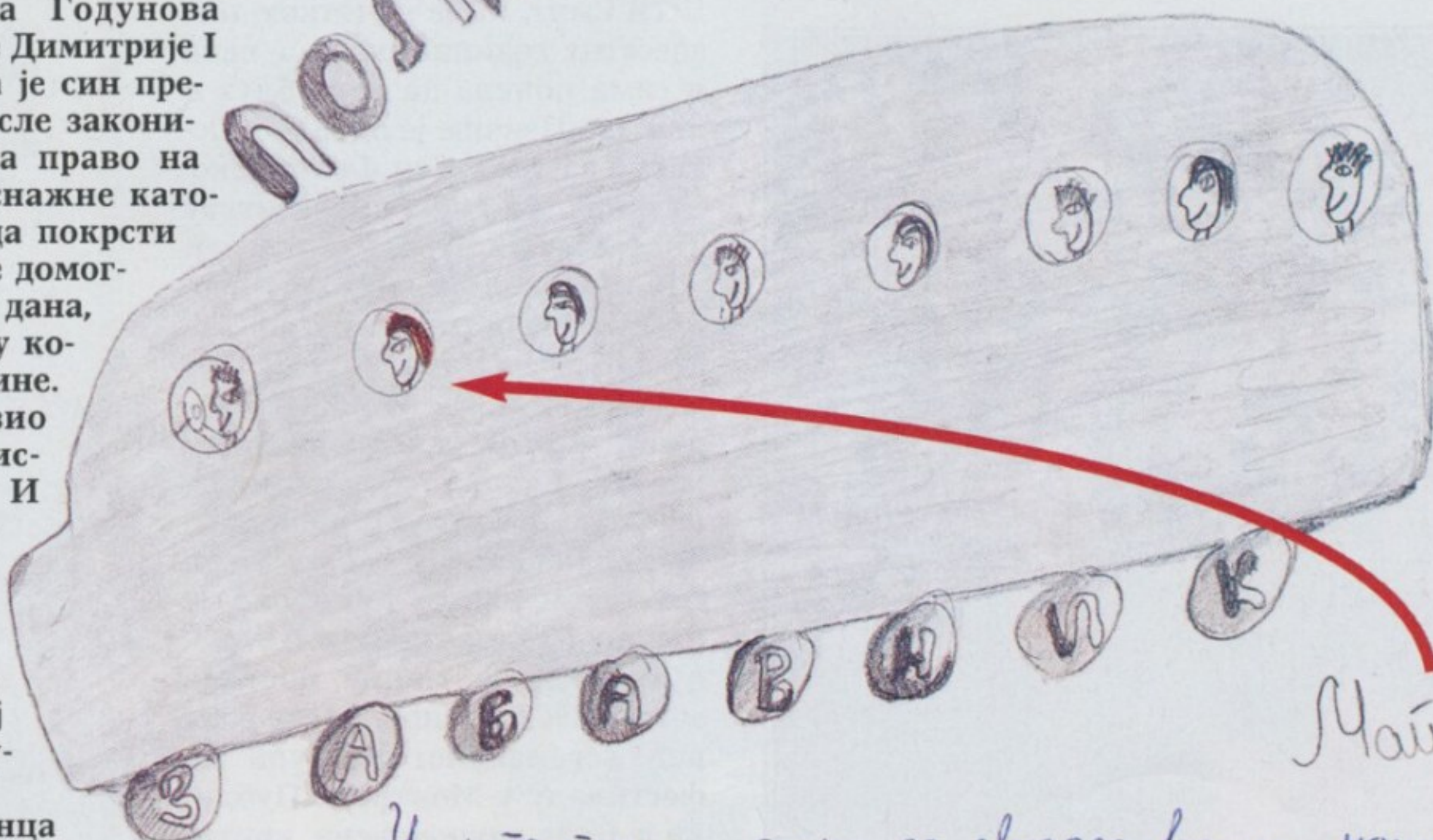

Петровић
Теодор
Јулијана Стојановић
Никола Стојановић

Ангелина Шехар
ТАТОН RAMADANI

Дарин Јакоб
Марија
Крстић Драгана
Александра

ПОЛИТИЧКИ

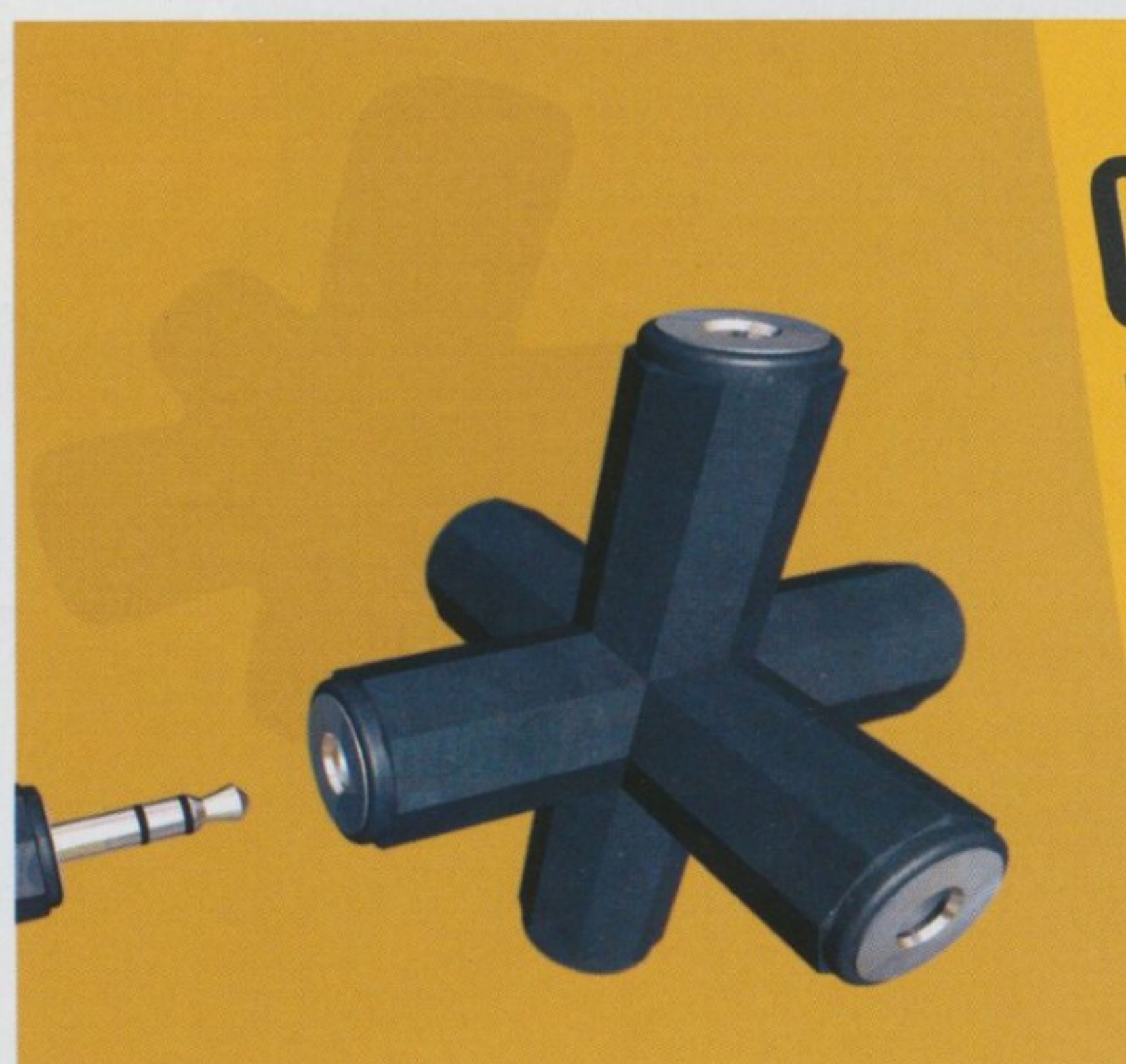
У шпанарији су ми се свиделе велике машине, које су носиле новине и јас са малим шпанаријом који је играо за нама.

У реакцији ми се свидео човек са брадом који нам је објашњавао како се арабски забавник свидео су ми се и слике на зиду у малом арабарији који ми је изгледао као дечија соба. Волела бих када би се ја са соба арабарија и посматрала већа људи у редакцији су били љубазни и посвојствени можда нам дали да докесемо у нашу библиотеку сјајне броеве „Забавника“.

ХВАЛА СВИМА

Шехар Ангелина, III 2

ОШ „Влада Ђорђевић Јамени“

Cross Radio

Radio **B92**, Beograd
Petak 22h
92.5, 97.1 MHz i 105.0 MHz

Radio **Kojot**, Zrenjanin
Subota 19h
107.3 Mhz

Radio **021**, Novi Sad
Nedelja 19:30h
92.2 MHz

Radio **Sombor**
Utorak 21h
90.9 MHz i 666 KHz

Radio **Polimlje**,
Prijepolje
Petak 18h
95.9 Mhz

www.crossradio.org

ЦЕНИС, МУЗИЧКИ БИСЕР

Волим да слушам рокенрол, зато вас молим да објавите нешто о животу и каријери славне певачице Џенис Џоплин. Пуно вас поздрављам, најбољи сте!

ЈОВАНА

Џенис Џоплин је рођена 19. јануара 1943. године у Порт Артуру, у америчкој држави Тексас. Била је стидљива и дебељушката девојчица која је убрзо постала усамљеник. Али, касније је често умела да каже да је Тексас место као створено за мирне и повучене људе, а не за необуздане као што је она била...

Девојчица Џенис волела је да слуша плоче блуз певачице Беси Смит, па је почетком шездесетих година прошлог века и сама почела да пева блуз и кантри. Певање је одвело у Остин, а затим у Сан Франциско. Студирала је на Универзитету Тексаса, али 1966. године већ је било јасно да се Џенис неопозиво посветила музици: постала је певачица састава „Big Brother And The Holding Company“ чији је углед муњевио растао. С таквом певачицом овај састав постао је за кратко време нешто заиста посебно. Већ први албум привукао је пажњу публике. Сматра се, међутим, да је Џенис постала звезда 1967. године, после сада већ легендарног наступа на фестивалу у Монтреју. Публика је била одушевљена, критичари нису штедели речи хвале. Њен глас био је снажан и груб, многи су писали да звучи као парна машина. Певала је блуз као ниједна бела певачица до тада. А на сцени је била више него живахна: махала је главом, дугом косом, скакала – није крила да ужива у музици и наступању. Нажалост, није више могла да сакрије ни чињеницу да је наркоман...

Углед Џенис Џоплин у музичком свету нагло је порастао, па је потписала уговор са менаџером Албертом Гросманом. Њена група снимала је нови албум („Cheap Thrills“) ко-

ји је достигао милионски тираж. Те исте, 1968. године и члановима групе постало је јасно да је Џенис једина истинска звезда састава, па су се разишли и она се посветила самосталном наступању.

Следеће године Џенис Џоплин објављује албум „I Got Dem Ol Kozmic Blues Again Mama!“. Њен приватни живот постао је права збрка мање или више непријатних догађаја. Као да се трудила да понашање буде равно мишљењу које је о њој владало. Била је заиста необуздана, можда чак и више него што је заправо могла да поднесе. Године 1970. кажњена је због употребе ружних речи на концерту.

Џенис је ипак окупила нови пратећи састав и 1970. године снимила је једанаест песама за албум „Pearl“. И то је био крај. Почетком јесени 1970. године нађена је мртва у хотелској соби у Холивуду. Узрок смрти била је прекомерна употреба хероина. Албум „Pearl“ („Бисер“, што је био њен надимак), објављен је после њене смрти иако није био довршен. На плочи су се нашле неке од њених најбољих песама попут „Me And Bobby McGee“. Године 1972. изашао је двоструки концертни албум Џенис Џоплин, а 1973. године – „Највећи хитови“. Крајем 1974. године завршен је и документарни филм „Џенис“.

О животу Џенис Џоплин, једне од икона хипи покрета, написано је више књига. Можда је најпознатија биографија она која носи назив „Жива сахрањена“ из пера њене пријатељице Маре Фридман ■

From: "Uros" <tutas@ptt.yu>
To: <politikin.zabavnik@politika.co.yu>
Sent: 25 June 2004 09:28
Subject: Ispravka

Студент сам Правног факултета у Београду. Од малих ногу читам ваш лист „Политикин Забавник“ и стварно је био изузетан. Наглашавам ово био зато што вам се у задње време почињу поткрадати веома крупне грешке. У данашњем броју 2733 (вероватно се изненађујете овом брзином којом стиже исправка, али ја „Забавник“ прочитам од корице до корице пре доручка) у тексту који прича причу о античкој Спарти ваш новинар С. Делибашић је изнео констатацију за коју би на мом факултету од професора Симе Аврамовића (предаје Општу правну историју) добио петицу к'о врата. Прво, рекао је да је власт у Спарти припадала најимућнијим Спартијатима што је немогуће, а ево зашто. Спарта није имала новац, сем оног бескорисног од гвожђа, нити је познавала облигационо право – можете то и наћи у књизи професора С. Аврамовића „Општа правна истори-

ПОЛИТИКИН
ЗАБАВНИК
23. 7. 2004.

ЕПСКЕ БИТКЕ

Поред популарних ратних игара с фигурицама величине 25 до 28 милиметара о којима смо говорили у ранијим текстовима, Games Workshop производи и игре које се играју с правим минијатурама – фигурицама величине од шест до осам милиметара!

Историјске ратне игре доживеле су процват када су се појавила правила за симулирање заиста масовних сукоба у којима су учествовале на хиљаде ратника. Наравно, увек је могуће замишљати да једна фигурица означава десетак, стотинак, чак и хиљаду таквих бораца, али много је већа драж када на табли стоје минијатуре које су заиста сва та војска. Ово је омогућено малим фигурицама, величине пет до петнаест милиметара. У овој размери многи су од вас вероватно виђали пластичне војнике из разних модерних ратова којима сте се играли или се и даље играте. Но, када се ради о игрању правих битака са правилима и таблама на којима је постављен терен, онда се фигурице углавном не производе другачије него као „јединице“ – на једном „постољу“ налази се по неколико војника који чине јединицу коњаника, пешака, артиљерије... Када се многобројне такве јединице поређају с обе стране стола, заиста се стиче утисак да се спрема сукоб епских размера који ће одлучити о судбини читавих земаља, а можда и светова!

Games Workshop, поред својих најпопуларнијих игара Warhammer (игра епско-фантазијских битака) и Warhammer 40,000 (игра сукоба у далекој и мрачној будућности), нуди и игре које ће дочарати битке у оба ова света у мањој размери када се ради о фигурицама, али зато у много већој размери када се ради о броју учесника! Ове две

игре су Warmaster, која је смештена у фантазијски свет Warhammera, и Epic 40,000, која је смештена у футуристичко-фантазијски свет Warhammera 40,000.

Највећа драж обе ове игре јесте то што вам оне нуде ми-

нијатурније, али зато бројније армије које волите и препознајете. Старија од ове две игре је Epic 40,000, али она зато може да се подици већом разноврсношћу од свог фантазијског наследника Warmastera. Осим тога што Epic 40,000 има правила која уносе битне тактичке промене као што је много

већа улога авиације, оклопних јединица и артиљеријске подршке (замислите само шта бомбардовање из орбите може да значи за ток једне копнене битке), сама чињеница да се ради о мањим моделима омогућава увођење неких борбених справа

које би, или због броја или због гломазности, биле практично незамисливе у размери регуларног Warhammera 40,000.

Замислите да желите да у бој изведете војску свемирских Оркова (расе која је урођено блесави и многи воли „набуцана“ ратна возила у којима може безглаво да јурца у борбу) састављену од десетина ратних багија и монструозних камиончина на чичканих оружјем са којих испадају Орци! У војсци направљеној за Warhammer 40,000 могли бисте да имате неколико таквих возила и једну или две камиончине, али то би захтевало месеце напорног рада,

налажења делова, састављања и бојења. Но, војска Оркова у игри Epic 40,000 омогућава вам, због своје размере, да лако изведете толика возила, али и неке справе које би, једноставно, биле превелике. Најбољи пример за то су Титани – оријашке ратне справе, праве ходајуће тврђаве способне да саме униште читав град. А ту су и летећи разараачи, супертешки тенкови и

остала чуда! Уз све те разноврсне справе и јединице, Epic нуди и систем правила који у први план истура тактику и чини да се играчи заиста осећају као да су на месту генерала из будућности који седи у свом штабу и одатле издаје наређења својим јединицама на бојном пољу.

Warmaster је по овоме веома сличан игри Epic 40,000. Но, Warmaster много више личи на „Warhammer у малом“. Наиме, све војске које су вам на располагању у Вормастеру су исте оне које можете да користите у Ворхаммеру: Империја, Бретонија, Високородни Вилењаци, Мрачни Вилењаци, Патуљци, Хаос, Неумрли... И док Epic играчима нуди многе јединице и борбена возила која не постоје у Ворхаммеру 40к, све војске у Вормастеру имају мање-више исти избор јединица као и њихове варијанте од 28 милиметара. Ипак, главна драж Вормастера је у томе што вам омогућава да учествујете у биткама правих епских размера. Можда бисте же-

лели да поново изазовете сукобе који су обликовали ток историје света Ворхаммера, као што је цепање Вилин-краљевства, протеривање Скавена из земље Људи-гуштера или велика инвазија Хаоса која је ујединила Империју?

А, наравно, увек је могуће и стварати историју – јер у Warhammer свету она се врти око епских битака ■

Јована Ерчић
и Михаило Тешић

РЕКЛИСУ

*Не можеш да спречиш да остариш,
али можеш да не будеш стар.*

Џорџ Брнс
амерички комичар
(1896-1996)

Кратак говор нагони на размишљање.

Јен Паул
немачки писац
(1763-1825)

*Први април је дан
када се подсетимо
какви смо, у ствари,
остала 364 дана у години.*

Марк Твен
амерички писац
(1835-1910)

*Памет без знања је као
пиштољ без муниције.*

Ханс Јирген Квадбек Зигер
немачки хемичар
(рођен 1939)

Пољупци су оно што је преостало о причама о рају.

Џозеф Конрад
енглески писац
(1857-1924)

*Ради оно што ти каже свештеник,
али не ради оно што ради свештеник.*

Ђовани Гварески
италијански књижевник
(1908-1968)

*Научна теорија коју највише волим је она
да су Сатурнови прстенови
састављени од изгубљеног авионског
пртљага.*

Марк Расел
амерички сатиричар
(рођен 1932)

*Неки људи брину јер не знају
разлику између доброг и лошег.
Ја бринем јер не знам
разлику између лошег и забавног.*

Џим О'Рурк
амерички играч бејзбола
(1852-1919)

*Најбоља ствар
везана за будућност је то
што долази дан по дан.*

Абрахам Линколн
амерички председник
(1809-1865)

*Савладати мржњу према другима
могу само они
који не мрзе сами себе.*

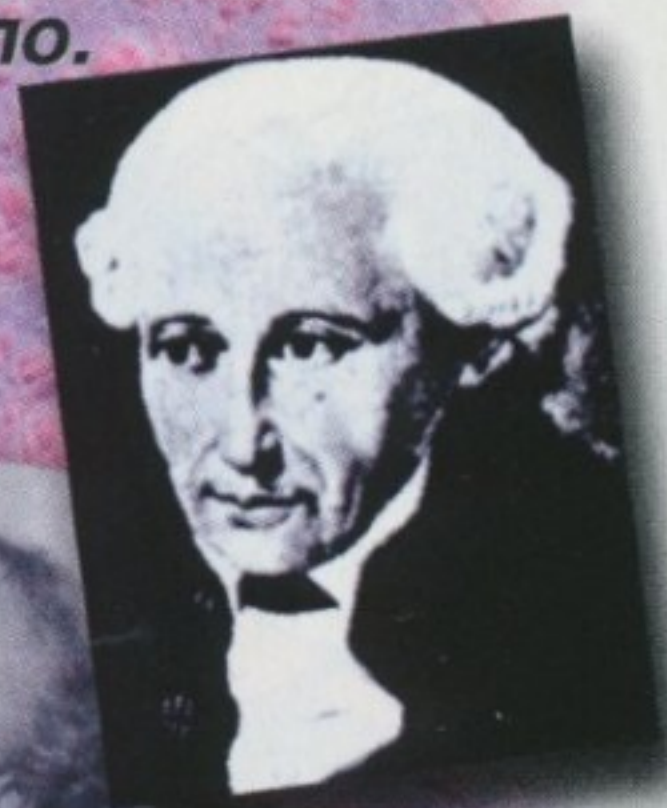
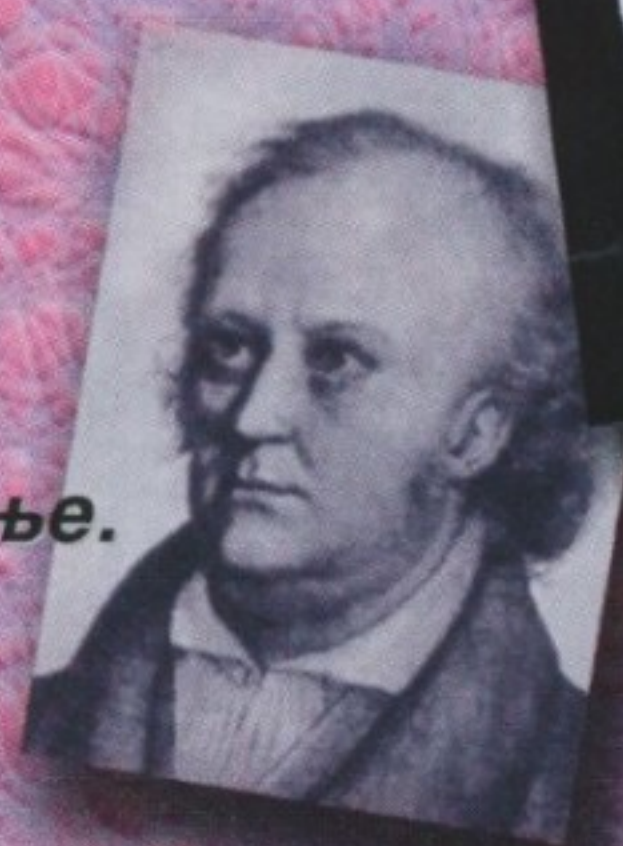
Опра Винфри
америчка новинарка
(рођена 1954)

*Пажљив возач: онај који погледа и лево и десно
пре него што прође на црвено.*

Ралф Мартери
амерички музичар
(1914-1978)

*Знање без искуства је испразно,
а искуство без знања слепо.*

Имануел Кант
немачки филозоф
(1724-1804)

Илустровала Светлана Кнежевић

BY JIM DAVIS

ГАРФИЛД

GARFIELD

GARFIELD

GARFIELD

